

रविवार, 15 मे 2022

किंगड 5 रुपये | औरंगाबाद (महाराष्ट्र)

मराठी ० दैनिक

वर्ष - 01 ० अंक - 257

Title Code : MAHMAR51117

आधुनिक केसरी

MARATHI • DAINIK • AURANGABAD (MAHARASHTRA) • SUNRDAY 15 MAY 2022

adhunikkesari.com

YEAR-01 • ISSUE-257 • TITLE CODE : MAHMAR51117 • PAGE-12 • PRICE-5

चर्चेतली बातमी

IPL सट्टेबाजाचे
पाकिस्तान कनेक्शन

आधुनिक केसरी न्यूज

मुंबई : आयपीएलचा 15 वा हंगाम समाप्तीकडे झुकला आहे. आतापर्यंत 60 सामने झाले आहेत. स्पॅर्तील सर्वात यशस्वी मुंबई आणि चेन्नई संघाचे आढान संघुष्टत आलेय. तर गुजरातने प्लेऑफमध्ये प्रवेश केलाय. आयपीएल 2022 उत्तरार्धाकडे झुकला असतानाच आयपीएलमधील सट्टेबाज आणि फिगिंग संदर्भात सीबीआयने मोठी कारवाई केली आहे. हे प्रकरण 2019 मधील आहे. याप्रकरणी सीबीआयने दोन गुन्हे दाखल केले आहे. केंद्रीय तपास यंत्राणाने शनिवारी मॅच फिगिंग आणि सट्टेबाजी प्रकरणी तीन जणांना अटक केली आहे. 2019 मध्ये आयपीएलमध्ये झालेल्या सट्टेबाजी प्रकरणी या तिघांना सीबीआयने ताब्यात घेतले आहे. सीबीआयला या तपासात पाकिस्तान कनेक्शनही समोर आले आहे. तीन जणांना ताब्यात घेतल्यानंतर सीबीआयच्या अधिकाऱ्याने सांगितले की, भारतामध्ये काही मॅच फिगिंग रॅकेट सुरु आहे, याला पाकिस्तानमधून फूस मिळत असल्याचे तपासात समोर आले आहे. याप्रकरणी तिघांना अटक करण्यात आली आहे... या तिघांना पाकिस्तानमधून मदत घेऊन आयपीएलमध्ये फिगिंग केल्याचा आरोप ठेवण्यात आला आहे. बेटिंगच्या माध्यमातून आयपीएलच्या सामन्याचा निकाल बदलण्याचा प्रयत्न केला जातो. यातून सर्वसामान्य भारतीय लोकांना गंडवण्याचा प्रकार समोर आला आहे.

गहू निर्यातीवर बंदी

युक्रेनच्या संकटानंतर वाढली होती मागणी

आधुनिक केसरी न्यूज

नवी दिल्ली : देशातील गव्हाच्या वाढत्या किमती पाहता सरकारने त्याच्या निर्यातीवर तात्काळ बंदी घातली आहे. गहू प्रतिबंधित श्रेणीत ठेवण्यात आला आहे. एका अधिसूचनेत सरकारने म्हटले आहे की, देशाची अन्न सुरक्षा लक्षात घेऊन हे पाऊल उचलण्यात आले आहे. त्याच वेळी, शेजारी देश आणि गरीब देशांना मदत करण्यासाठी हे करणे आवश्यक होते. मात्र, गरजू देशांना गव्हाची निर्यात सुरुच राहिल.

रशिया आणि युक्रेनमध्ये सुरु असलेल्या युद्धामुळे जगभरात गव्हाच्या किमतीत मोठी वाढ झाली आहे. भारतातही गव्हाच्या दरत झपाट्याने वाढ झाली आहे. अनेक मोठ्या राज्यांमध्ये सरकारी खरेदीची प्रक्रिया अत्यंत संथ गतीने सुरु असून लक्ष्यापेक्षा खूपच कमी गव्हाची खरेदी झाली आहे. याचे कारण म्हणजे शेतकऱ्यांना किमान आधारभूत किमतीपेक्षा (एमएसपी) बाजारात जास्त भाव मिळत आहे. तसेच यावेळी उत्पादनात घट होण्याची शक्यता आहे. त्यामुळे हा निर्णय घेण्यात आला आहे.

सरकारला गव्हाची निर्यात थांबवावी लागली आहे. गहू मुक्त श्रेणीतून प्रतिबंधित श्रेणीत हलवण्यात आला आहे. रशिया आणि युक्रेनमध्ये सुरु असलेल्या युद्धामुळे गव्हाच्या आंतरराष्ट्रीय किमतीत सुमारे ४० टक्क्यांनी वाढ झाली आहे. त्यामुळे भारतातून निर्यात वाढली आहे. मागणी वाढल्याने स्थानिक पातळीवर गहू आणि पिठाच्या किमतीत मोठी वाढ झाली आहे. भारत हा जगातील दुसऱ्या क्रमांकाचा गहू उत्पादक देश आहे. व्यापार्यांच्या म्हणण्यानुसार, सरकारच्या अंदाजा १०५ दशलक्ष टनांच्या तुलनेत यावर्षी देशात ९५ दशलक्ष टन गव्हाचे उत्पादन होण्याचा अंदाज आहे. त्यामुळे पुरवठा टप्प असून, दर वाढू लागले आहेत. कांडला बंदरात गव्हाचा भाव २,५५० रुपये प्रतिक्विंटल आहे. सरकार निर्यात बंद करेल या भीतीने निर्यातदारांनी घाईघाईने माल पाठवण्यास सुरुवात केली होती.

चर्चेतली बातमी

शरद पवारांवरील आक्षेपां
पोस्ट केतकीला भोवली

आधुनिक केसरी न्यूज

मुंबई : राष्ट्रवादी काँग्रेसचे अध्यक्ष शरद पवार यांच्याविरोधात आक्षेपां पोस्ट शेअर केल्या प्रकरणी अभिनेत्री केतकी चितळे हिला ठाणे पोलिसांनी ताब्यात घेतले आहे. कळवा पोलीस ठाण्यात तिच्याविरोधात गुन्हा दाखल केला होता. केतकीविरुद्ध कळवा पोलिस ठाण्यात कलम 500, 505(2), 501 आणि 153 A अंतर्गत गुन्हा दाखल करण्यात आला होता. राष्ट्रवादीचे पदाधिकारी स्वप्निल नेटके यांनी हा गुन्हा दाखल केला आहे. तसेच राष्ट्रवादी काँग्रेसचे अध्यक्ष शरद पवार यांच्याविरोधात आक्षेपां पोस्ट केल्याप्रकरणी पुण्यात दोन स्वतंत्र गुन्हे दाखल झाले आहेत. राष्ट्रवादी काँग्रेसच्या पदाधिकारी आणि कार्यकर्त्यांनी पुणे सायबर विभागाकडे तक्रारी दाखल केली. अॅडव्होकेट नितीन भावे नावाच्या व्यक्तीने लिहिलेली पोस्ट केतकी चितळेने शेअर केली होती. नुकतंच शरद पवारांनी जवाहर राठोड यांची कविता सादर केली होती. त्यानंतर त्यावरून भाजपकडून टीका झाली होती. याच कवितेच्या अनुषंगाने केतकीने ही पोस्ट शेअर केली असावी. या पोस्टमध्ये शरद पवार यांच्यावर आक्षेपां भाषेत टीका करण्यात आली आहे. केतकीने ही कविता शेअर केल्यानंतर राज्यभरातून संतापजनक प्रतिक्रिया उमटू लागल्या. राष्ट्रवादी काँग्रेसच्या कार्यकर्त्यांनी कळवा, मुंबईसह इतर ठिकाणी केतकी विरोधात तक्रारी दाखल केल्यात.

खुशखबर!

उद्या मान्सून अंदामानात

आधुनिक केसरी न्यूज

मुंबई : गेल्या काही दिवसांपासून उष्णतेमुळे लाही-लाही होत असताना आता दिलासा देणारी एक बातमी समोर आली आहे. भारतीय हवामान विभागाने दिलेल्या माहितीनुसार, यावर्षी नैऋत्य मान्सून देशात वेळेपूर्वी दाखल होऊ शकतो. अंदामान आणि निकोबार बेटांवर

15 मे रोजी पहिला हंगामी पाऊस पडण्याची शक्यता आहे. भारतीय हवामान विभागाच्या मते, नैऋत्य मान्सून 15 मे रोजी दक्षिण अंदामान समुद्र आणि आग्नेय बंगालच्या उपसागरात पोहोचण्याची शक्यता आहे. हवामान शास्त्रज्ञांच्या मते, पूर्व मान्सून सुरु होण्यासाठी अनुकूल परिस्थिती निर्माण

झाली असून मान्सून आधी केरळ आणि नंतर उत्तरेकडे सरकेल. केरळमध्ये मान्सून साधारणपणे 1 जून रोजी दाखल होतो. परंतु, यंदा वेळेआधी म्हणजे 27 मे रोजी केरळात मान्सूनच आगमन होणार असल्याची माहिती भारतीय हवामान खात्याने दिली आहे. पोषक वातावरण राहिल्यास पुढच्या सात दिवसात मान्सून महाराष्ट्रात येऊन धडकणार आहे. अंदामान आणि निकोबार बेटांवर पुढील पाच दिवस हलका ते मध्यम स्वरूपाचा पाऊस पडेल, असा हवामान खात्याचा अंदाज आहे. 14 ते 16 मे दरम्यान द्वीपसमूहात काही ठिकाणी मुसळधार पावसाची शक्यता आहे. 15 आणि 16 मे रोजी दक्षिण अंदामान समुद्रावर 40 ते 60 किमी प्रतितास वेगाने वाऱ्याची शक्यता आहे. साधारणपणे मान्सूनची सुरुवात केरळपासून होते आणि नंतर तो हळूहळू देशभर पसरतो. त्यामुळे देशातील एकूण पावसापैकी 70 टक्के पाऊस नैऋत्य मान्सूनमधून पडतो. भारतातील निम्मी रब्बी पिके या मान्सूनवर अवलंबून आहेत. दरम्यान, काही राज्यांमध्ये पुढील दोन दिवस उष्णतेच्या लाटेबाबत अलर्ट जारी करण्यात आला आहे. राजधानी दिल्लीत तीन दिवस उष्णतेची लाट राहणार असल्याचे हवामान खात्याने म्हटले आहे.

सामाजिक सलोखा जपत सर्वसामान्यांच्या प्रश्नांना वाचा फोडणारे नीडर पत्रकार, सच्चा शिवसैनिक तथा सामाजिक कार्यकर्ते

संदीप दादाराव मानकर

यांना जन्मदिनाच्या मनःपूर्वक शुभेच्छा!

गजानन मानकर
ग्रंथपाल सहाय्यक, IHM, औरंगाबाद

संजय कसारे
(युवा नेता)

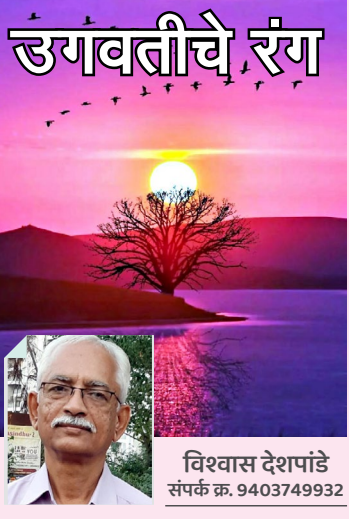

मनिषा संदीप मानकर
ग्रामपंचायत, सदस्या, अनाड

जयश्री गजानन मानकर
उपाध्यक्षा, ग्लोबल फाऊंडेशन

आधुनिक केसरी

विश्वास देशपांडे
संपर्क क्र. 9403749932

बीव्हीओ युक्त पदार्थांचे अधिक सेवन केल्याने आरोग्यावर विपरीत परिणाम होऊन स्मृतिभ्रंश, त्वचाविकार जडू शकतात असे अमेरिकेतील ' मेयो क्लिनिक ' च्या संशोधकांनी केलेल्या संशोधनातून स्पष्ट झाले आहे. याशिवाय शीतपेयांमध्ये कॅफीन, कार्बन डाय ऑक्साईड, अल्युमिनियम इ घटकांचा वापर केला जातो. हे सगळे घटक आरोग्याच्या दृष्टीने घातक आहेत हे आपण जाणतो. शिवाय बऱ्याचशा शीतपेयांमध्ये साखरेचा प्रचंड प्रमाणात वापर केला जातो. त्यामुळे शरीरात अनावश्यक प्रमाणात साखर जाते. बऱ्याच शीतपेयांमध्ये गोडी येण्यासाठी कृत्रिम स्वीटनर वापरले जाते. त्यामुळे वजनात, लडुपणात वाढ होते. जास्त भूक लागते. त्यामुळे जास्त कॅलरीज आपल्याकडून घेतल्या जातात. शिवाय

ये दिल मांगे (नो) मोअर...

त्यातील कृत्रिम रंगांच्या वापरामुळे एलर्जी होऊन त्वचाविकारात वाढ होते. शीतपेये थंड राहावीत म्हणून त्यात इथिलिन ग्लायकॉलचा वापर करण्यात येतो. या रसायनाचा वापर कार कूलंट म्हणून केला जातो. शरीरात जास्त प्रमाणात गेल्यास ते कॅन्सर सारखे आजार उत्पन्न करू शकते. बरे या शीतपेयांची निर्मिती करणाऱ्या मोजक्या भारतीय कंपन्या सोडल्या तर बहुतेक कंपन्या विदेशी आहेत. या कंपन्या मध्यमवर्गीय आणि कमी उत्पन्न असणाऱ्या लोकांना आणि देशांना आपले लक्ष करतात. या देशांतील अफाट लोकसंख्येमुळे या कंपन्यांना प्रचंड मोठी बाजारपेठ उपलब्ध आहे. राजीव दीक्षित यांनी एकदा आपल्या भाषणात

सांगितले होते की दरवर्षी पेप्सी, कोका कोला या कंपन्यांच्या माध्यमातून पाच हजार सातशे कोटी रुपये भारतातून अमेरिकेत जातात. ही आकडेवारी साधारणपणे पंधरा वर्षांपूर्वीची आहे. आजच्या घडीला त्यात प्रचंड वाढ नक्कीच झाली असणार. एवढा पैसा जर भारतातच खर्च केला तर भारत सरकार सगळ्या गावांना पिण्याचे शुद्ध आणि मुबलक पाणी पुरवू शकेल. शीतपेयाची निर्मिती करणाऱ्या या कंपन्या पर्यावरणाची देखील प्रचंड हानी करतात. मुळातच आपल्याकडे पाण्याची कमतरता. त्यातच या कंपन्या आपल्या उत्पादनासाठी जमिनीतल्या पाण्याचा प्रचंड उपसा करतात किंवा पाण्याच्या उपलब्ध स्रोतांचा

भरमसाट वापर करून नैसर्गिक साधनसंपत्तीचे शोषणच करतात. आपल्याकडे आपल्या भारतीय संस्कृतीत शीतपेयांची जागा घेऊ शकणारे अनेक पारंपरिक आणि आरोग्यवर्धक पर्याय उपलब्ध आहेत. उन्हाळ्यात आरोग्यदायी कैरीचे पन्हे, लिंबाचे सरबत, उसाचा रस, ताजे ताक, कोकम, आवळा इ पासून बनवलेली सरबते, शहाळ्याचे पाणी, फळांचे रस असे कितीतरी सुंदर पर्याय उपलब्ध आहेत. यातील बरीचशी पेये स्वस्तात घरी बनवता येतात. ती आरोग्यदायी तर असतातच शिवाय उन्हाळ्यात शरीरात कमी होणाऱ्या पाण्याची गरज भागवू शकतात. मग करणार ना यावर विचार ? निर्धार करू या मी भारतीय, भारतीय आरोग्यवर्धक पेयेच घेणार. (लेखातील शास्त्रीय माहिती आंतरजालावरून मिळणाऱ्या माहितीवर आधारित)

आनंदी पहाट

सोशल मिडीयाचा परिणाम नात्यांवर होऊ नये

आधुनिक केसरी

अलीकडच्या काळात आपापसातील संवादाची जागा सोशल मिडीयाने घेतली आहे. ज्या सोशल मिडीयातील मजकूर, छायाचित्रे आणि चलचित्रे सर्वकाही आभासी असल्याचे आपल्या सर्वांनाच माहिती आहे; तरीही आपण आपला सोशल मिडीयामधील सहभाग मर्यादित ठेवत नाहीत. त्याचे आपण भक्त होऊन आपल्या अंतर्मनाला रमवण्याचा, आनंदी ठेवण्याचा केविलवाणा प्रयत्न करत असतो. आपल्याला दैनंदिन जीवनात निरनिराळे अनुभव येत असतात, ज्यामुळे आपली मानसिकता बदलत असते. या बदलत जाणाऱ्या मानसिकतेच्या अनुशंगाने सकारात्मक विचार करण्याची जरूरी असते. सोशल मिडीयामुळे आपल्या विचारांची दिशाच बदलत चालली आहे, हे सर्वप्रथम आपण समजून घेतले पाहिजे. आपल्या प्रत्येक विचारांत सकारात्मकता असतेच असे नाही. पण आपल्या मनाच्या

विद्यावाचस्पती विद्यानंद
संपर्क क्र. 7709612655

स्वास्थ्यासाठी तसा अभ्यासपूर्वक विचार होणे आवश्यक असते. मनाला रमवण्यासाठी आणि नवे आजमावण्यासाठी आपल्याच अंतर्मनाचा मानसशास्त्रीय दृष्टीकोनातून अभ्यासपूर्वक विचार करावा लागतो. सोशल मिडीयाचा वापर किती करायचा, त्या माध्यमातून व्यक्तिगत आणि कौटुंबिक पातळीवर काही बिघडणार तर नाही ना हेही बघणे अत्यंत जरूरीचे असते, हे विसरून चालणार नाही. एकूणच बदलत चाललेली जीवनशैली, जीवनमान, गरजा आणि अपेक्षा ह्या सर्वच बाबींचा समाजमानावर आणि विशेषतः बालमानावर होत असलेला विपरीत परिणाम दुर्लक्षित करून चालणार नाही, हे आपल्या प्रत्येकाने स्मरणात घेतले पाहिजे. दिवसेंदिवस निर्माण होत असलेल्या दुर्गत्याला, रक्ताच्या नात्यातील ओलावा राहण्याची शक्यता कमी होत चाललेली असल्याचे जाणवत आहे. या व्हर्च्युअल जगाने खरेच नाती संपवली आहेत का? एक काळ असा होता, जेव्हा नव्याने नाती निर्माण केली जायची. काही वेळा तर ती रक्तापलीकडची असून सुद्धा अधिक घट्ट असायची.

संस्कार धन

सौ.मंगला चौरे
संपर्क क्र. 9422711515

भाग-24

आधुनिक केसरी

प्रत्येक वेळी यश मिळतेच असं नाही. आणि यशा पेक्षा अपयश आधी आलं पाहिजे. पाय जमिनीवर राहतात. यश मिळालं की हुरळून जायचं आणि अपयश आलं की खचून जायचं. आयुष्याच्या कुठल्या वळणावर आपण आहोत. यशाच्या पाऊलखुणा स्मरणात राहाव्यात आणि अपयश? अपयशाने मनाची राख व्हावी ! का होतं असं? समाज..? कदाचित समाजच. कारणभूत असेल का या गोष्टीला? कारण अपयशी व्यक्ती कितीही चांगली असेल

यशाच्या पाऊलखुणा...

तर त्याकडे गुन्हेगार म्हणून पाहतात. आणि यशस्वी व्यक्ती गुन्हेगार जरी असली तरी त्यांच्याकडे सभ्य व्यक्ती म्हणून पाहतात. यशस्वी व्यक्तीला भेटण्यात जेवढा आनंद उत्साह वाटतो, तेवढाच अपयश आलेल्या व्यक्तींना भेटून सुद्धा आला पाहिजे. कारण दोघांकडे अनुभव असतात. यश कसं मिळालं व अपयश का आलं?? या दोन्हीची कारणं आपल्याला कळतात. व्यक्ती -व्यक्ती असतात. यश कधी खूप सहज मिळतं. तर कधी खूप खाचखळगे पार करावे लागतात. खूपच खस्ता खाव्या लागतात. अपयश मात्र

सहज मिळते म्हणून त्याची किंमत कमी आहे. म्हणतात ना "सहज मिळाले तर त्याची किंमत नसते".तसं अपयशाच्या बाबतीत आहे. ठीक आहे पण त्याचीही किंमत असायला हवी. यश-अपयश एकाच नाण्याच्या दोन बाजू आहेत. मग असा भेदभाव का? यश-अपयश यापेक्षा आपल्याला आपलं मूल महत्त्वाचं असतं. यश जीवनात कधी ना कधी मिळतच. यशाच्या पाऊलखुणा प्रत्येकाच्या आयुष्यात उमटतातच. कर्मावर विश्वास ठेवण्यापेक्षा प्रयत्नांवर विश्वास ठेवा." प्रयत्न वाळूचे कण रगडीत तेलही गळे".

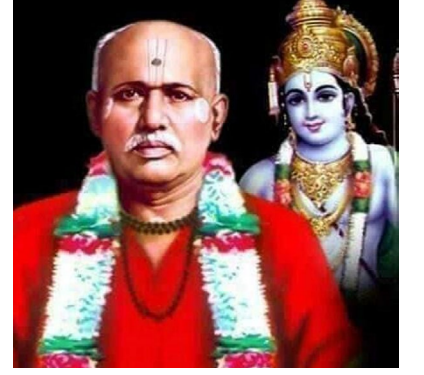
ढोंगीपणा ?

आधुनिक केसरी

एकदा मी सकाळी टिक्की चालू केला तेव्हा टिक्कीवर जगत गुरु शंकराचार्य कांची कामकोटी जी यांच्यासमवेत प्रश्नोत्तरांचा कार्यक्रम चालू होता. एका व्यक्तीने विचारले की आपण देवाला प्रसाद का द्यावा? आपण सर्वच गोष्टी प्रसादासाठी का ठेवतो? देव त्यातून काय खातो? काय पितो? आम्ही प्रसादात ठेवलेल्या गोष्टींची रंगाच्या चव किंवा प्रमाणात काही बदल आहे का? जर नसेल तर आम्ही ही प्रक्रिया का करतो? हा ढोंगीपणा नाही का? पण जर हा ढोंगीपणा असेल तर मग आपण प्रसादाचा ढोंगीपणा का करावा? माझी उत्सुकता देखील वाढली होती की आज काय उत्तर देणार हे पाहण्यासाठी. प्रश्नकर्त्याने जगद्गुरु शंकराचार्यांना आज घेरले असावे. पण जगद्गुरु शंकराचार्यदेखील विचलित झाले नाहीत. त्यांनी अत्यंत शांत मनाने उत्तर देणे सुरू केले. ते म्हणाले, "जेव्हा आपण प्रभूला अन्न देतो, तेव्हा आपल्याकडून काय मिळते हे समजून घेण्याची गोष्ट आहे. समजा तुम्ही श्री राम मंदिरात देवाला लाडू अर्पण करायला जात आहात आणि वाटेत तुम्हाला एखादी व्यक्ती भेटली आणि काय आहे ते विचारल्यावर तुम्ही त्याला सांगा की तो लाडू आहे.

मग तो विचारतो की हे कोणाचे आहेत? मग तुम्ही म्हणाल की ते माझे आहेत. मग जेव्हा तुम्ही तेच मिष्टान्न परमेश्वराच्या चरणी अर्पण करता आणि त्याच्याबरोबर घरी जाता, तेव्हा तुम्हाला आपणही एक व्यक्ती सापडेल जो तुम्हाला ओळखतो आणि तो विचारतो की हे काय आहे? मग तुम्ही म्हणाल की हा प्रसाद आहे, मग तो कोणाचा आहे हे विचारतो, तर तुम्ही म्हणता ते प्रभू श्री राम यांचा प्रसाद आहे. आता समजून घेण्यासारखी गोष्ट म्हणजे लाडू ही तोच आणि तसाच आहे. त्या पदार्थाचा रंग आणि चव यात काही फरक नाही, म्हणून परमेश्वराने त्याच्याकडून काय घेतले की त्याचे नाव बदलले. प्रत्यक्षात, प्रभूने तुमच्यातल्या अहंकाराला पराभूत केले. "हे माझं आहे" ही भावना होती, ती परमेश्वराच्या चरणी शरण येताच, अहंकार शरण गेला. भगवंताला अर्पण केल्याने एखादी व्यक्ती नम्र व शीलवान होते. आपण अहंकार नसलेले स्वच्छ आणि निर्मळ मनाचे बनले जातो. म्हणून त्याला ढोंगीपणा म्हणता येणार नाही. हे मानसशास्त्र आहे. असे सुंदर उत्तर ऐकून मी भारावून गेलो. आम्हाला अज्ञानापासून दूर नेतात आणि ज्ञानाच्या प्रकाशाने प्रकाशित करतात, अशा ह्या भारत देशातील संतांना कोटी कोटी नमन आहे.

विषयाची व लौकिकाची आस सोडावी

आधुनिक केसरी

आपण रामाचे झालो म्हणजे आपली काळजी त्याला लागते. आपण रामाचे व्हायला अडचण आमचीच. आवडच मुळी आपण विषयाची आणि लौकिकाची ठेवतो. साहजिकच, एकाची आसक्ति ठेवल्याने दुसऱ्याची विरक्ति येते. नोकरीच्या वेळेस आम्ही बायकामुलांना बाजूला सारून कामावर जातो ना ? मग साधनेच्या वेळी बायकोमुले आड येतात हे कारण का सांगावे ? बायको आणि पैसा या दोन गोष्टी आमच्या आड येत असतात; असे आजवर अनेक संतांनी सांगितले. मग या निर्माण तरी का केल्या असे कोणी विचारतील. त्याला उत्तर म्हणजे, काड्याच्या पेटीने विस्तवही पेटविता येतो आणि घरही जाळता येते; त्याचा जसा आपण उपयोग करावा तसा तो होतो. खरे म्हणजे आम्हाला भगवंताची तळमळच लागत नाही. एकजण मला म्हणाला की, "मला प्रपंच टाकावासा वाटते." मी त्याला म्हटले, "नुसता प्रपंच टाकण्याने तुला वैराग्य कसे येईल ? वैराग्याला नेहमी विवेकाची जोड लागते. तू आपला मीपणा टाकलास तरी खूप झाले." चांगले कर्म आड येत नाही असे थोडेच आहे ? वाईट कर्म कुणाला सांगण्याची तरी आपल्याला लाज वाटते, पण सत्कर्म अभिमानाने ज्याला त्याला सांगत सुटतो. 'मागील जन्मी पाप केले होते म्हणून या जन्मी हे भोगतो' असे म्हणतो; आणि 'आता चांगले कर्म करतो म्हणजे पुढल्या जन्मी सुख लागेल' असे म्हणतो. म्हणजे जन्ममरणाच्या फेर्यातून सुटण्याऐवजी त्याच्यात गुंडाळले जाण्यासारखेच झाले ! दुष्कर्मांमुळे पश्चात्ताप होऊन एकदा तरी भगवंताची आठवण होईल; परंतु सत्कर्मांचा अहंकार चांगल्या माणसालाही कुठे नेऊन सोडील याचा पत्ता लागणार नाही. राजासुद्धा योग्य मार्ग दाखविण्यासाठी आपल्या संगतीला चांगला माणूस ठेवतो. भगवंताने उड्डवालाही 'सत्समागम कर' म्हणून सांगितले, याहून अधिक काय पाहिजे ? कडू कारले खाल्ले तर कडूपणाचीच प्रचीती होते मग विषयाच्या प्राप्तीने जीवन गोड कसे होईल ? 'प्रेम येईल तेव्हा भगवंताची भक्ति करीन' असे म्हणू नये. विषयासाठी आपण मरमर काम करतो आणि तेवढे करूनही सुख लाभत नाही' मग भगवंताचे नाव न घेता, प्रेम येत नाही हे म्हणणे किती वेडेपणाचे आहे ! लग्नाआधी मुलीला दहापाच जणांना दाखविली तरी, लग्न झाल्यावर ज्याप्रमाणे त्यांतला एकच नवरा असतो आणि बाकीच्यांची तिला आठवणही राहात नाही, त्याप्रमाणे, आम्ही एकदा रामाचे झालो, म्हणजे त्याच्याशी लग्न लावले, म्हणजे मग विषयाचे प्रेम कुठे आले ? आजचे बोधवचन : भगवंताच्या नामाची गरज दोन तऱ्हेने आहे : एक प्रपंचाचे स्वरूप कळण्यासाठी, आणि दुसरी, भगवंताच्या प्राप्तीसाठी.

दर्शनानंतर पायच्यांवर थोडा वेळ का बसतात?

आधुनिक केसरी

आपल्यापैकी बऱ्याच जणांना आपल्या वयस्क किंवा वडीलधाऱ्या लोकांनी कधीतरी सांगितलेलं असेलच की मंदिरात दर्शनाला गेल्यानंतर दर्शन करून लगेच निघू नये मंदिरात काही वेळ बसायला पाहिजे. परंतु तुम्हाला माहिती आहे का या परंपरेमागचं मूळ कारण काय आहे ? आजकाल काही लोक दर्शनाला जातात आणि वडीलधाऱ्यांनी गितल्याप्रमाणे पायच्यांवर बसतात आणि तिथं बसून व्यावसायिक किंवा राजकीय चर्चा सुद्धा करतात. परंतु ही प्राचीन परंपरा एका विशिष्ट उद्देशासाठी बनवली गेली होती. वास्तविक पाहता आपण सर्वांनी दर्शन घेऊन निघताना किं श्लोक म्हणायला हवा, जो आजकाल बहुतांश लोकांना माहित नाही. आपल्या माहितीसाठी तो श्लोक सांगत आहे तुम्ही नक्की वाचा व इतरांनाही सांगा श्लोक पुढीलप्रमाणे :- अनायासेन मरणम्, विना द्येन्येन जीवनम् । देहांते तव सान्निध्यम्, देहि मे परमेश्वरम् ।। या श्लोकाचा अर्थ असा आहे की, अनायासेन मरणम् अर्थात, माझा मृत्यू कोणत्याही पिढे विना म्हणजे त्रासदायक

अवस्थेत होऊ नये आणि मी कधीही आजारी होऊन, एका जागेवर पडून त्रासदायक अवस्थेत कष्ट उचलून होऊ नये. माझा मृत्यू अगदी चालत-फिरत असतानाच्या अवस्थेत

व्हावा. विनाद्वेन्येनजीवनम् अर्थात, माझं जीवन हे सक्तीचं जीवन नसावं, म्हणजे मला कधी कोणाच्या आश्रयाची आवश्यकता पडू नये. जसं की अर्धांगवायू झाल्यानंतर माणूस इतरांवर अवलंबून राहतो, तसं माझं जीवन लाचार बनू नये आणि ईश्वराच्या कृपेने माझं आयुष्य विना भिक्षेचं निघून जावं. देहांतेतवसान्निध्यम् अर्थात, मला जेव्हा पण मृत्यू येवो तेव्हा तो मी परमेश्वराच्या समोर असतानाच येवो. जसं पितामह भीष्म यांच्या मृत्यूवेळी भगवान श्रीकृष्ण त्यांच्या समोर जाऊन उभे राहिले होते आणि त्यांचं दर्शन झाल्यानंतरच भीष्मांचा मृत्यू झाला होता. देहिमेपरमेश्वरम् अर्थात हे परमेश्वरा मला असं वरदान दे. (वरीलप्रमाणे जे मागितलं आहे ते) प्रार्थना करताना वरीलप्रमाणे करा आणि लक्षात ठेवा की देवाकडे धन-दौलत, गाडी-बंगला वगैरे मागू नये. कारण त्या व्यक्तीच्या कर्तृत्वानुसार हे त्याला मिळत असते. आपल्याला आपल्या पात्रतेनुसारच देत असतो. यामुळे देव दर्शनानंतर अशीच प्रार्थना करा. आणि ही प्रार्थना आहे, याचना नाही हे लक्षात ठेवा. याचना ही सांसारिक गोष्टीसाठी असते

संदीप मानकर शिवसेनेचे उमदे नेतृत्व

आधुनिक केसरी

सिल्लोड तालुक्यातील अनाड या छोट्याशा खेडेगावांतून अत्यंत दारिद्र्यहीन परिस्थितीतून जन्माला आलेले संदीप मानकर यांनी सामाजिक, राजकीय व पत्रकारिता क्षेत्रात अल्पावधीतच उत्तुंग भरारी घेतली आहे. सर्वसामान्यांच्या प्रश्नांवर आवाज उठवून शासनदरबारी पाठपुरावा करून त्यांना योग्य न्याय मिळवून देण्याचे प्रमाणिक काम मानकर हे गेल्या अनेक वर्षांपासून अद्वितीयपणे करीत आहेत. याच माध्यमांतून गोरगरीब जनतेसाठी आपला हक्काचा माणूस म्हणून त्यांनी परिसरात ख्याती मिळविली आहे. गोरगरीब जनतेच्या मानगुटीवर बसून त्यांना सोयी-सुविधांपासून वंचित ठेवणाऱ्या अधिकाऱ्यांना धडा शिकवून सर्वसामान्य जनतेला योग्य आणि रास्त न्याय देण्याचा त्यांचा कायम संकल्प राहिलेला आहे. महाराष्ट्र राज्याचे महसूल व ग्रामविकास राज्यमंत्री तथा सिल्लोड मतदारसंघाचे कार्यसम्राट आमदार मा.श्री.अब्दुल सत्तार साहेब यांनी तालुक्यात केलेली विकासात्मक कामे, त्यांची न थांबता, न डगमगता, व न थकता कामे करण्याची हातोटी व याचबरोबर दलित-बहुजन समाजाचे ज्येष्ठ नेते मा.श्री.उत्तमरावजी कांबळे यांच्या सामाजिक कार्याला व विचाराला आदर्श मानून व त्यांच्या पावलांवर पाऊल टाकून, कायम त्यांची प्रेरणा घेऊन मानकर हे सर्वसामान्यांच्या प्रश्नांवर सातत्याने आवाज उठवीत असतात. त्यांच्या या नेतृत्वशैली मुळेच त्यांनी संपूर्ण परिसरात गोरगरीब जनतेचे कैवारी म्हणून आपली प्रतिमा निर्माण केली आहे.

लहानपणापासूनच अभ्यासात हुशार असणारे आणि आपल्या चातुर्यातून शैलीमुळे त्यांनी अनेकदा प्रस्थापितांना त्यांच्या स्टायलने धडा शिकवला आहे. व सडेतोडपणे, आणि निडरपणे आपली भूमिका आपल्या पत्रकारितेच्या लेखणीतून मांडणे हा त्यांचा अतिशय निर्णायक आणि महत्त्वाचा पॉइंट राहिला आहे. अनाड गांवचे भूमिपुत्र तथा जालना लोकसभेचे माजी खासदार मा.श्री.उत्तमसिंहजी पवार, सिल्लोड विधानसभेचे माजी आमदार स्व. किसनराव काळे, दिवांत भाजपा नेते स्व.गोपीनाथ मुंडे साहेब, स्व.प्रमोदजी महाजन, हिंदूहृदयसम्राट स्व.बाळासाहेब ठाकरे यांच्या विचारांचा प्रभाव कायम त्यांच्यावर राहिला आहे. व ज्येष्ठोऽप्या आणि शेंद्रा कर्मणार येथील मांगवीरबाबांच्या कृपेमुळे संदीप मानकर यांची सामाजिक, राजकीय व पत्रकारितेतील गगनभरारी अधिक उंचावत आहे.

चव्हाण, व महावितरण विभाग यांनी या परिस्थितीची तात्काळ दखल घेऊन केवळ 10 दिवसांच्या कालावधीत या वस्तीवर 63 के.व्ही.स्वतंत्र डी.पी. व 26 विजेचे खांब उभारून या वस्तीला 20 जून 2021 रोजी राज्यमंत्री अब्दुल सत्तार व जिल्हाधिकारी सुनील चव्हाण यांचे हस्ते उदघाटन करून प्रकाशमय केले. व राज्यमंत्री सत्तार यांनी 20 कुटुंबांना रेशन कार्ड वितरीत करून त्या कुटुंबांची ग्रामपंचायत ला नोंद घेऊन त्यांना घरकुल योजनेत प्राधान्याने समाविष्ट केले जाईल असा शब्द देखील दिला व सोबतच वस्तीला मनरेगा मार्फत स्वतंत्र विहीर मंजूर केली. ही वेळ म्हणजे बरडवस्तीवर ठिकठिकाणी रांगोळीची आरास व फटाक्यांची आतषबाजी करीत जणूकाही एकप्रकारे दिवाळीचे साजरी केली! कारण आपल्या घरात 30 वर्षांत प्रथमच विजेचा

AjIntha Digital

कासा राहिला मानकर यांचा राजकीय प्रवास
वयाच्या 19 व्या वर्षापासून ते राष्ट्रीय स्वयंसेवक संघाच्या माध्यमांतून धर्मजागरण ची जबाबदारी सांभाळत आहेत. भारतीय जनता पक्षात पक्ष वाढीचे व पक्ष बळकटीचे काम करीत असताना त्यांचे काम पाहून पक्षश्रेष्ठींनी 2016 मध्ये मानकर यांची भाजपा अनुसूचित जाती मोर्चा च्या सिल्लोड तालुका सरचिटणीस या पदावर नियुक्ती केली. त्यांनंतर त्यांनी पक्षाबाहेरचे काम अद्वितीयपणे चालू ठेवले व तरुणांना पक्षात जोडण्याचे काम त्यांनी मोठ्या प्रमाणात चालू केले. त्यांच्या याच कामाची दखल घेऊन 2020 मध्ये त्यांची भाजपा अनुसूचित जाती मोर्चाचे प्रदेशाध्यक्ष तथा उदगीरचे आमदार सुधाकर भालेराव यांनी मानकर यांची संभाजीनगर जिल्हा संघटक सरचिटणीस म्हणून नियुक्ती केली. याच दरम्यान त्यांचा सर्वात मोठा राजकीय टर्मिंग पॉइंट ठरलेली एक गोष्ट ती म्हणजे अनाड गावातील ग्रामपंचायत निवडणूक.... बिनविरोध निवडणूकीच्या नावाखाली गांवाचा विकास थांबल्याने मानकर यांनी तरुणांना एकत्र करून बिनविरोध आणि निवडणूक यांतील फरक समजावून त्यांना निवडणूकीचे महत्त्व समजावून सांगितले व तब्बल 25 वर्षांनंतर प्रथमच मानकर यांनी अनाड गावाला निवडणूकीकडे वळविले व अगोदर सामाजिक कार्याच्या माध्यमांतून जनतेची केलेली कामे यांची जाणीव ठेवून लोकांनी आपला हक्काचा माणूस समजून व योग्य उमेदवार समजून त्यांच्या पदरत आपली मते टाकली व प्रथमच झालेल्या ग्रामपंचायत निवडणूकीत मानकर यांनी आपला विजय संपादन केला व मग तिथून झाली खऱ्या अर्थाने विकासकामांची सुरुवात.

30 वर्षांनंतर बरडवस्तीला प्रकाशमय करण्याचा मुद्दा ठरला सर्वात महत्त्वाकांक्षी
अनाड गावातील एक भागात अतिक्रमणीत असलेली बरडवस्ती ही गेल्या 30 वर्षांपासून अंधारलेली होती. ना वीज, ना पाणी, ना रेशन, ना हक्काची जागा, ना कुठली सोयी-सुविधा... फक्त दोन वेळचा भाकरीचा प्रश्न घेऊन अशा दारिद्र्यहीन अवस्थेत 20 कुटुंबे आपल्या परिवारासहित या वस्तीवर राहायची यांना निवडणूकीचा अधिकार होता मात्र आपल्या सोयी-सुविधा मिळवल्यात हा अधिकार त्यांना मिळाला नव्हता. पाहणा आला तरी केवळ अंधार असल्याने मुक्कामी राहत नसे, सर्पदंश होऊन 2 नागरीक दगावले, अंधार कायम पाचवीला पुंजलेला, महाराड्या जमाव्यात अजूनही गोडतेलाचे जळते दिवे ! म्हणजे एकीकडे इंडिया डिजिटल होण्याचे स्वप्न पाहणारी मंडळी तर दुसरीकडे बरड वस्तीवर वीज, टेलिव्हिजन, व मोबाईल या गोष्टींपासून कोसो दूर असलेली मंडळी... हे सर्व वस्तीवरील नागरिक व महिला मिळून गेल्या 30 वर्षांपासून वस्ती प्रकाशमय होण्याची स्वप्ने पाहत होती. याच दरम्यान मानकर यांनी आपल्या निर्बाध पत्रकारितेच्या माध्यमांतून या बरडवस्तीची दयनीय अवस्था सर्व प्रसारमाध्यमापर्यंत पोहोचविली व महाराष्ट्र राज्याचे ऊर्जामंत्री मा.डॉ.नितीन राजत, सिल्लोड-सोयगांव विधानसभेचे आमदार तथा महाराष्ट्र राज्याचे महसूल व ग्रामविकास राज्यमंत्री नामदार अब्दुल सत्तार, औरंगाबाद जिल्हाधिकारी मा.सुनील

प्रकाश या वस्तीवरील नागरिकांनी बघितला होता. मानकर यांच्या याच निस्वार्थी पाठपुराव्यातून बरडवस्तीला मिळालेल्या न्यायामुळे राज्यमंत्री अब्दुल सत्तार यांना मानकर यांचा राजकीय प्रवास साजेसा वाटला व तदनंतर 30 जून रोजी सत्तार यांनी संदीप मानकर व ग्रामपंचायत सदस्या सौ.मनिषा संदीप मानकर यांचा शिवसेनेत जाहीर प्रवेश करून घेतला व त्यांनंतर केवळ 5 दिवसांतच अनाड गावातील रस्ते विकास कामांसाठी व पथदिव्यांसाठी 15 लाख रुपयांचा भरघोष निधी दिला व भविष्यात मानकर यांच्या पाठपुराव्यामुळे ही अनाड गावाला कधीही निधीची कमतरता पडू देणार नाही असा शब्द देखील राज्यमंत्री सत्तार यांनी अनाड येथील विकासकामांच्या भूमिपूजन कार्यक्रमाप्रसंगी गांवावासीयांना दिला.

मानकर यांचा सामाजिक, दलित चळवळीतील प्रवास
वयाच्या 22 व्या वर्षापासून मानकर यांनी सामाजिक चळवळीत काम करायला सुरुवात केली. त्यावेळी प्रत्येक सामाजिक कार्यक्रमात त्यांचा विक्रीने सहभाग असायचा व आपल्या जवळ असलेल्या कौशल्यपूर्ण हातोटीमुळे ते तरुणांशी लगेचच एकरूप होत असे. याच दरम्यान संभाजीनगर औरंगाबाद शहरातील क्रांतीगुरु लहूजी साळवे विकास परिषदेचे संस्थापक अध्यक्ष मा.उत्तमरावजी कांबळे यांनी 2015 साली मानकर यांची संघटनेच्या युवक आघाडीच्या मराठवाडा अध्यक्षपदी नियुक्ती केली. सदरील नियुक्ती अगदी योग्य पद्धतीने पलावत त्यांनी दलित-बहुजन चळवळीतील न्याय

हक्कांसाठी व त्यांच्या समस्यांना वाचा फोडण्यासाठी अनेक लक्षवेधी क्रांतिकारी मोर्चे, सामाजिक मेळावे, धरणे, निदर्शने, आंदोलने करून दलित आणि बहुजन समाजातील न्याय-हक्कांकडे शासनाचे लक्ष वेधले व त्यांना योग्य न्याय मिळवून दिला. पुढे त्यांच्या याच सडेतोडपणे होणाऱ्या सामाजिक कार्याची पोचपावती म्हणून कांबळे यांनी 2021 मध्ये संघटनेच्या युवक आघाडी प्रदेश कार्याध्यक्ष पदाची धुरा सांभाळण्याचे काम मानकर यांचेकडे सोपविले व आजतागायत त्या पदावर ते सामर्थ्यपूर्ण काम करीत आहेत. महाराष्ट्र राज्यांसहित इतर राज्यातील भाविक भक्त मोठ्या प्रमाणात गर्दी करीत असलेल्या शेंद्रा कर्मणार येथील मांगवीरबाबा यात्रेतील अवैध दारू, सट्टा, पत्ते, जुगार, चोरी यांसारख्या घडणाऱ्या बेकायदेशीर प्रकरणांवर आवाज उठवून त्यांनी न्याय दिला. मातंग समाजातील लोकसंख्येच्या प्रमाणानुसार अबकड वर्गावारी करून स्वतंत्र आरक्षण मिळावे यासाठी लेखी निवेदने देऊन आंदोलने करून शासनाचे लक्ष वेधले, लोकशाहीर अण्णाभाऊ साठे आर्थिक विकास महामंडळाला वाढीव निधी मिळावा यासाठी तत्कालीन मुख्यमंत्री व तत्कालीन सामाजिक न्याय राज्यमंत्री यांचेकडे लेखी निवेदनाद्वारे पाठपुरावा केला. साहित्यरत्न अण्णाभाऊ साठे यांना मरणोत्तर भारतरत्न पुरस्कार देऊन गौरविण्यात यावे यासाठी मंत्रालयापर्यंत त्यांनी लेखी निवेदनाद्वारे आपला आवाज पोहोचविला, क्रांतिवीर लहूजी साळवे अभ्यास आयोगातील असलेल्या 68 शिफारशींची तात्काळ अंमलबजावणी करावी यासाठी प्राधान्याने पाठपुरावा केला, अनुसूचित जाती जमातीतील महिलांवर सातत्याने होणाऱ्या अन्यायाला वाचा फोडण्यासाठी व अन्यायग्रस्त तसेच पिडीत कुटुंबाला न्याय मिळावा, त्यांचे पुनर्वसन व्हावे व त्यांचा खटला फास्टट्रॅक कोर्टात चालवा यांसाठी शासनाकडे मागणी करून व पत्रकारितेच्या माध्यमांतून आपली भूमिका लेखणीद्वारे मांडून समाजाची जनजागृती करून त्यांच्यात आत्मविश्वास रुजविण्याचा प्रयत्न केला.

अनेक सामाजिक उपक्रमांतून गरीब जनतेला न्याय देण्याचा प्रयत्न
27 ऑगस्ट 2016 मध्ये आपल्या वडिलांच्या 10 व्या स्मृतीदिनानिमित्त अनाड येथील नागरिकांसाठी मानकर यांनी "मोफत नेत्र तपासणी शिबीर घेऊन चम्बे वाटप केले व त्यांना नवीन प्रेरणा दिली. भाजपा नेते सुरेश पांडुरंग बनकर यांच्या वाढदिवसानिमित्त अजिंठा येथील ग्रामीण रुग्णालयात फळे वाटप करण्याचा सामाजिक उपक्रम राबविला. भारतरत्न डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या 125 व्या जयंती महोत्सवानिमित्त शाळेतील जि.प.शाळेतील विद्यार्थ्यांना एक वही व एक पेन भेट देऊन त्यांची शैक्षणिक जनजागृती केली. अनाड गांवच्या ज्या शाळेत त्यांनी प्राथमिक शिक्षण घेतले आणि जी गरिबी अनुभवली याची जाणीव ठेवून गांवच्या शाळेतील मुलांनी विज्ञानयुगांतून धडे गिरवावीत म्हणून त्यांनी 26 जानेवारी 2019 रोजी जि.प.शाळेला 32 इंच स्मार्ट डिजिटल टी.व्ही.चा संच भेट दिला व तरुणांसाठी एक आदर्श उभा केला. सन 2020 मध्ये संपूर्ण देशामध्ये कोरोनासारख्या महाव्यंकर आजाराने धैर्याने घातले असताना व गोरगरिबांची भुकेसाठी परवड होत असताना मानकर यांनी 16 मे 2020 रोजी आपल्या वाढदिवसानिमित्त कुठलाही अवाढव्य खर्च न करता अगदी साध्या पद्धतीने वाढदिवस साजरा करून गरजू लोकांना अन्नधान्याची व किराणा सामानांची किट वाटप करून त्यांचे आशीर्वाद घेतले. गावातील महिलांची पाण्यासाठी दूरवर भटकती होत असताना वेळोवेळी बातया प्रसिद्ध करून पाणीप्रश्न मिटविण्यासाठी प्रयत्न केले व त्याच बरोबर गावांतील गरजूंना घरकुल योजनेचा लाभ मिळावा, अपंगांना त्यांचा राखीव निधी तात्काळ मिळावा, दलितांचा राखीव निधी दलित वस्तीतच खर्च व्हावा, निराधार व वयोवृद्ध असलेल्या नागरिकांना व महिलांना पेंशन व मानधन चालू करावे, नाव नोंदणी नसलेल्या तरुणांची व तरुणींची मतदार यादीत नाव नोंदणी करावी, गावांतील शालेय विद्यार्थ्यांचे व नागरिकांचे जातीचे प्रमाणपत्र कमी प्रक्रियेत

मानकर हे सध्या भूषवित असलेली पदे
राष्ट्रीय स्वयंसेवक संघाची धर्मजागरणीची जबाबदारी, क्रांतीगुरु लहूजी साळवे विकास परिषदेची युवक आघाडी प्रदेश कार्याध्यक्ष पदाची जबाबदारी, अखिल भारतीय भ्रष्टाचार निर्मूलन संघर्ष समितीची औरंगाबाद जिल्हा सरचिटणीस पदाची जबाबदारी, किसान करणी सेनेची औरंगाबाद जिल्हा सचिव पदाची जबाबदारी, केशरिया हिंदू वाहिनीची संभाजीनगर जिल्हा संयोजक पदाची जबाबदारी, हिंदू-दलित महासंघाची औरंगाबाद विभागीय समन्वयक पदाची जबाबदारी, अखिल भारतीय जर्नालिस्ट फेडरेशनची औरंगाबाद जिल्हा प्रवक्ता पदाची जबाबदारी, पत्रकार सेवा संघाची औरंगाबाद जिल्हा उपाध्यक्ष पदाची जबाबदारी.

व कमी दिवसांत मिळवून देण्यासाठी अथक प्रयत्न. साहित्यरत्न अण्णाभाऊ साठे यांच्या 99 व्या जयंतीचे औचित्य साधून अजिंठातील ज्या शाळेत त्यांचे माध्यमिक शिक्षण पूर्ण झाले त्या जि.प.माध्यमिक शाळेत सामाजिक कार्यक्रम घेऊन त्यांत सामाजिक, राजकीय, प्रशासकीय व कला क्षेत्रात उल्लेखनीय कामगिरी करणाऱ्या एकूण 21 नागरिकांना व महिलांना त्यांनी "राज्यस्तरीय समाजगौरव पुरस्काराने सन्मानित केले व परिसरातील व तालुक्यातील आदर्श पत्रकारांचा पारितोषिक देऊन सन्मान केला. याच कार्यक्रमाला विशेष आकर्षण म्हणून फुगे घ्या फुगे अभिनेते सचिन कुमावत यांना बोलावून त्यांद्वारे प्रेक्षकांची व जनतेची मने जिंकली. आदर्श पत्रकारितेतून असंख्य ऐतिहासिक व सामाजिक गोष्टींना न्याय सिल्लोड तालुक्यातील अंधारी या गावांतील दलित समाजातील एका महिलेला गावांतीलच एका सर्वग समाजाच्या नागरिकाने वाढविवादातून पेटवून देण्याचा प्रयत्न करून त्या महिलेला जिवंत जाळले होते. यादी रुग्णालयात उपचारदरम्यान सदरील महिला मृत पावली हा प्रश्न मानकर यांनी विचारत घेऊन औरंगाबाद चे खासदार इमियाज जलील यांची भेट घेऊन तो प्रश्न तारांकित प्रश्न म्हणून लोकसभेच्या सभागृहात मांडायला लावला व त्या परिवाराला सर्व बाजूने न्याय देण्याचा प्रयत्न केला. जगप्रसिद्ध अजिंठा गांवचे मराठवाडा मुक्तीसाठी अत्यंत मोठे योगदान असून सुद्धा त्याठिकाणी 17 सप्टेंबर रोजी मराठवाडा मुक्तीसंग्राम दिनी शासकीय ध्वजारोहण होत नव्हते. ही बाब शासनाच्या, प्रशासनाच्या व पालकमंत्री यांच्या लक्षात आणून देऊन व वेळप्रसंगी मानकर यांनी मा.जिल्हाधिकारी यांच्या विरोधात बातमी लावून अजिंठात मराठवाडा मुक्तीसंग्राम दिनी 73 वर्षांनंतर प्रथमच शासकीय ध्वजारोहण होण्यासाठी पाठपुरावा करून 17 सप्टेंबर रोजी अजिंठा गावांतील ऐतिहासिक गांधी चौकात प्रथम ध्वजारोहण सुरु केले. अनाड येथील एका शेतकऱ्याची विहीर शेतातून चोरी गेल्याची बातमी मानकर यांनी लावताच अवघ्या एका तासांत सदरील बातमी राज्यभर प्रचंड व्हायरल झाली होती या बातमीने प्रशासनाची व महसूल विभागाची इतकी दमछाक झाली व तारांबळ उडाली की, अवघ्या एका तासांत महसूल प्रशासनाचे शेतकऱ्यांच्या सातवारा वर चुकीने झालेल्या विहिरीच्या नोंदीची दुरुस्ती केली व गेल्या 3 वर्षांपासून महसूल प्रशासनाच्या खेट्या मारत असलेल्या व न्यायाच्या प्रतीक्षेत असलेल्या शेतकऱ्याला योग्य न्याय दिला. (संपर्क : 9595117878)

प्रा. डॉ. पुरुषोत्तम जुरे
संपर्क क्र. ७५८४२४२५४

निरस्तापादपे देशे...

आधुनिक केसरी

प्रत्येकाचे विश्व केवढे तर ज्याच्या त्याच्या डोक्याएवढे, असे आपण म्हणतो. मग कोणाचे डोके लहान-मोठे असू शकते म्हणजे त्यातली बुद्धी नामक जी काही गोष्ट आहे ती सुद्धा कमी-जास्त असेलच, यात वाद घालण्यासारखे बरेच काही असले तरी सुद्धा वाद टाळून आपण पुढे जाऊ या. डोक्याच्या आकारावर एकेकाळी बुद्धिमत्ता ठरवली जात होती. आज संपत्ती संचयावरून ठरवली जात असावी, असे वरकरणी तरी दिसते. अन्यतः एवढे सगळे लोक पैशाच्या मागे धावायला वेडे थोडेच आहेत? जोडोनिया धन उत्तम व्यवहार | उदास विचारे वेच करी, ही धनाच्या बाबतीतली नैतिक शिकवण प्रत्येकाने पाळली पाहिजे.

माझे ते माझेच पण दुसऱ्याचेही माझे, ही वृत्ती कलहास जन्म देणारी ठरते. बरे असा विचार ज्ञानाच्या बाबतीत कोणी करत नाही. करायला हवा. आपण सत्ता स्पर्धेची एकेक पायरी ओलांडत इथपर्यंत आलो आहोत. आज खुल्या अवकाशात ज्यास जे बनायचे त्यास स्वातंत्र्य असताना आम्ही मात्र काहीच न बनता मठुपणे बसून राहतो, हे भविष्यासाठी धोकादायक आहे. वार्षिक श्रेष्ठत्व किती धोकादायक असते आणि मुळात ते कसे नसते, हे रूथ बेनेडीक्ट यांनी त्यांच्या वंश आणि वंशवाद या पुस्तकात सम्राण दाखवून दिले आहे. तर ज्ञानात्मक सत्तेच्या एकधिकारासाठी काळस किती किळसवाणा असू शकतो हे लोकहितवादी यांनी शतपत्रांतून परखडपणे मांडले आहे. इतर कोणत्याही व्यवस्थेपेक्षा लोकशाहीमध्ये संतुलन, सम्यक्त्व अधिक साधले जाते म्हणून लोकशाहीचे महत्त्व आहे. केवळ उच्चारपूरुतीच लोकशाही ठेवून खालपासून ते वरपर्यंत दमन होत असेल तर त्यास आपण लोकशाही न म्हणता दुसरे काहीतरी नाव दिले पाहिजे. मुळात माणूस सम्यक नसतो म्हणून तर त्याला अशा शिकवणीची गरज भासते. संस्कार त्यातूनच जन्म घेतात. हे संस्कार पाळायचे की नाही हे सर्वस्वी त्या व्यक्तीवर अवलंबून असते.

नकारात्मक असतो असे समजण्याकडे आपला कल असतो, परंतु या उणेपणातच असंख्य शक्यता दडलेल्या असतात. नवनिर्माणाची शक्यता असते. हे नवनिर्माण आपल्या परंपरागत मूल्यधारीत नसेल तर मग खळबळ उडते. बरे जे नव असते ते परंपरागत कसे असू शकते? हाही प्रश्न आहेच. म्हणूनच काळ कोणताही असला तरी ज्या ज्या वेळी रिकाम्या जागा भरायची वेळ आली तेव्हा धुस धुस झालेली आहे. यात वेगळे असे काही नाही. संस्कार वेगळे करू देत नाही आणि परिस्थिती वेगळेपणाच्या लंबकाकडे झुकलेली. या परस्परविरोधी ताणातून नवनिर्माण होत असते. पैसा, ज्ञान, भौतिक बदल, इतिहासाचा वेगळा अन्वयार्थ, वैज्ञानिकी, तंत्रसाधना या माध्यमातून वेगळेपणाच्या खुणा जपण्याचा, नवीन निर्माण करण्याचा माणूस नेहमी प्रयत्न करतो.

आपल्यातीलच कोणीतरी एखादा माणूस आपण इतरांपेक्षा वेगळे आहोत, हे दाखवण्याचा आटोकाट प्रयत्न करत असते. असे होण्यामागे अनेक कारणे असतात. टीका करायला व्यक्तिदोष आपणांस दाखवित येईल. परंतु समाज म्हणून उणेपणाच्या खूप जागा असतात. या रिकाम्या जागा अशा व्यक्ती आपल्या रीतीने भरण्याचा प्रयत्न करतात. खरेतर उणेपणा हा नेहमीच

हा प्रयत्न नेहमीच फलदूष होतो असे नाही. यशापयश विविध घटकांवर ठरत असते. पण यातून एक गोष्ट मात्र साध्य होते. ती म्हणजे चॅलेंजा तोंड फुटते. आज नाहीतर उद्या जी गोष्ट आपणांस करावयाची आहे, त्याची चर्चा मात्र आपण नक्की केलीच पाहिजे. कारण चर्चा ही वातावरण निर्मिती करण्यात हातभार लावणारी असते. कलह, टोकाचे वाद किंवा राडा न करता चर्चा केलेली कधीही उत्तमच. म्हणूनच जगाच्या तुलनेत काही मोजक्या संस्कृती सोडल्या तर भारतीयत्व म्हणून जे आपले वेगळेपण आहे, ते पूर्वीपासून आपण चर्चा करण्यात प्रवीण आहोत. लोकशाहीमध्ये मात्र आपण ही जबाबदारी प्रतिनिधींवर सोपवून आपण मोकळे झालो. गंतव अशी की, या प्रतिनिधींना चर्चा करण्यापेक्षा इतर गोष्टीतच जास्त रस. यास काही सन्माननीय अपवाद नक्कीच आहेत. खरेतर आपली जीवनप्रणाली चर्चाप्रधान ठेवली पाहिजे.

प्रासंगिक चर्चा महत्त्वाची असली तरी ज्ञानात्मक, सैद्धांतिक चर्चा माणसाला, समाजाला नवी दिशा आणि दृष्टी देण्याचे काम करते. ज्यास इतरांवर हुकूमत गाजवायची असते अशा व्यक्ती मात्र चर्चासून पळ काढतात. इतरांना काही कळत नाही, मी म्हणेन तीच पूर्व दिशा. अशा वृत्तीचे लोक मात्र समाजात आज्ञाधारकत्व निर्माण करण्यावर भर देतात. मग आपल्यातीलच काहींना बोलणारा पण चर्चा न करणारा माणूस ग्रेट वर्गरे वाटण्याची दाट शक्यता असते. पद, पैसा, प्रतिष्ठा, मानमरातब आणि ज्ञान या सर्वच बाबतीत आपण इतरांपेक्षा किती वेगळे आहोत हे दाखविण्याच्या धडपडीत आयुष्य खर्ची पडते. अशा माणसांचे का फावते? एक सुंदर असे संस्कृत सुभाषित आहे. यत्र विद्वज्जनों

बांबाबांब कशासाठी ?

जात, धर्म, वंश, कपालांक, वर्ण, प्रदेश या कोणत्याच गोष्टीवर बुद्धी अवलंबून नसते. बुद्धी तीक्ष्ण करण्यासाठी काणासीचा वापर करतो की नाही, हा मुद्दा आहे. डोक्याच्या आकारावरून अथवा तुमच्याकडील पद अथवा संपत्ती संचयावरून विद्वत्ता ठरत नाही. प्राण यमाचे, धन कुबेराचे, तेथे तुमचे आमचे काय आहे? आपला आपण सारासार विचार करून ज्ञानात्मक धडपड केली पाहिजे. (लेखक गोदावरी कला महाविद्यालय, अंबड जि. जालना येथे मराठीचे प्राध्यापक आहेत)

नास्ति श्लाघ्यस्तत्राल्यधीरपि | निरस्तापादपे देशे एरण्डोपि द्रुमायते || म्हणजेच विद्वान मनुष्याच्या अनुपस्थितीत मंद बुद्धीचे लोक हुशार ठरतात, जसे की ज्या भूमीवर कोणतेच मोठे झाड नसेल तर एरंड सुद्धा वृक्ष ठरते. समाजात अशा एरंडांची संख्या दिवसेंदिवस वाढत आहे. ही संख्या किती वाढवावी हा त्यांचा प्रश्न आहे. आपण मोठ्या, खऱ्याखऱ्या वृक्षांची आस बाळगू या, आपण वृक्ष होऊ या. (लेखक गोदावरी कला महाविद्यालय, अंबड जि. जालना येथे मराठीचे प्राध्यापक आहेत)

हत्ती आणि मुंगीची गोष्ट...

आधुनिक केसरी

एक मस्तवाल हत्ती उन्मत्त होऊन आवेशात सगळीकडे भटकत असतो. आपल्याकडे असलेल्या शक्तीचा त्याला खूप गर्व झालेला असतो. त्याच्या जोरावर तो जो कोणी समोर येईल त्याला उद्ध्वस्त करत किंवा दडपशाही करत पुढे जात असतो. त्याला असं वाटते की आपल्याला कोणी पराभूत करू शकत नाही. त्याच्या समोर एक छोटीशी मुंगी येते. ती त्याला म्हणते इतका मस्तवाल होऊ नकोस. तुला जमिनीवर लोळवायला मी एकटी पुरेशी आहे. हत्ती ते ऐकून हसयला लागतो. कारण त्याच्या गर्वाचा फुगा खूप फुगलेला असतो. ती मुंगी हळूच त्याच्या अंगावर चढून त्याच्या कानात पोहचते ते त्याला कळत पण नाही. कारण एवढ्या महाकाय देहापुढे ती मुंगी दिसणार तरी कशी? मुंगी गुपचूप हत्तीला कळू न देता त्याच्या कानात एक कडकडून चावा घेते. या एका हल्याने हत्ती बेजार होतो. जमिनीवर गडबडा लोळवायला लागतो. अक्षरशः जीव जाण्याच्या यातनांनी त्याच तेच महाकाय शरीर अगदी निपचित जमिनीवर कोसळलेल असते. हत्ती मुंगी ला विनंती करतो, बाई ग! दुसरा चावा घेऊ नको नाहीतर मला मृत्यूपासून कोणीही वाचवू शकणार नाही.

एक मस्तवाल हत्ती उन्मत्त होऊन आवेशात सगळीकडे भटकत असतो. आपल्याकडे असलेल्या शक्तीचा त्याला खूप गर्व झालेला असतो. त्याच्या जोरावर तो जो कोणी समोर येईल त्याला उद्ध्वस्त करत किंवा दडपशाही करत पुढे जात असतो. त्याला असं वाटते की आपल्याला कोणी पराभूत करू शकत नाही. त्याच्या समोर एक छोटीशी मुंगी येते. ती त्याला म्हणते इतका मस्तवाल होऊ नकोस. तुला जमिनीवर लोळवायला मी एकटी पुरेशी आहे. हत्ती ते ऐकून हसयला लागतो. कारण त्याच्या गर्वाचा फुगा खूप फुगलेला असतो. ती मुंगी हळूच त्याच्या अंगावर चढून त्याच्या कानात पोहचते ते त्याला कळत पण नाही. कारण एवढ्या महाकाय देहापुढे ती मुंगी दिसणार तरी कशी? मुंगी गुपचूप हत्तीला कळू न देता त्याच्या कानात एक कडकडून चावा घेते. या एका हल्याने हत्ती बेजार होतो. जमिनीवर गडबडा लोळवायला लागतो. अक्षरशः जीव जाण्याच्या यातनांनी त्याच तेच महाकाय शरीर अगदी निपचित जमिनीवर कोसळलेल असते. हत्ती मुंगी ला विनंती करतो, बाई ग! दुसरा चावा घेऊ नको नाहीतर मला मृत्यूपासून कोणीही वाचवू शकणार नाही.

चीन ची वाटचाल अशीच गर्वाने मस्तवाल झालेल्या हत्तीप्रमाणे सुरु होती. जवळपास ५३० पेक्षा अधिक लढाऊ जहाज ज्यात दोन विमानवाहू नौका, पाणबुड्या, फ्रिगेट, डिस्ट्रॉयर अश्या अनेक नौका समाविष्ट आहेत. या जहाजांच्या मदतीला असलेली ६०० पेक्षा जास्त लढाऊ विमान, ३ लाख पेक्षा सैनिक चीन च्या नौदलाला जगातील एक सामर्थ्यवान नौदल म्हणून ताकद देतात. त्यात २०३५ पर्यंत चीन तब्बल ६ विमानवाहू नौकांची बांधणी करत आहे. ज्यातील अनेक या आण्विक आहेत. ज्या की अनेक वर्षे कोणतही इंधन न भरता समुद्रात राहू शकतात. याच्या जोरावर चीन ने साऊथ चायना समुद्रात आपली दादागिरी सुरु केली. भर समुद्रात बेट निर्माण करून त्याच्या आजूबाजूच्या समुद्रावर आपला हक्क सांगायला सुरुवात केली. तिथल्या देशांनी काही विरोध केला तर आपल्या नौदलाला ताकदीने त्यांना गप्प करत चीन हळूहळू हिंद महासागरात येऊन पोहचला. हिंद महासागरात त्याच्या समोर होता भारत आणि भारतीय नौदल. त्याला पण आपण सहज पराभूत करू अश्या माजात असलेल्या चीन समोर भारताने एक मुंगी सोडली. ती मुंगी आपलं काय बिघडवणार अश्या थाटात असलेला चीन आज त्याच मुंगीमुळे संपूर्णपणे बँक फुटवर तर गेलाच आहे. पण ज्या ताकदीचा त्याला माज होता आणि त्याच्यासाठी त्याने कित्येक बिलियन डॉलर खर्च केले तो सगळा पैसा आज पाण्यात स्वाहा झाल्यात जमा आहे. भारताने अशी कोणती मुंगी चीन समोर उभी केली आहे. जिच्या नुसत्या नावाने चीन धाबरतो. त्या मुंगीच नाव आहे 'ब्राहोस' चीन ब्राहोस बद्दल या आधी अनेकवेळा लिहून

झालं आहे. पण चीन च्या नौदलाला ब्राहोस चा एवढा धसका का आहे? याचा विचार आपण कधी केला तर आपल्या देशातील संशोधक, अभियंते आणि डी.आर.डी.ओ. सोबत रशिया बद्दलचा आदर अधिक वाढेल. चीन च्या एका विमानवाहू नौकेला पाण्यात बुडवण्यासाठी किती ब्राहोस लागतील याचा आपण विचार केला तर उत्तराने आपण चकीत व्हाल. चीन च्या एका विमानवाहू नौकेला जलसमाधी घायला फारफार तर दोन ब्राहोस पुरेशी आहेत. एका ब्राहोस मधे चीन ची विमानवाहू नौका संपूर्णपणे निकामी होऊ शकते तर दुसऱ्या हल्यान्तर तीच पाण्यावरच अस्तित्त्व संपुष्टात येऊ शकते. ब्राहोस चा वेग त्याला प्रचंड गतिशील ऊर्जा देतो. त्यात ब्राहोस अक्षरशः पाण्यावरून लक्ष्याकडे कूच करू शकतो. एक अंदाज घायला झाला तर तुम्ही जमीनीवर उभे आहात आणि बिल्विंग च्या पहिल्या मजल्यावरून ब्राहोस उडणूक करते. इतक्या जवळून उडणूक केल्यामुळे ब्राहोस जगातील कोणत्याही रडार यंत्रणेला

चकवा देऊ शकते. त्या शिवाय ब्राहोस एका सरळ रेषेत हल्ला करत नाही. ब्राहोस शेवटच्या टप्प्यात इंग्रजी S प्रमाणे रस्ता बदलते. समजा एखाद्या कार वर आपण समोरून ब्राहोस सोडलं. तर ते कारला समोरून धडक देण्याऐवजी अचानक वरती जाईल आणि ५-६ मजले उंचीवर जाऊन कारच्या दिशेने सरळ खाली येऊन कारच्या मध्यभागी हल्ला करेल. यालाच S मॅन्युअर असं म्हणतात. ही दिशा, उंची, कोन, जागा या सर्व गोष्टी ब्राहोस स्वतः ठरवते. याचा अर्थ हल्ला कुठून होणार याचा अंदाज शत्रूला लावता येत नाही. ब्राहोस स्वनातीत वेगाने प्रवास करते. वर लिहिलं तसं ब्राहोस चा वेग आणि उंची जगातील कोणत्याही मिसाइल डिवेन्स सिस्टीम ला पकडता येत नाही. त्यामुळे ब्राहोस रडारवर अदृश्य असते. मित्र राष्ट्रांसोबत झालेल्या युद्ध अभ्यासात सुद्धा जगातील सर्वोत्तम असणाऱ्या एस ४०० प्रणाली ला ब्राहोस ने चकवा दिलेला आहे. लक्षात घ्या की हे सगळे ब्राहोस नुसतं रडारवर दिसणं इथपर्यंत येऊन थांबते

बाकी त्याचा वेध आणि निष्प्रभ करणं अजून जगातील कोणत्याच प्रणाली ला जमलंलं नाही. हे झालं एका ब्राहोस च पण दोन किंवा जास्त ब्राहोस जर असतील तर लक्ष्याचा अंत ठरलेला आहे. कारण ही दोन्ही ब्राहोस एकाच ठिकाणावरून सुटली असली तरी लक्ष्याकडे वेगवेगळ्या मार्गाने झेपावण्यात सक्षम आहेत. याचा अर्थ ब्राहोस कुठून येऊन हमला करेल याचा काहीच अंदाज शत्रूला येत नाही. ब्राहोस हल्ला केल्यावर जवळपास १५-२६ मीटर वर्तुळाकार भागात असलेलं सगळं काही नष्ट करते. आता विचार करा की एखाद्या विमानवाहू नौकेवर अथवा फ्रिगेटवर ब्राहोस आपलं S मॅन्युअर करत जेव्हा मधोमध इतका मोठा खड्डा करेल तेव्हा त्या बोटीचं अस्तित्त्व संपूर्णपणे नष्ट होईल. विमानवाहू नौका एका हल्ल्यात फक्त पाणी भरण्याच्या कामाची राहिल. तिला परत नेणं पण शक्य होणार नाही. त्यात दुसरं ब्राहोस आदळलं तर मग तिथल्या तिथे तीचा गेम ओव्हर. चीन च्या विमानवाहू युद्धनौकांची किंमत जवळपास ९ बिलियन अमेरिकन डॉलर आहे. (१ बिलियन १०० कोटी) आणि ब्राहोस ची किंमत आहे ५ बिलियन अमेरिकन डॉलर (१ बिलियन १० लाख). एक ५० लाख डॉलर किंमत असलेलं ब्राहोस ९०० कोटी डॉलर च्या युद्धनौकेला रसातळाला न्यायला पुरेशं आहे. हे गणित चीन ला अक्षरशः गडाबडा जमिनीवर लोळवते आहे. त्यात भारत दिवसेंदिवस ब्राहोस च्या ताकदीत भर टाकत चालला आहे. ब्राहोस चा वेग आणि अंतर यात भारताने ज्या गतीने प्रगती

केली आहे. त्यामुळे चीन च्या हत्तीला घाम फुटला आहे. सद्यस्थितीला ब्राहोस जगातील सर्व देशांच सगळ्यात आवडत मिसाइल म्हणून जागतिक बाजारपेठेत प्रसिद्ध आहे. फिलिपाईन्स ने तब्बल ३७५ मिलियन डॉलर खर्च करून अगदी २९० किलोमीटर च का होईना पण ब्राहोस खरेदी केलं आहे. कारण ब्राहोस नुसतं जवळ आहे यानेच चीन ची जहाज फिलिपाईन्स पासून वचकून राहणार आहेत याची पूर्ण खात्री फिलिपाईन्स ला झालेली आहे. चीन च्या मस्तवाल हत्तीची नशा आणि शिंग भारताच्या मुंगीने म्हणजे ब्राहोस ने उतरवली आहे. गेल्या महिन्यात चुकून पाकिस्तानात घुसलेल्या ब्राहोस चा अंदाज पाकिस्तान मधील एकाही रडार यंत्रणेला आला नाही यावरून ब्राहोस ची ताकद स्पष्ट होते. ते जमिनीवर पडल्यावर तिथल्या स्थानिक लोकांनी प्रशासनाला कळवल्यानंतर तिथल्या यंत्रणांना ब्राहोस पाकिस्तान मधे धडकल्याचं लक्षात आलं. या गोष्टींनी चीन अजून जास्ती अस्वस्थ झाला आहे कारण पाकिस्तान मधे चीन च मिसाइल डिवेन्स यंत्रणा कार्यरत आहे. जिला थोडापण हत्ती आणि मुंगीची गोष्ट इकडे संपत नाही तर इकडून चालू होते. सद्या मुंगीने फक्त डॉलर च्या युद्धनौकेला रसातळाला न्यायला पुरेशं आहे. हे गणित चीन ला अक्षरशः गडाबडा जमिनीवर लोळवते आहे. त्यात भारत दिवसेंदिवस ब्राहोस च्या ताकदीत भर टाकत चालला आहे. ब्राहोस चा वेग आणि अंतर यात भारताने ज्या गतीने प्रगती

विनीत वक्त

“चलत मुसाफिर मोह लिया रे..”

दूरवर सूर्य मावळतोय पश्चिमेला, अन मावळताना अवघ्या नभात पसरलेली त्याची जांभळी, नारिंगी, पिवळसर आभा तन आणि मनही मोहोवतेय.

घरट्याकडे परतणाऱ्या पक्षांच्या मधुर स्वरांनी सांज अजूनच कातर होतेय, अन त्यासोबत गहिऱ्या होत चालल्याहेत गुलाबी दिवसांच्या सुगंधी आठवणी... आज कोजागिरीची रात्र. या रात्रीचा डामडौल बघता सूर्यालाही कधीतरी वाटलंच असेल - 'चांदण्या रात्रीचा आनंद लुटावा, तारकांशी हितगुज करावं' हं, हितगुज म्हटल्यावर तीही हळूच डोकावून गेली की! ती... जिच्या मंजुळ चाहुलीनं माझा मनमोर धुंद होऊ लागतो, काळजातल्या जलाशयाचे तरंग डहळतात; बस डहळतात. मन, स्वतःच्याच तंद्रीत हरवू पाहात होतं की एकव्यात, शास्त्रीय संगीताच्या दऱ्या-खोऱ्यांवर आदळून पारा झालेल्या आवाजातलं एक कर्णमधुर, सदाबहार लोकगीत कानांवर पडलं -

“धिक, तक तक तक तक तगिन तगिन गिन गिन रे.... ए... ए...

ओ जग जग जग जग जग जगिन जगिन गिन गिन रे.... ए... ए...

हरियाला सावन ढोल बजाता आया...”

स्वर्गीय अवाजाच्या त्या कोहऱ्यात मग मी हरवूनच गेलो. समोरच राहाणाऱ्या वामनला माझ्यासारखीच जुनी गाणी ऐकायची आवड आहे. 'दो बिधा जमीन' या चित्रपटातील लता सोबतच मन्नांचं हे गाणं आम्हा दोघांनाही खूपच आवडतं. मन्नांच्या आवाजातली त्या गाण्यातील आर्तता, शब्दां-शब्दांमधून ते चैतन्याचं रिमझिमं मग निव्वळ त्यांच्या पुरता सिमित राहात नाही तर, ते एक अवघ्या हिंदुस्तानाचं गीत होवून जातं.

कलकत्ता येथे एका बंगाली कुटुंबात ०१ मे १९१९ जन्म घेतलेल्या मन्नांचं जन्म नाव प्रबोध चंद्र डे. त्यांच्या आईचं नाव महामाया आणि वडिलांचं नाव पूर्ण चंद्र डे होतं. बालपणापासूनच संगीताचार्य; कृष्ण चंद्र डे या आपल्या धाकट्या मावशींचा मन्नांवर खूपच प्रभाव राहिला होता. त्यांचं प्रारंभीचं शिक्षण इंदू बाबर पाठशाला या प्राथमिक शाळेत झालं होतं. वयाच्या दहाव्या वर्षापासूनच शाळेतल्या सांस्कृतिक कार्यक्रमांमध्ये भाग घ्यायला त्यांनी सुरवात केली होती. पुढे कॉलेजच्या जमान्यात तर कुस्त्या आणि बॉक्सिंग सारख्या क्रिडा प्रकारातही ते मागे राहिले नाहीत. याच काळात आंतर महाविद्यालयीन गायन स्पर्धांमध्ये सलग तीन वर्षे पहिला क्रमांक पटकावला होता त्यांनी!

वयाच्या तेविसाव्या वर्षी १९४२ला कृष्ण चंद्र डे आणि सचिन देव बर्मन यांच्या नेतृत्वाखाली सहाय्यक म्हणून काम करण्यास त्यांनी सुरवात केली. भेंडी बाजार घराण्यातील या फनकाराने उस्ताद अमन अली खॉं यांच्या बंदिशीत हिंदुस्तानी शास्त्रीय संगीताचे धडे गिरविले होते. आपल्या पार्श्वगायनाची सुरवात त्यांनी १९४२च्या 'तमन्ना' चित्रपटाद्वारे केली. त्या चित्रपटातलं 'जागो जागो, आयी उषा...' सुरेख्यासोबतच हे गाणं त्यांचं पाहिलं युगल गीत होतं.

आधुनिक केसरी

गीत-संगीतासाठी आपलं जीवन वाहून टाकणाऱ्या मन्नांची नम्रता आणि जगण्यातला अस्सलपणा हे या सगळ्यांच्या परे होतं. त्यांची गाणी म्हणजे, देवघरातली समईच जशी काही! जिच्यापुढे हात जोडून आपण आपसूकच नतमस्तक होतो. मन्नांच्या आठवणींच्या लड्यांनी डोळ्यांची पाखरं जेव्हा ताल धरतात तेव्हा मनाच्या पडद्यावर इनकारु लागतं राज कपूरच्या 'तिसरी कसम' या चित्रपटातील ते भनाट लोकगीत - 'चलत मुसाफिर मोह लिया रे.. पिंजडेवाली मुनिया..'

बचराज साहणी

(१९४९), तर आशासोबतचं पाहिलं युगल गीत 'बूट पॉलिश' (१९५४) या चित्रपटांसाठी गायिलं होतं. शास्त्रीय संगीत मैफिलीमध्ये रममाण होणाऱ्या मन्नांनी पॉप संगीतावर आधारित गाणीही दिली होती. चार सहा चित्रपटांनंतर त्यांचे संबंध पुन्हा सचिन देव बर्मनशी आले. सचिनदांनी संगीतबद्ध केलेल्या 'मशाल' चित्रपटातील 'उपर गगन विशाल...' या गाण्याने त्यांना यशाची पहिली चाहूल दिली. आणि पुढे १९५३ला आलेल्या 'दो बिधा जमीन' चित्रपटाने तर त्यांना एका वेगळ्या उंचीवर नेवून ठेवलं. त्यातील शैलेन्द्रने लिहिलेली आणि सलील चौधरींनी संगीतबद्ध केलेली 'धरती कहे पुकार के...' आणि 'हरियाला सावन...' ही गाणी लताच्या सोबतीनं मन्नांनी अशी काही गायली की, भारतीय जीवनमानाचा, कला संस्कृतीचा तो एक अमूल्य ठेवाच होवून गेला. या गीतांत शैलेन्द्रच्या शब्दांचे आशय मन्नांच्या आवाजाने

राज कपूरसाठी मन्नांचा आवाज हा त्यावेळी एक नवीन ट्रेड होता. विशेष म्हणजे मन्नांनी 'जमाने को दिखाना है' या चित्रपटासाठी ऋषी कपूरलाही आवाज दिला होता. आपल्या कारकिर्दीत मन्नांनी बंगाली आणि हिंदी या दोन भाषा व्यतिरिक्त भोजपुरी, मगधी, मैथिली, पंजाबी, आसामी, ओडिया, कोंकणी, सिंधी, गुजराती, मराठी, कन्नड, मल्याळम आणि नेपाळी अशा जवळ जवळ तेरा विविध भाषांमध्ये गाणी गायिली आहेत. भारतीय चित्रपटांच्या संगीत क्षेत्रातील सर्वोत्कृष्ट चार पार्श्वगायकांपैकी किशोरदां, रफ़ी, मुकेश आणि स्वतः मन्ना डे या पैकी मन्ना हे एक होते. रफ़ी साहेबांनी मन्नांबद्दल एकदा एका मैफिलमध्ये म्हटलं होतं - 'तुम्ही माझी गाणी ऐका, मी मन्ना डेचं गाणं ऐकतो'. शास्त्रीय रचनांमध्ये मन्ना हे एक नायाब हिऱ्यासारखे होते. त्या गायन आणि तंत्रावर त्यांचं वादातीत प्रभुत्व होतं. सुफियानाच्या जगापासून आध्यात्मिकतेपर्यंतचा त्यांचा प्रवास अचंबित करणारा आहे. त्यामुळे १९५६ला आलेल्या 'बसंत बहार' चित्रपटातील गाण्यांसाठी पंडित भीमसेन जोशी सारख्या तपस्वी गायकासोबत ते गावू शकले. शैलेन्द्रची लेखणी आणि शंकर-जयकिशनचं अभूतपूर्व असं संगीत, 'केतकी गुलाब जुही...' या गाण्याला वेगळ्या उंचीवर घेवून गेलंय.

वांद्रयाला राहात असताना रफ़ी साहेबांसोबत पतंगबाजीत मजा लुटणाऱ्या मन्नांची, हिंदी चित्रपटसृष्टीतील यशस्वी कारकीर्द म्हणजे १९५३ ते १९६९चा काळ! नौशाद, के. दत्ता, वसंत पवार, राम, वसंत देसाई, रवी, एस. के. पाल, निसार बज्जी, ओ. पी. नय्यर, रोशन या सारख्या महान संगीत दिग्दर्शकांसोबतच नाही तर, लक्ष्मीकांत-प्यारेलाल, कल्याणजी-आनंदजी आणि राहुल देव बर्मन या नवयुगातील संगीत दिग्दर्शकांसोबतही त्यांनी काम केलं. मन्नांच्या रसिकप्रिय गाण्यांबद्दल बोलायचं झालं तर, 'भूत बंगला' चित्रपटातील 'आओ ट्रिस्ट करें...' हे पश्चिमात्य शैलीतील

त्यांचं गाणं जबरदस्त हिट ठरलं होतं. त्या नंतर 'तू प्यार का सागर है...', 'सूर ना सजे...', 'ऐ मेरे प्यारे वतन...', 'ना तो कारवां की...', 'झनक झनक तोरी...', 'ऐ मेरी जोहरा जबी...', 'चलत मुसाफिर...', 'चुनरी संभाल गोरी...', 'नदियाँ चले चले ये धारा...', 'जिंदगी कैसी है पहली...' मोजता न येणाऱ्या तारकांसारखी किती त्यांची गाणी आहेत जी नेहमीसाठी चिरंजीव होवून गेलीये.

एकोणीसशे सदुसष्ट साली 'उपकार' चित्रपटात प्राणसाठी गायलेलं 'कस्में वादें प्यार वफ़ा सब...' हे गाणं ऐकून तर लताजी सुद्धा आश्चर्यचकित झाल्या होत्या. हेच गाणं आधी किशोरदां गाणार होते, पण किशोरदांनीच मन्नांचं नाव सुचविलं होतं. एका गायकाने दुसऱ्या गायकाचा केलेला हा सन्मानच आहे. मन्ना यांनी रफ़ी सोबत १०९, आशासोबत १६०, किशोरदांसोबत ३१ गाणी गायलीये. लता-मन्नांच्या जोडीने मात्र फ्युजन गाणी दिली, ज्यामध्ये भारतीय आणि पश्चिमात्य संगीत साधने वापरली गेली होती. आणि मन्ना-किशोरदा या जोड-गोडीचं 'पडोसन' (१९६८) चित्रपटातील 'एक चतुर नार...' हे गाणं माझंच नाही तर अवघ्या रसिक चाहत्यांचं आवडतं गाणं असावं. किशोरदांच्या अनिबंध तेवढ्याच भन्नाट अशा शैलीनं या गाण्यात अशी काही मजा आणलीये की, गाणं ऐकावंच नाही तर बघावं सुद्धा वाटतं! हे गाणं रेकॉर्डिंगच्या वेळी किशोरदा अगदी असंच त्यांच्या स्वभावानुसार, 'ओ टेढे, ओ केडे...' हे गाण्यात नसलेले शब्द अचानकच बोलून गेले होते.

'हकीकत' या चित्रपटातील 'होके मजबूर...' हे गाणं मन्नांना भारीच आवडायचं. या गाण्यासाठी चार गायकांना एकेक विशिष्ट अंतरा देण्यात आला होता. अंतःप्रामाणे भूपेंद, रफ़ी, तलत आणि मन्ना असे ते चार गायक होते. सर्वांनीच हे गाणं खूप छान म्हटलं होतं, तरीही 'जुल्फ़ ज़िद कर के...' या शेवटच्या कडव्यावर मन्नांनी आपला आगळा-वेगळा प्रभाव सोडलाच होता. जवळ जवळ चार हजार पेक्षा जास्त गाणी देणारा हा संगीतकार असलेला गायक, एकोणीसशे व्याणवपासून हिंदी चित्रपटसृष्टीपासून दूर झाला. मात्र, बंगाली चित्रपट, भजन आणि वेगवेगळ्या भाषांमध्ये गजल गाणं त्यांनी सुरुच ठेवलं होतं. १९९२ ते २०००च्या दरम्यान तर ते स्टेज-शो मध्येही दिसले. शेवटचा त्यांचा स्टेज-शो २०१२ मध्ये मुंबईत झाला होता. केरळच्या कन्नूरमध्ये राहाणाऱ्या सुलोचना कुमारनशी १९५३ला ते विवाहबद्ध झाले होते. शूरोमा आणि श्मिता या त्यांच्या दोन मुली! हिंदी सिनेसृष्टीत पाच दशकाहून अधिक काळ गाजवलेला हा फनकार, हरिवंश राय बच्चन यांच्या 'मधुशाला'ला आपल्या आवाजाने चिरंजीव करणारा हा स्वरांचा जादूगर, २४ ऑक्टोबर २०१३ला हृदयविकाराच्या झटक्याने हे जग सोडून अनंतात विलिन झाला.

आपल्या अलौकिक प्रतिभेची छाप मन्ना डेंनी बऱ्याचशा पुरस्कारांवर सोडली होती. सर्वोत्कृष्ट पुरुष गायकांसाठीचे दोन राष्ट्रीय पुरस्कार, बंगाल फिल्म जर्नालिस्ट असोसिएशनचे सात, मध्यप्रदेश सरकारचा लता मंगेशकर, पश्चिम बंगालचा बंगा विभूषण, फिल्मफेरचा जीवन गौरव आणि भारत सरकारचे पद्मभूषण, पद्मविभूषण या अति सन्मानाच्या पुरस्कारांसोबत चित्रपटसृष्टीचा सर्वात मानाचा दादा साहेब फाळके पुरस्कार सुद्धा मन्नांना मिळाला होता. गीत-संगीतासाठी आपलं जीवन वाहून टाकणाऱ्या मन्नांची नम्रता आणि जगण्यातला अस्सलपणा हे या सगळ्यांच्या परे होतं. त्यांची गाणी म्हणजे, देवघरातली समईच जशी काही! जिच्यापुढे हात जोडून आपण आपसूकच नतमस्तक होतो. मन्नांच्या आठवणींच्या लड्यांनी डोळ्यांची पाखरं जेव्हा ताल धरतात तेव्हा मनाच्या पडद्यावर इनकारु लागतं राज कपूरच्या 'तिसरी कसम' या चित्रपटातील ते भन्नाट लोकगीत - 'चलत मुसाफिर मोह लिया रे.. पिंजडेवाली मुनिया..'

संदर्भ : विकीपिडीया, यु-ट्युब, सिनेस्तान.

मला भावलेली सिनेरत्न

मनोहर मंडवाले, संपर्क क्र. 8879123236

पुढे स्वातंत्र्योत्तर काळात १९४७नंतर अनिल विश्वास, सचिन देव बर्मन, शंकर व्यास, एस. के. पाल, मोहम्मद शाफी आणि खेमचंद्र प्रकाश या सारख्या संगीत दिग्दर्शकांसोबत काम करण्याची संधी त्यांना मिळाली.

'गलं स्कुल' (१९४९) चित्रपटातील 'फुलों का सपना देखनेवालों...' हे युगल गीत मन्नांनी शमशाद बेगम सोबत गायलं होतं. १९४९ ते १९६९ च्या दरम्यान शमशाद बेगम ही हिंदीतील सर्वात जास्त मागणी असलेली गायिका होती. लतासोबतच पहिलं युगल गीत मन्नांनी, 'नरसिंह अवतार'

आणखीनंच गहिरे केलेयेत. एकोणीसशे एकवावन्नाला 'आवारा' साठी काम करताना मन्नांचा संबंध राज कपूर आणि शंकर-जयकिशन यांच्याशी आला. या त्रिकुटाने मग पुढे एकाहून एक सरस अशी गाणी दिली. 'प्यार हुआ इकरार हुआ...', 'मूड मूड के ना देख...', 'आजा सनम...', 'पंछी बनू उड़ती फिर...', 'ये रात भीगी भीगी...', 'मस्ती भरा है समां...', 'लागा चुनरी में दाग...' ही रसभरी गाणी आजही तेवढीच ऐकली जातात जेवढी साठ, पासष्ट वर्षापूर्वी ऐकली जात होती. मुकेशच्या आवाजावर थिरकणाऱ्या

गझलसोनीही मंडळी, गझल म्हणजे केवळ 'वृत्ताचा साच्यात' बसवलेला, 'रदीफ-काफियाचे' नियम पाळून तयार केलेला 'तंत्रप्रधान' काव्य प्रकार नव्हे. वृत्त समजले,निभावता आले,जमले,अभ्यासले म्हणजे गझल रचता,लिहिता येते असे काही नाही. मात्र हे तंत्र शिकल्याशिवाय, अभ्यासल्याशिवाय, प्रत्यक्ष अनुसरल्याशिवाय सुद्धा गझल होऊ शकत नाही.तर तंत्र आणि योग्य आशय यांच्या समतोलामधून वा मिलनातून गझल तयार होत असते,किंबहुना व्हायला हवी.त्यात गझलेच्या मूलभूत गुणांची मांडणी सुद्धा यायला हवी. उगाच वृत्त जमते,येते ,नियम समजले,यामुळे गझल जमेलच असे नाही.'वृत्त' हे तर गझलेचे 'बाह्य रूप' आहे पण तरीही महत्त्वाचे आहे. 'नावेतून प्रवास करताना त्या नावेला छिद्र असता कामा नये त्याच प्रकारे 'गझलेला सुद्धा पूर्णत्वाच्या किनारी जाण्यासाठी वृत्त नामक नावेची गरज असते.'

गझलप्रेमींनी,प्रत्येक वृत्ताची एक वेगळी अदा,वेगळी स्टाईल असते.प्रत्येक वृत्ताचा बाज,लय,त्यातली नजाकत,त्याचा नखरा वेगवेगळा असतो.त्यातली गोडी वेगळी असते.मराठी गझल लिहिण्यासाठी अनेक वृत्त आहेत पण,सर्वच वृत्तात गझल लिहिणे शक्य नसते.काही मोजक्या,उठाविक,परिचित वृत्तात गझलकार जास्त प्रमाणात गझला रचत असताना दिसतात.मात्र गझल सुचणे किंवा रचणे , लिहिणे यात फरक आहे. मला अमुक एक वृत्तात गझल लिहायची आहे,माझी अमुक वृत्तात एकही गझल नाही;असायला हवी,असा अड्डाहास असेल तर गझल तयारही होईल पण त्यात तेवढी नैसर्गिकता नसू शकेल. कारण,'गझलेसाठी वृत्त असते.वृत्तासाठी गझल नसते.'गझल हे वृत्त नसून ती एक वृत्ती आहे.' सोप्या भाषेत 'वृत्त' म्हणजे काय ते पाहू, 'एकसारखी लय कायम रहावी ,काव्यात प्रसादिकता ,गेयता,सहजता यावी यासाठी जी चौकट आखली जाते ती चौकट म्हणजे 'वृत्त' होय.' वृत्त हा जरी एक साचा असला तरी त्या साच्यात राहून मुक्त विचारला साचेबद्ध स्वरूप देण्यात गझलकार निष्णात असायला हवा. 'वृत्ते शिकली,शिकवली जाऊ शकतात पण गझलवृत्ती ही अनुभवाने, मेहनतीने वा पॅशनने साधता येते.' काही लोक अगदी झपाट्यात एक वृत्तात अनेक गझल लिहिताना दिसतात. हे वाईट आहे असे नाही,एखादे वृत्त छान जमते म्हणून त्यातच गझला रचणे हे जास्त हितकारक देखील नाही. 'वृत्त ठरवून गझल लिहायची नसते तर तुमची गझल वृत्त ठरवत असते'. तुमच्या मनात एखादी ओळ मूलतः लय घेऊनच जन्मास येते. पुढे त्याच लयीत इतर ओळी होऊ लागतात.त्यानंतर त्याच लयीत वृत्त पाळले जाते.महान वैश्विक अर्थ बांधलेल्या २ ओळी वृत्ताच्या साच्यात बसवायच्या असतात. जसे सुगरण पक्षी नक्षीदार, मजबूत ,देखणे घट्टे बनवत असतो ,वीणत असतो त्यासाठी चिकाटी,कष्ट,मेहनत आवश्यक असते.अगदी तसेच गझलकाराला साधे,सोपे विचार नाविन्यपूर्ण रितीने गझलेच्या दोन ओळींतून मांडायचे असतात.

छंदोरचना आणि माधव ज्युलियन
मराठी साहित्यात पहिली डी. लिट.पदवी प्राप्त करण्याचा मान ज्यांना मिळाला ते माधव पटवर्धन म्हणजेच माधव ज्युलियन. माधवरावांचा फारसी आणि उर्दू अभ्यास फार तगडा होता.फारसी-ऊर्दू गझल वृत्ते मराठी भाषेत आणण्याचे श्रेय माधव पटवर्धन ह्यांना जाते. ते फारसी-मराठी शब्दकोषाचे जनक होत. गझल व रूबाई काव्य प्रकार फारसी भाषेतून मराठीत आणण्याचे श्रेयही माधव ज्युलियन ह्यांना जाते.'छंदोरचना' ह्या ग्रंथाद्वारे सरांनी छंदांविषयी सविस्तर माहिती लिहून ठेवली आहे.मराठी गझलेला वृत्तबद्धतेची शिस्त त्यांमुळेच लागायला मदत झाली. माधव ज्युलियन ह्यांनी फारसी-ऊर्दू गझल (बहर)वृत्तांना मराठी नावे देऊन महत्त्वाचे कार्य केले आहे. मागील लेखात अभ्यासल्या प्रमाणे 'अक्षरगण वृत्तातील' 'अनावर्तनी वृत्तात' पुढील वृत्तांचा समावेश असतो. मालिनी, वसंततिलक, इंद्रवजा, स्रगंधरा, पृथ्वी, मंदाक्रांता, शार्दूलविक्रीडित, शिखरिणी, या 'अनावर्तनी वृत्तात' मराठी गझला कमी प्रमाणात आढळतात.पण 'आवर्तनी वृत्तात' अर्गाणत गझला पहायला मिळतात. त्या आधी 'लगावली' म्हणजे काय हे पुन्हा

ध्यास गझल 'वृत्त-विस्तार'

आधुनिक केसरी

मागील भागात आपण 'वृत्त परिचय' करून घेतला. 'अक्षरगण वृत्ते','मात्रावृत्ते' यांची सोदाहरण माहिती घेतली. आजच्या या लेखात आपण 'वृत्त' सविस्तर पाहणार आहोत. आपल्या सर्वांच्या उत्तम प्रतिक्रिया येत आहेत. वाचून आनंद होतो. पण तरीही सूचनांचे नेहमीच स्वागत असेल. आपण सातत्याने 'ध्यास गझल' हे सदर वाचत आहात त्याबद्दल मनःपूर्वक आभार.

एकदा पाहू. 'लगावली' 'गझलेची लगावली काय?' असा प्रश्न नेहमी विचारला जातो.'लगावली' म्हणजे, वृत्तात वापरलेला अक्षरांचा लघु-गुरू क्रम. प्रत्येक वृत्ताची लगावली वेगळी असते. उदा. भुजंगप्रयात वृत्त. लगावली-'लगागा' '४ वेळा'. (म्हणजे लघु-गुरू-गुरू) गुलाबी गुलाबी हवा होत आहे तिच्या आठवांचा थवा होत आहे.. खुळी सांज देखील तल्लीन होते तिचे बोलणे मारवा होत आहे तिचेबो लणेमा रवाहो तआहे. लगागा लगागा लगागा लगागा. 'आवर्तनी वृत्त' 'आवर्तनी वृत्तांचा' विस्तार बघताना 'आवर्तनी वृत्त' म्हणजे काय हे पुन्हा एकदा पाहू.एखाद्या वृत्तात जर काही अक्षरांचा एखादा गट पुन्हा पुन्हा रिपीट होत असेल तर अशा वृत्तास 'आवर्तनी वृत्त' असे म्हणतात. हे आपण मागील भागात पाहिले आहेच! पण आता 'आवर्तनी वृत्तांचा' आपण सविस्तर अभ्यास करूया. **आवर्तनी वृत्तांचे प्रकार** जेव्हा एखाद्या वृत्तात समान मात्रांचा गट पुन्हा पुन्हा रिपीट होत

असेल तेव्हा या मात्रांच्या संख्येच्या गटावरून काही प्रकार पडतात ते पुढील प्रमाणे - १)पद्मावर्तनी २)अग्न्यावर्तनी ३)भृंगावर्तनी ४)हरावर्तनी... १)**पद्मावर्तनी वृत्ते** : 'पद्म' म्हणजे कमळ,त्याला आठ पाकळ्या असतात , 'पद्म' म्हणजे आठ.आठ- आठ मात्रांची जेव्हा एखाद्या वृत्तात पुनरावृत्ती होत असेल तर त्यास 'पद्मावर्तनी' वृत्त म्हणतात. याला 'अष्टमात्रिक' असेही म्हटले जाते. अशी अनेक वृत्ते आहेत पण यामध्ये काही महत्त्वाचे वृत्त इथे उदाहरण म्हणून देत आहे. सती-आठ मात्रा. (लगालगागा) जलौधवेगा-सोळा मात्रा(लगालगागा, लगालगागा) सती-जलौधवेगा- २४ मात्रा आहेत. लगालगागा ×३ याचे एक उदाहरण म्हणून भटांच्या काही ओळी पाहू तुड्ड्या नभाला गडे किनारे अजून काही तिथेच जाऊन वेच तारे अजून काही करू नका एवढ्यात चर्चा पराभवाची रणात आहेत झुंजणारे अजून काही या उदाहरणात बघितले तर यात सती-जलौधवेगा हे वृत्त दिसून येते. यात २४ मात्रा आहेत.८ -८ मात्रांचे गट पुन्हा पुन्हा रिपीट होत आहेत.

२)अग्न्यावर्तनी वृत्ते ज्या

ओळख छंदशास्त्राची.. भाग 8

वृत्तात ७-७ मात्रांचे गट पडतात त्यास 'अग्न्यावर्तनी वृत्त' असे म्हणतात. अग्नीच्या जशा सात जिद्धा असतात तसे हे ७ मात्रिक वृत्त. यातही अनेक प्रकार आहेत त्यातील काही महत्त्वाची वृत्ते इथे उदाहरण म्हणून देत आहे. वियदगंगा, मेनका, राधा, मंजूषोधा, देवप्रिया, व्योमगंगा, लज्जिता इत्यादी वियदगंगा-वृत्ताचे उदाहरण पहा (लगागागा ४ वेळा) सुरेश भट - जरी ओठांवरि येती नभाचे शब्द स्वच्छंदी, मला बोलायची बंदी तुला ऐकायची बंदी. मंजूषोधा-(गागागागा 3 वेळा.) गझलकार गणेश शिंदे ह्यांचे काही शेर पहा, पाहिजे तितके चुकावे माणसाने पण शहाणे होत जावे माणसाने..

ती नकोशी उत्तरे सोडून घावी.. अन हवेसे प्रश्न व्हावे माणसाने.. ३) राधा-(गागागागा ३ वेळा आणि गा एक वेळा) गझलकार अभिजित काळे ह्यांचे काही शेर उदाहरण म्हणून पाहूया सावलीच्या आतला काळोख जाळूया चल उजेडाचा जरा पाऊस पाडूया सावलीच्या आतला काळोख जाळूया चल उजेडाचा जरा पाऊस पाडूया ३) **भृंगावर्तनी वृत्त** : ज्या वृत्तात सहा- सहा मात्रांचे गट असतात त्यास भृंगावर्तनी वृत्त म्हणतात.भृंग्याच्या पायांच्या संख्येवरून यास हे नाव पडले आहे. यातही अनेक वृत्त आहेत.पण आपण यातील काही महत्त्वाचे वृत्त उदाहरण म्हणून पाहूया. आनंद, आनंदकंद, चंचला, रंगराग, देवराज इत्यादी. आनंदकंद - गागाल गागागागा (२ वेळा पुनरावृत्ती) अभिजित काळे ह्यांच्या शारांचे उदाहरण पहा, अध्यांत भंगलेल्या स्वप्नास सल विचारू! डोळ्यांत साठलेल्या पाण्यास सल विचारू! जीवन सरून गेले लढण्यात प्राक्तनाशी. दुदैव झेललेल्या जगण्यास सल विचारू! २)चंचला- (गागल ८ वेळा) सुरेश भट ह्यांच्या दोन ओळी पहा. मालवून ताक दीप चेतवून अंग अंग राहसा किती दिसात लाभला निवांत संग. ३)देवराज-उदाहरण म्हणून युवा गझलकार शशिकांत कोळी ह्यांच्या गझलेतील काही शेर बघा देह जर फुलामसान लागला दिसायला पाकळी न पाकळी हवीस तू जपायला हाच गंध हाच बंध हाच छंद लागला सांग ना तुड्ड्याविना जमेल का जगायला आजही मिठीतलाच स्पर्श लागला म्हणू आजही तयार मी तुला मिठीत घ्यायला ४)हरावर्तनी वृत्त- ज्या वृत्तात ५ मात्रांचे गट रिपीट होतात त्यास हरावर्तनी वृत्त म्हणतात. हर म्हणजे महादेव.शंकर. या पंचमुखी नावावरून हे नाव या वृत्तास प्राप्त झाले. यात अनेक वृत्ते आहेत पण यातील काही वृत्ते उदाहरण म्हणून पाहू. १) सौदामिनी-

(लगागा ३ वेळा लगा १ वेळा) माझ्या एका गझलेचे दोन शेर देतो, शहाऱ्यास आला शहारा किती गुलाबी मिठीचा दरारा किती ? निघालेत लाखो बुडायला पण खळीवर तिळाचा पहरा किती २)भुजंगप्रयात- *लगागा ४ वेळा) गझलकार जीवन धेंडे ह्यांचे काही शेर बघूया, सडू देत नाही..सलू देत नाही.. मला दुःख माझे,रडू देत नाही.. तिला पाहुनी सावरू मी कितीदा, ढळू देत नाही..चळू देत नाही ३)स्वर्गिनी-(गागागा ४ वेळा) गझलकार जीवन धेंडे ह्यांचे काही शेर पाहूया चारचौथात मी मोजके ठेवले. दुःख माझे जरा बोलके ठेवले. गच्च जखमा तरी काळजावर किती, बोट तू ही तिथे नेमके ठेवले. गझल रसिकांनो, आज वृत्त विस्तार भागात आपण सखोल माहिती मिळवली आता इतर माहिती पुढील लेखात पाहूया.आता अल्प विराम घेतो. तोपर्यंत धन्यवाद. (क्रमशः)

सौ. प्रतिमा अरुण काळे संपर्क क्र. 9405042938

फेस बुक वर एक पोस्ट वाचली अन त्यावर व्यक्त व्हावे वाटले

एका महिलेचा दुसरी महिला अपमान करणे,हे असेच घडते अन् घडत आले.....अन् अजून किती दिवस घडणार आहे कोण जाणे?प्रत्येकाला वाटते आपल्यावर नाही आली टी वेळ...पण च्यावर आली टी वेळ तिच्या जागी एकदा स्वतः ला ठेवून पहा...१ दिवस जगून पहा...जगू शकणार का?रोजचे अपमानाचे जगणे...अन् याला जबाबदार एक महिलाच असते हे सर्वांत मोठे दुर्भाग्य... ती शिकलेली असो किंवा अशिक्षित. शिक्षणाने शहाणपण येते असे वाटत होते...पण बऱ्याच वेळा ..अनुभव खूप वेगळे येतात.पती देवाघरी जाणे... यात त्या महिलेची काय चूक असते. तो फक्त तिचा पतीच नसतो तर कोणाचा भाऊ, मुलगा, बाप, काका, मामा, मित्र असतो. मग त्रास फक्त त्या महिलेला जिचा तो पती होता. याच्या विरुद्ध पती गेल्यावर कोणत्या पुरुषाला त्रास देतात..पदोपदी अपमान करतात..किंवा विधुर असा शब्द त्याच्यासाठी उच्चारला जातो....कोठेच नाही?

काही गोष्टी ऐकून अंगावर काटा येतो... अहो एक वर्ष तिला नवीन कपडे घालण्याचा ही अधिकार नाही...दुसऱ्यांचे जुने...किंवा दुसऱ्यांनी घालून मग ते वस्त्र घालायला दिले जाते...अंतर्वस्त्र...ही.. असेच ..नवीन कपडे घालायची तिला तरी कोठे असते ओ हास....फक्त व्याकरण मध्ये विधवा या शब्दाचा विरुद्ध अर्थ शब्द म्हणून विधुर म्हणतात. याच जगात जर पुरुषांना अचूक न्याय मिळतो... तर महिलेला का अचूक न्याय मिळत नाही. तिचा पावलौपावली अपमान करणे हे प्रत्येक जण स्वतःचा हक्कच समजतात अन् चोख हक्क बजावतात रुबावतात... खरचं यांना माणूस म्हणायचे का????... असे कित्येक अनुभव घेतले अन् अजून किती घ्यावे लागतील सांगता येणार नाही.. हे कितपत योग्य आहे.काही पुरातन रिवाज फार अघोरी होते.. त्यात बदल झाला..पण हवा तसा बदल अजूनही झाला नाही. किती तरी साध्या गोष्टी असतात... पण अपमान करणे कोणी सोडत नाही.काही जाणून

बुजून करतात तर काही घडतात....त्या व्यक्तींना तशी सवयच पडते.. त्या महिलेच्या नावाच्या आधीचे सौभाग्यवती हा शब्द ही काढून घेतला जातो.ग.भा. अजून काय - काय पदव्या देतात???...याला पदव्या म्हणतात का? शिक्षणातील पदव्या घ्या ना.. द्या ना....जशा डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर यांनी त्यांच्या ज्ञानाच्या जोरावर ३२ पदव्या घेतल्या..तुम्ही का विनाकारण नको त्या पदव्या त्या महिलेला देतात. त्यात कुंकू लावणे ही प्रथा..अतिशय भयान... पती गेला..त्या दिवशीत्याला म्हणजे तिच्या पतीला पुरुने किंवा जाळू पर्यंत सगळ्या महिला त्या महिलेला कुंकू लावतात...म्हणजे पूर्ण मळवट भारतात. अन् तिच्या पतीला जाळल्यानंतर लगेच तिचे कुंकू पुसणे,मंगळसूत्र काढणे,बांगड्या फोडणे,जोडवे काढणे.....काय - काय नको ते अत्याचार करतात.....बरे,आता केस तरी कापत नाही..... किंवा चित्तेवर जिवंत जाळत नाही. अरे,किती दिवस चालणार असे प्रकार...त्या महिलेची

आई,बहिण,सासू,काकू,मामी,आजी,मैत्रीण,मुल गी...असे कोणीच का विरोध करत नाही.....त्या ही महिलाच असतात ना..नंतर पाहुणे म्हणून किंवा मैत्रीच्या खातर एकमेकींच्या घरी गेल्यावर, कोणाच्या घरी गेल्यावर तिला जाणून बुजून कुंकू लावले जात नाही...कारण काय तर पती नाही..अन् तिच्या समोर तिच्याच सासू,बहिण,मैत्रीण,मुलगी,आईला इत्यादींना कुंकू लावले जाते.कधी या गोष्टी बदलतील.आपण साहित्यिक आहोत....आपण थोडे तरी शिक्षण घेतले आहोत.... आपण ही एक महिला आहोत...याचे ही भान राहत नाही.महत्त्वाचे माणूस आहोत हेच सर्वजण विसरत चालले आहोत. माणुसकी,आपुलकी नसेल...मूल्ये फक्त कागदोपत्रीच आहेत...कोठे गेली सी - पुरुष समानता...येथे का असा भेद होतो..कोणत्या पुरुषाकत असे लिहून ठेवले..की पती नसलेल्या महिलेस अशी अपमानास्पद वागणूक द्यायची.आपण खरचं माणसे असाल तर लवकरच हे चित्र बदलले गेले

पाहिजे.नाहीतर माणूस म्हणून कशासाठी घेतात ? थोडा दिलेला मेणूचा उपयोग करून विचार केला तर प्रत्येकाला समजेल...आपण काय करतो...कुंकू लावले म्हणजे खूप मोठे सत्कार्य केले असे नाही. किंवा त्यात फार मोठेपणा आला असेही नाही.किंवा ती लगेच महिला देवाघरी ही जाणार नाही?? मग हा दुजा भाव का???एक ही देवी विधवा म्हणून आपण पुजत नाही.तिला कोणी नेसावले पांढरे,काळे वस्त्र. वेगळेपणा कोणी दिला.एका क्रूर विचारानेच दिला असेल ना??? किंवा आपल्यापेक्षा महिलेला श्रेष्ठ पणा मिळू नये म्हणून...त्यांचा इगो दुखवू नये म्हणून का???पण एका महिलेला लावायचे..पण जिचा पती नाही तिला लावायचे नाही..या क्रूर,स्वार्थी,दृष्ट प्रथा.....थांबल्या पाहिजे.मानव प्राणी सोडून इतर प्राण्यांमध्ये अशा प्रथा नसतीलच अस माझा ठाम विश्वास ही आहे.आपण सजोव आहोत..जन्म झाला म्हणजे मूल्य हा होणारच..या साध्या गोष्टी का लक्षात येत नाही.वेगळी,परकी,अपमानास्पद वागणूक देणे

थांबले पाहिजे...यासाठी प्रत्येकाला आपले अचूक माणुसकीचे पावलू उचलावे लागणार आहे.विचार करण्यासाठी आपल्याला महत्त्वाचा मेणू दिला आहे त्याचा उपयोग करावा.दे घाल ते आपल्याला दुपट मिळेल...किंवा अधिक मिळेल..प्रेम दिले तर प्रेम च मिळेल..दुःख,वेदना दिल्या तर तेच आपल्या वाट्याला मिळेल.भोग वैगरे काही नाही...एक जिवंत मनुष्य दुसऱ्या जिवंत मनुष्याला ...मनाने मारण्यासाठी केलेले हे स्वार्थी, दृष्ट,क्रूर,अघोरी उपाय आहेत.विचार बदला...क्रांती नवक्रीच घडेल. ज्या समाजात बिल्कुल कुंकू लावत नाही..मग त्यांचा एक ही पुरुष (लन झालेला) जिवंत राहिला नसला.कुंकू खूप पवित्र आहे...ते प्रत्येकाने दोन्ही भुवयींच्या मध्यभागी.. मेण लावून लावले पाहिजे.या मार्गे वैज्ञानिक कारण आहे... जोडवे घालणे,मंगळसूत्र घालणे,बांगड्या घालणे...या मार्गे विज्ञान आहे..हे समजून घ्या.माणूस आहोत..तर माणूस म्हणून जगा.. अन् जगाव...

आगतुक : बंगाली पाहुणा

आधुनिक केसरी

या ग्रहावर आपण हजारो-लाखो वर्षांपासून राहतो. कोणी आपल्याला आगतुक म्हटले तर ? आपल्याला धक्का तर बसेलच, आपण विचारात पडू की खरंच आहे का असं ? पृथ्वी आपली नाही ? आपलं काही चुकलं तर नाही ? इतकी वर्षे आपण निसर्गाकडे आलो नाही, भेटलो-बोललो नाही, दुर्लक्षच केले का त्याच्याकडे ? विचारात बुडून जातो आपण...!

पदार्थ बनतो . आजोबा व नातू आनंदाने एकत्र जेवणाचा आस्वाद घेतात . गप्पा मारताना नातवाला आजोबांनी कूपमंडूक हा नवीन शब्द शिकवलेला असतो . संध्याकाळी घरी पोचल्यावर प्राध्यापक स्वतः पाहुण्यांना भेटून विचारपूस करतात . पाहुणा लंच पासपोर्ट काढून दाखवतो , प्रा.

चित्रपट परीक्षण

नंदिनी देशमुख, संपर्क क्र. 9850018610

महाशय मनातून ओशाळले तरी बोलत नाहीत . पासपोर्ट बनावट असू शकतो असे स्वतः माननेच म्हटल्यावर दोघांनाही काय म्हणावे कळनासे होते .
माहेरच्या संपत्तीच्या वाटण्या होताना मामाला त्याचा हिस्सा दिलेला आहे की नाही हा विचार भाचीला छळत असतो . दिला नसेल तर पुन्हा एकदा समान वाटण्या कराव्या लागतील असे तिला वाटते . ती एकांतात नवऱ्याला हे बोलून दाखवते . दुसऱ्या दिवशी नवरा ओळखीच्या म्हातार्या वकिलाकडे वारसकायद्याची माहिती घेण्यासाठी जातो . वकिलाच्या बहिरेपणामुळे वैतागत का असेना पण कायदेशीर वाटण्या कशा व्हायला हव्यात याची योग्य ती माहिती मिळते . ३५ वर्षात काहीही संपर्क नसला तरी त्याचा हिस्सा तो येईल तेव्हा त्याला मिळेल अशी तरतूद नक्कीच केली गेली असेल ही खात्री पटते .

आता पुन्हा खरेखोटेपण तपासण्याची जबाबदारी दोघांवर येऊन पडते . प्राध्यापकाचा एक मित्र बायकोसह येऊन ठेपतो . ओळख व औपचारिक गप्पा सुरू होताना दोन्ही बाजू एकमेकांचे अंदाज घेत असतात . बोलण्यातून मामाची बुद्धिमत्ता व बहुश्रुतता जाणवत असते . जिथे जिथे मामा राहिला तेथील वैशिष्ट्ये , कला , संस्कृती व लोकजीवन यांबाबत सहजपणे चर्चा होत राहते . प्रा.महाशय व मित्र अवाक झालेले असतात . भाचीला गण्याचा आग्रह होतो . तिच्या हृद्य गायनाचा आनंद घेताना मामा गहिवरतो . दुसऱ्या दिवशी आपणखी एक मित्र घरी येतो . मामाची अप्रत्यक्ष उलटतपासणी घेतल्यासारखे प्रश्न विचारत राहते .

मनातून ते आवडलेले नसले तरी मामा शांतपणे उत्तरे देत असतो . एकदा मात्र मामाचा सात्विक संताप उसळून बाहेर पडातो . सगळेजण वेळ कशीतरी मारून नेतात . सकाळी उठून पाहिले तर मामा सामानासह गायब झालेला असतो . हे अचानक झालेले नाही, आपणच मामाशी नीट वागलो नाही , असे भाचीच्या मनाला वाटते . अखेर तिथेही गाडीने तिच्या माहेरच्या गावी जाऊन शोध घेण्याचे ठरवतात . प्रथम वकीलसाहेबांकडे जाऊन चौकशी केल्यावर समजते की मामा येऊन त्यांच्या वाटणीच्या कागदावर नुकतेच सही करून गेले आहेत . त्यांचा जीव भांड्यात पडला तरीही अपराधी मानाने ते मामाला शोधण्यासाठी जंगलाकडे कूच करतात . लवकरच तिथल्या रहिवाशांच्या वस्तीच्या खाणाखुणा दिसायला लागतात . झोपड्या , शेते , पिके व काही जुजबी सामान पडलेल्या जागेच्या आसपास शेतमजुरी करणारी तिथलीच माणसे

कामात मग्न असतात . एका वाळलेल्या गवताच्या डिगार्याला टेकून मामाने पाय पसरलेले असतात . तिथींना पाहून मामा दचकत नाही , जणू ते आपल्याला शोधत येतीलच हे मामाला माहीत होते . भाची सहकुटुंब मामाची क्षमा मागते आणि घरी चलण्याचा आग्रह करते. आज नको उद्या येतो , आज इथे नृत्य व गण्याचा कार्यक्रम आहे असे सांगून मामा त्यांनाही थांबवून घेतो . घरच असल्यासारखे मामा तिथे अत्यंत आस्थेने राहतो. आनंदाने नृत्य व गायन सुरू होते , भाचीही त्यात सहभागी होते , सगळे त्यात रमून जातात.

सकाळी उठून सामानासह मामाला गाडीतून घेऊन तिथे घरी येतात . नातवासह आसपासच्या बाळगोपाळांना गोष्ट सांगण्यात आजोबा दंग होऊन जातात . मुक्काम संपत येतो . परतायचा दिवस उजाडतो . सामानाची बांधाबांध सुरू होते . प्रवासाच्या तयारीकडे भाची स्वतः जातीने लक्ष देत असते . गंमतजंमत चेष्टा सुरू असते. नातवाला आजोबा छानशी वस्तू देतो . आता निघायची वेळ होते . टक्कीत सामान चढवले जाते . बाहेर दारवाशी निरोप घेताना मामा एक लिफाफा हळूच जावयाच्या हातात देतात व नंतर उघडून पाहायला सांगतात . भाचीचे डोळे भरून येतात , ती पळतच मागे फिरून घरात जाते . टक्की निघते . घरात शिरताना प्रा.जावई लिफाफा उघडतात आणि पाहून अवाक होतात . मामाने स्वतःचा सगळा हिस्सा अगत्यशील , प्रेमळ व सरळ मनाच्या भाचीच्या नावे केलेला असतो.

आता आगतुक कोण आणि कसा ? आपण विचारात पडतो !

उत्पल दत्त यांचा मामा ऊर्फ आजोबा अविस्मरणीयच !! FLOCCINAUCINIHLIPLIFICATION या शब्दाची गंमतही झकस !!! यूट्यूबर हा सिनेमा पाहू शकता.

तुकारामनीती भाग 8

प्रा. डॉ. विठ्ठल जायभाये संपर्क क्र. 9158064068

तुका म्हणे शुद्ध आवडे सकळां

आधुनिक केसरी

संत तुकोबांचे अभंग म्हणजेच तुकोक्ती ही सहजतेने लोकोक्ती का झाली असावी ? तसा विचार केला तर सतरावे शतक म्हणजे अत्यंत कठीण काळ ! समाज कडेकोट आणि अभेद्य भिंतीमध्ये विभागला गेला असतांना मनामध्ये निर्भयता ठेवून समाजाचे प्रबोधन करायचे, ही काही म्हणावी तेवढी सोपी बाब नव्हतीच ! सर्वत्र कर्मकांड आणि थोतांडाचे स्तोम माजलेले असतांना तुकोबा सामान्य माणसाचे जीवन जगत असतांना आपल्या वडिलांची मिराशी चालवतात ! हे फार मोठे धाडस तुकोबांनी त्या खडतर काळात दाखवले आणि तेथूनच त्यांच्या वाड्मय निर्मितीची प्रक्रिया प्रारंभ झाली. तुकारामांनी विविध प्रकारचे अभंग लिहिले असून नंतर अभ्यासक आणि समीक्षकांनी तुकोबांच्या सर्व अभंगांचे विवेचन करून विविध भागांमध्ये त्यांचे वर्गीकरण केलेले दिसून येते. तसे पहिले तर तुकोबांनी कोणताही अभंग ठरवून अथवा एखादा प्रसंग समोर ठेवून लिहिलेला नाही. त्यांना आपले दैनंदिन जीवन जगतांना सहजतेने आलेल्या अनुभूती लोकभाषेत प्रभावीपणे मांडल्या आणि बघता बघता तुकोबांचे अभंग लोकवाणी झाले ! तुकोबा सहजतेने मानवी मनाचे, सामाजिक स्थित्यंतराचे चित्रण आपल्या अभंगात करतांना विविध स्तरांवर मार्गदर्शन करतांना अनेक लोकांना त्यांच्या नावाने उपदेश करतांना दिसतात.

तुकोबा कधी लहान मुलांचे खेळ जसे 'विटीदांडू' 'हामामा' सारखे विषय घेऊन समाजाला उपदेश करतात, तर 'फुगडी', 'गाई सांभाळणे', 'दळण-कांडण' सारखे समाजातील दैनंदिन खेळ आणि कामे समोर ठेवून तुकोबांनी समाजाला जागृत करण्याचे महत्कार्य केलेले आढळून येते. समाजातील सहज, सोपा विषय घेऊन त्या आधारे लोकांना उपदेश करण्याचे कार्य ते करत राहिले. लोकव्यवहार सांगत सांगत तुकोबा मानवी जीवन आनंदी करण्याची सूत्रे सहजतेने सांगून जातात. लिहिता लिहिता तुकोबा लिहितात, "खोटी ते अहंता . वाट टाकिली सांगता . ज्याचे तो ति जाणे . मी मापाडें तुका ह्याणे !" असे लिहून त्यांना जे विषय करायचे ते करतात.

शुद्ध दळणाचे सुख सांगे काई । मानवित सईबाई तुज ॥१॥
शुद्ध तें वळण लवकरी पावे । डोलवितां निवे अप्पांग तें ॥१॥
शुद्ध हें जेवितें तन निवे मन । अल्प त्या इंधन बुडा लागे ॥२॥
शुद्ध त्याचा पाक सुचित चांगला । अविट तयाला नाश नाही ॥३॥
तुका म्हणे शुद्ध आवडे सकळां । भ्रतार वेगळा न करी जीवें ॥४॥
(तु.गाथा शा.प्रत अ.क्र.१६०)

तुकोबांचा हा अभंग दळण-कांडण प्रकारातील असून मानवी जीवनाचे सारतत्त्व सांगताना सहज सोपी तत्वे आपल्यासमोर येतात. मानवी जीवनात शुद्ध-सत्व गुणांचे महत्व अनन्यसाधारण असून त्यामुळेच माणसाला किर्ती आणि लौकिक प्राप्त होत असतो. याच आशयाने संत कबीरजी लिहिताना

धीरे- धीरे रे मना, धीरे सब कुछ होय ।

माली सींचे सौ घड़ा, रितु आये फल होय ॥

मानवी मनाची सूत्रे फारच गहन असून, सहजतेने जर दळण शुद्ध असेल तरच जेवण शुद्ध आणि रुचकर खायला मिळते. तेव्हा संत तुकाराम असो कि; संत कबीर असो, मानवी मनाला उपदेश करतांना त्याचा भाव शुद्ध असल्यास त्याची गोडी त्या पेक्षाही गोड आणि सुमधुर असते याचे हा अभंग सुंदर उदाहरण आहे. जर पाण्याला वळण नीट दिले तर ते हजारो एकर जमीन सिंचित करून आपला परिसर सुजलाम-सुफलाम करते. त्याचप्रमाणे माणसाचे मन सर्वात महत्त्वाचे असून ज्या व्यक्तीने मनावर नियंत्रण मिळविले आहे, तोच अप्पांग मार्ग आणि अप्पांग योग्याचा आपल्या जीवनामध्ये योग्य अंगीकार करू शकतो. ज्या प्रमाणे महात्मा गौतम बुद्ध आणि महर्षी पतंजली यांनी मानवी जीवनाला

आनंदी बनविण्यासाठी अप्पांग मार्ग सांगितले आहेत. महात्मा बुद्धांनी मानवाचे जर मनावर नियंत्रण असेल तर सम्यक दृष्टी, सम्यक संकल्प, सम्यक वाचा, सम्यक कर्म, सम्यक जीवन, सम्यक व्यायाम, सम्यक स्मृती आणि सम्यक समाधी ह्या आठ गोष्टींवर विशेष भर दिलेला असून याच बरोबर महर्षी पतंजलींनी यम, नियम, आसन, प्राणायाम, प्रत्याहार, धारणा, ध्यान आणि समाधी हे आठ महत्त्वाचे अंग सांगितले आहेत. संत तुकोबांच्या अभंगातील 'शुद्ध तें वळण लवकरी पावे । डोलवितां निवे अप्पांग तें' हे चरण म्हणजे भगवान महात्मा बुद्ध आणि महर्षी पतंजली या दोन्ही महापुरुषांच्या ज्ञानाचे प्रतिक आहे. याचा अर्थ असा की; संत तुकारामांनी महात्मा बुद्ध आणि महर्षी पतंजली यांचा अभ्यास केला असून त्यांनी याच अनुषंगाने 'काळ सारावा चिंतने' हा अभंग लिहून जनमाणसांना जागृत केले आहे. याच अभंगाच्या पुढच्या चरणात तुकोबा जो माणूस मानाने निर्मळ असून त्याने अप्पांग जिंकले आहेत, असा शुद्ध आहार घेतल्यास काय होते ? याचे 'शुद्ध हें जेवितें तन निवे मन । अल्प त्या इंधन बुडा लागे' हे चरण प्रमाण आहे. कारण माणसाचे मन शुद्ध असेल, तरच कोणताही आहार त्याच्या तनावर सकारत्मक प्रभाव टाकतो. माणसाची केवळ तनाची म्हणजेच शरीराचीच तृप्ती होऊन चालणार नाही तर शरीरासोबत मनाची तृप्ती अत्यंत महत्त्वाची आहे, हे लक्षांत घेणे आवश्यक आहे. ज्याप्रमाणे अशुद्ध इंधन जर गाडीत टाकले तर गाडी लगेच बंद पडते, तसेच मानवी शरीरात अशुद्ध मनाने अशुद्ध इंधन टाकले तर माणसाचे शरीर जास्त काळ काम करू शकणार नाही. तेव्हा तुकोबाराय सर्वांना तन आणि मन या दोन्ही शक्तींचे मानवी जीवनामध्ये समान महत्व असून त्या शक्ती परस्परवर अवलंबून आहेत याचे प्रतिपादन या अभंगात करतात. असे शुद्ध मन आणि शुद्ध तन असेल आणि अन्न जर शुद्ध असेल तर त्याचा परिणाम काय होतो ? याचे सुंदर उदाहरण महात्मा कबीर देतात 'जैसा खाये अन्न, वैसा होय मन.' या सुप्रसिद्ध उक्तिप्रमाणे माणसाने शुद्ध सात्विक आहार, त्याचबरोबर शुद्ध-सात्विक विचार जर सोबत ठेवला तरच माणूस हा अंतर्बाह्य शुद्ध होऊ शकतो. म्हणूनच तुकाराम महाराज "शुद्ध त्याचा पाक सुचित चांगला । अविट तयाला नाश नाही" हि अभंगाची ओळ लिहून माणसाला सावधही करतात आणि अन्न आणि विचारांचे अनन्यसाधारण महत्व विषद करतात.

शेवटी तुकोबाराय "तुका म्हणे शुद्ध आवडे सकळां । भ्रतार वेगळा न करी जीवें" शुद्धतेचे वैश्विक गुणधर्म विषद करतात. ज्याप्रमाणे शुद्ध सोन्याचा भाव जगांत कुठेही गेले तरी कमी होत नाही, त्याप्रमाणे शुद्ध-सात्विक माणूस, त्याचबरोबर विचार आणि त्याच्या सोबतीला जर शुद्ध-सात्विक आहार असेल तर तो व्यक्ती जगात पूजनीय ठरतो. या 'दळण-कांडण' अभंगातून तुकोबा सर्वांना महत्त्वाचे तत्व सांगतात. ज्याप्रमाणे शुद्ध भावनेने प्रेम करण्याच्या, जीव लावणाऱ्या पत्नीला तीचा पती क्षणभर विसंबत नाही त्याचप्रमाणे शुद्ध-बुद्ध माणसाला संपूर्ण जग सुद्धा क्षणभर विसंबत नाही. कोणता माणूस जगाला आवडतो ? याचे हा अभंग सुंदर उदाहरण असून असे जीवनातील विविध प्रसंगांशी निगडित असलेले अभंगच तुकोबांना लोककवी म्हणून प्रसिद्ध करतात. लोकांच्या हृदयांत त्यांनी घर केले आहे, याचे हेच खरे गमक आहे.

आज या अभंगाद्वारे 'तुकारामनीती' मध्ये तुकारामांचा वेगळा अभंग चर्चला घेण्याचे कारण म्हणजे आहार ! आज सर्वत्र माणसं आहार आणि त्यासंबंधी सजग राहिले नाहीत. माणसं जेवतांना चिडचिड करताहेत. टीव्ही, मोबाईल इत्यादी साधने सुरु असतांना जेवण करत आहेत. त्याचा दूरगामी प्रभाव अन्नाद्वारे मानवी मन आणि शरीरावर होतो आहे. सगळीकडे लहान मुलं मोबाईलशिवाय जेवण करत नाहीत. मोठी माणसं असो की; लहान मुलं, सर्वच लोकांनी आहार-विहार यावर विशेष लक्ष घ्यायला हेव ! तेव्हा आई-वडील यांनी अन्नाकडे विशेष लक्ष घ्यायला हवे. तेव्हा आज आपण सर्वांनी शुद्ध अन्न घेऊन आपले जीवन कृतार्थ करावे. आपल्या देशाचा जो दैदिप्यमान इतिहास आहे, त्याला अनुसरून आपण जर जीवन व्यतीत केले तरच आपल्या येणाऱ्या पुढच्या पिढ्या देशाला पुढे घेऊन जातील. आपले जीवन याहीपेक्षा समृद्ध आणि बलशाली करावयाचे असेल तर सर्वांनीच आहारावर आणि मानवी मनावर लक्ष केंद्रित करावे लागेल. आपण जर आहार आणि त्याच अनुषंगाने आपले मन मजबूत केले पाहिजे. तेव्हा चला, आपण स्वतः आणि पुढील पिढ्यांना मजबूत करण्यासाठी आपण सर्व मिळून आहार आणि मन या दोन बाबींवर लक्ष केंद्रित करण्यात जेणे करून आपले अप्पांग मार्गाने वर्तन योग्यप्रकारे होईल आणि तसे झाले की; वर्तमानात सुद्धा तुकारामांचे अभंग आपल्याला उपयोगी पडतील. कोणत्याही वैश्विक निर्मितीचे हेच वैशिष्ट्ये असते, ज्याद्वारे आपण आपले जीवन कृतार्थ करून भविष्य उज्वल करू शकतो. तेव्हा मन, शरीर आणि जीवन याचा सुंदर मेळ बसवला तर जगातील प्रत्येक माणूस हा आनंदी आणि सर्वच रोगांवर आपल्याला विजय मिळवता येईल. सर्व रोगांचे मुळच मन असल्यामुळे मनावर विजय मिळवून अन्न शुद्ध मानाने सेवन करावे लागेल, आणि मग आपण सर्व निरोगी जीवन जगू ! हाच सोपा, सहज राजमार्ग तुकोबाराय या अभंगाद्वारे विषद केला आहेत. तेव्हा त्यांचे अभंग हे कालातीत असून ते सर्वच लोकांना मार्गदर्शक आहेत याची नोंद आवश्यक आहे. त्यांच्याकडे कोणत्याही विशिष्ट चमत्काळ नसताना ते एक महान लोककवी होते याच दृष्टीकोनातून पाहावे आणि आपले जीवन आनंदी बनवावे ! (टीप: लेखक हे व्याख्याता, कवी, किर्तनकार, समीक्षक, योग-प्राणायाम प्रशिक्षक आहेत.)

फिटनेससाठी कोणते बदल करणे ठरेल लाभदायक ?

आधुनिक केसरी

लॉकडाउन दरम्यान जीवनशैलीत बरेच बदल घडून आले. पण, काही जण कामाचे गणित जुळवताना आरोग्याची घडी बसवायला विसरले. शारीरिक आणि मानसिक आरोग्य उत्तम राहण्यासाठी पुरेशी झोप, पौष्टिक आहार, व्यायाम यासोबतच चुकीच्या सवयी देखील सोडाव्या लागतात, याचा विसर अनेकांना पडला. प्रबळ इच्छाशक्ती आणि वेळेचा योग्य वापर याच्या मदतीने बदललेली जीवनशैली पूर्वपादावर आणू शकता. फिट राहण्यासाठी तुमच्या जीवनशैलीत कोणते बदल कराल ? जाणून घेऊया याविषयीची माहिती.

फायदे अनेक

काळ्या मनुक्यांमध्ये औषधी गुणधर्म आढळतात, असे तज्ज्ञ सांगतात. काळ्या मनुक्यांचा समावेश आहारात केल्याने हृदयविकार आणि मधुमेह होण्याचा धोका कमी होतो. शिवाय, काळ्या मनुक्यांच्या अर्कामध्ये रक्तातील शर्करेचे प्रमाण आटोक्यात आणण्याची क्षमता असते. मनुक्यांमध्ये नैसर्गिक साखर असल्याने त्यांच्या सेवनाने शरीरात अतिरिक्त साखर जाण्याचा धोका निर्माण होत नाही.

व्यायामाला पर्याय नाही

व्यायामाला शॉर्टकट नसतो. व्यायाम करण्यासाठी पुरेसा वेळ देता येत नाही अशी तक्रार बरेच जण करतात. कमी वेळेचे जास्तीत जास्त शारीरिक हालचाल करण्यासाठी एचआयआयटी वर्कआउट तुम्हाला नक्कीच मदत करेल. एका संशोधनाअंती सिद्ध झाले आहे की, आठवड्यातून तीन वेळा दहा मिनिटांसाठी एचआयआयटी व्यायाम केल्यास फायदेशीर ठरू शकते.

गाणी ऐका

संगीत ऐकल्याने मूड फ्रेश राहतो. वर्कआउट करताना नेहमी संगीत ऐकावे. ट्रेडमिलवरील वर्कआउट शरीरावर ताण येतो. अशा वेळी तुमच्या पसंतीचे संगीत ऐकल्याने अतिरिक्त ताण हलका होऊन पुरेशा प्रमाणात व्यायाम करता येऊ शकतो.

श्वसनक्रिया सुरळीत होण्यासाठी

पोटाचे व्यायाम केल्याने पोटाच्या स्नायूंसोबतच फुफ्फुसांचेही आरोग्य उत्तम राहण्यास मदत मिळते. पोटाचे व्यायाम करताना दीर्घ श्वास घेतला जातो, ज्याचा फुफ्फुसांना फायदा होतो. श्वसनाचे विकार असणाऱ्यांसाठी योग करणे फायद्याचे ठरू शकते. श्वसनाचे व्यायाम केल्याने रक्तातील ऑक्सिजनची पातळी व्यवस्थित राहते. शिवाय रक्तदाब आणि हृदयाचे ठोके नियंत्रित राहण्यासाठी मदत होते.

स्क्रीनटाइमवर असावे नियंत्रण

अतिरिक्त स्क्रीनटाइम डोळ्यांच्या आजारांना आमंत्रण देऊ शकते. दिवसभरात इतर व्यायामासोबतच डोळ्यांचे सुद्धा व्यायाम करणे आवश्यक आहे. तज्ज्ञांच्या मते, लॅपटॉपवर अथवा टीव्हीसमोर असताना दर वीस सेकंद नाकाकडे लक्ष केंद्रित करा. डोकेदुखीची समस्या सतावणाऱ्या लोकांनी डोळ्यांचे नियमित व्यायाम करायला हवे. यासोबतच डोळ्यांना ताण जाणवत असल्यास डोळे काही सेकंदासाठी बंद करा अथवा हिरवळीकडे वधा.

दीर्घकाळ बसून आहात ?

दीर्घकाळ बसून राहणे वृद्धत्वाला आमंत्रण देऊ शकते, असे एका संशोधनातून सिद्ध झाले आहे. ऑफिसमध्ये काम करताना आपण किती वेळ बसून राहो हे मोजता

येणे अशक्य आहे. बसून काम करताना प्रत्येक तीस मिनिटांनी उभे राहून शरीराची हालचाल केल्यास संभाव्य धोके टाळता येऊ शकतात, असे कोलंबिया युनिव्हर्सिटीतील शास्त्रज्ञ नमूद करतात.

सकस आहार आवश्यक

उत्तम आरोग्यासाठी पोषक आहाराचे सेवन करणे आवश्यक आहे. शरीराच्या वाढीसाठी महत्त्वाच्या असणाऱ्या घटकांचे सेवन करणे आवश्यक आहे. यासोबतच शरीरात गेलेल्या पोषणद्रव्यांचे योग्य प्रकारे पचन होणेही तितकंच गरजेचे आहे. उदा. 'क' जीवनसत्व शरीरातील लोहाचे पचन होण्यासाठी मदत करते. लोहयुक्त पदार्थ खाल्ल्यानंतर 'क' जीवनसत्व भरपूर प्रमाणात असणाऱ्या संव्याच्या रसाचे सेवन करावे. चरबीयुक्त पदार्थांचे विघटन करण्यासाठी 'अ', 'ड', 'इ' आणि 'क' जीवनसत्व मदत करतात. म्हणूनच आहारतज्ज्ञ जेवणात तेलाचे ड्रेसिंग असणारी कोशिंबीर आणि फळे खाण्याचा सल्ला देतात.

संकलन : तेजल निकालजे, साठये कॉलेज

हे पदार्थ खाऊन कमी करा वजन

आधुनिक केसरी

हल्ली अनेकजण वजन वाढल्यामुळे खूप त्रस्त होत आहेत. ही समस्या आता झपाट्याने वाढच आहे. जीवनशैली आणि खाण्यापिण्याची चुकीची पद्धत या सगळ्यामागच मोठे कारण आहे. जिममध्ये घाम गाळणे आणि वेगवेगळ्या पद्धतीने डाएट करून वजन कमी करण्यासाठी प्रयत्न केले जातात. पण डाएट करता खूप पैसा खर्च करणे प्रत्येकाला जमत नाही. वजन कमी करणे हे सोपे नाही. हे श्रद्धा आणि सबुरीची वेळ असते. अनेकदा लोक वजन कमी करण्यासाठी चुकीच्या मार्गाचा वापर केला जातो. काहीजण जेवण सोडतात तर काही जण एक्सरसाइज करतात. मात्र पटकन वजन कमी करण्यासाठी चुकीचा मार्ग स्विकारतात. आयुर्वेदीक डॉक्टर दीक्षा भावसार तुम्हाला वजन कमी करण्यासाठी काही हेल्दी पद्धती सांगतात. यामुळे तुमच्या शरीरावर कोणताही दुष्परिणाम न होता अगदी हेल्दी पद्धतीने वजन कमी करण्यासाठी प्रयत्न करू शकता.

कोमट पाणी

अगदी योग्य पद्धतीने वजन कमी करण्यासाठी दररोज कोमट पाणी प्यावं. याचा परिणाम खूप चांगल्यापद्धतीने होतो. चरबी कमी होण्यासाठी कोमट पाणी खूप महत्त्वाची भूमिका साकारत असते. तसेच पचनाकरता देखील याचा खूप फायदा होतो.

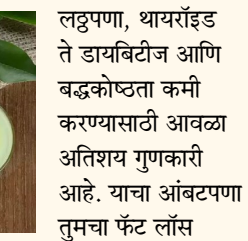
दालचिनी

या मसाल्यामुळे पचनास खूप फायदा होतो. ब्लड शुगर कमी करण्यास मदत करतो. तसेच कोलेस्ट्रॉल देखील कमी होतो. फॅट बर्न करण्यास दालचिनीचा खूप वापर होतो. रिकाम्या पोटी १ चमचा मधासोबत दालचिनी खाल्यास नक्की फायदा होईल.

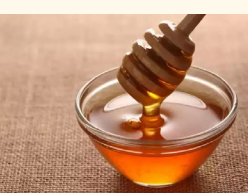
आवळा

लठ्ठपणा, थायरॉइड ते डायबिटीज आणि बद्धकोष्ठता कमी करण्यासाठी आवळा अतिशय गुणकारी आहे. याचा आंबटपणा तुमचा फॅट लॉस करण्यास मदत करते.

मध

अतिरिक्त चरबीपासून मुक्तता मिळवण्यासाठी मध खूप फायदेशीर आहे. खूप लोक उकळत्या पाण्यात मध टाकून पितात जी पद्धत चुकीची आहे. गरम पाण्यात मध न टाकता कोमट पाण्यात मध टाकावे.

काळीमिरी

सकाळी उठल्यावर कोमट लिंबू पाण्यासोबत काळीमिरी पावडर टाकून पाणी पिणे अतिशय प्रभावी ठरते. यामुळे पोट अतिशय उत्तम प्रकारे साफ होते आणि पचन पद्धत सुधारते.

लींबू

वजन कमी करण्याकरता लींबू अतिशय फायदेशीर ठरतो. जे खऱ्या अर्थाने वजन कमी करण्याच काम करतं. हाडांच दुखणे आणि पित्त असणाऱ्यांनी याच सेवन करणे टाळावं. रिकाम्या पोटी लिंबू पाणी सर्वात फायदेशीर असते.

ग्रीन टी

जर तुम्हाला झपाट्याने वजन कमी करायचे असेल तर ग्रीन टी अतिशय फायदेशीर ठरते. याचा कोणताही साइड इफेक्ट शरीरावर होत नाही. एक कप ग्रीन टी तुमचा फॅट लॉस करण्यास खूप फायदेशीर आहे.

त्रिफळा

झोपताना कोमट पाण्यासोबत १ चमचा त्रिफळा पावडर टाकून मिश्रण प्यायल्याने फायदाच होतो. यामुळे तुमची चरबी साफ होते. यामुळे तुमची पचन पद्धत अतिशय चांगली होते ती सुधारते.

टीप : हा लेख फक्त सामान्य माहितीसाठी आहे. हा कोणत्याही प्रकारचा पर्याय असू शकत नाही. अधिक तपशीलांसाठी नेहमी आपल्या तज्ज्ञी संपर्क साधावा.

साधे व स्वस्तातले पदार्थ खाऊन तरुणाने घटवले तब्बल 35 किलो वजन

आधुनिक केसरी

बिहारमधील चंपारण येथील रहिवासी असलेल्या शुभम श्रीवास्तवचे वजन 122 किलोवर पोहचले होते. वयाच्या 17 व्या वर्षी हे वजन अजिबात सामान्य नव्हते. लठ्ठपणा वाढत असल्याने त्याचा आत्मविश्वास कमी होऊ लागला होता. जेईई परीक्षार्थी असल्याने तो हळूहळू डिप्रेशनचा बळी पडला. अशा परिस्थितीत, त्याच्यासाठी पॅनीक अटॅक आणि चिंता या समस्या सामान्यच झाल्या होत्या. पण जेव्हा त्याच्या लक्षात आले की लठ्ठपणा त्याच्या जीवास धोका निर्माण करू शकतो तेव्हा त्याने आपल्या आहाराकडे लक्ष देण्यास सुरुवात केली. असे करताना त्याने अवघ्या 6 ते 7 महिन्यांत तब्बल 35 किलो वजन कमी केले. शुभमची वजन कमी करण्याची कहाणी खासकरून अशा लोकांसाठी प्रेरणादायी आहे, ज्यांना इच्छा असूनही लठ्ठपणा कमी करता येत नाही. चला तर मग जाणून घेऊया कसा होता शुभमचा वजन कमी करण्याचा प्रवास.

नाव - शुभम श्रीवास्तव

व्यवसाय - १२वीचे विद्यार्थी
वय - 17 वर्षे
शहर - बेतिया, पश्चिम चंपारण, बिहार
वाढलेले वजन - 122 किलो
कमी केलेले वजन - 35 किलो
वजन कमी करण्यासाठी लागलेला वेळ - 6 ते 7 महिने

टर्निंग पॉइंट कधी आला

शुभम सांगतो की, मला माझ्या वजनाची काळजी वाटू लागली होती. मला हृदयविकाराचा झटका येईल की काय.. या भीतीने मी मध्यरात्री दचकून उठायचो. सतत मनात एकच गोष्ट मनात घोळत राहायची की मला हार्ट अटॅक आला तर काय होईल. मी सर्व आशा गमावल्या होत्या. दिवसेंदिवस शारीरिक आणि मानसिकदृष्ट्या मी अशक्त होत चाललो होतो. तेव्हाच माझ्या वडिलांनी मला वजन कमी करण्यासाठी खूप मोटिवेट केले. एवढेच नाही तर माझ्यासोबत त्यांनी स्वतःचे सुद्धा 26 किलो वजन कमी केले. मी आणि माझ्या वडिलांनी मिळून हा प्रवास सुरू केला आणि पुढील ६ ते ७ महिन्यांतच मी हा यशस्वी टप्पा गाठला.

डाएट कसे होते

नाश्ता

इंटरमिटेंट फास्टिंगमध्ये 15 ते 16 तास उपवास केल्यानंतर नाश्ता रिकव करावा लागायचा. पण मी सकाळी 11 वाजता बदाम, खजूर, अक्रोड आणि जर्दाळू खायचो.

दुपारचे जेवण

डाळ, भात, हिरव्या भाज्या. दुपारी 1.45 पर्यंत लंच करण्याचा प्रयत्न करायचो.

रात्रीचे जेवण

दोन ते तीन अंडी आणि फक्त डाळ खायचो आणि रात्रीचे जेवण 7 च्या आधीच करायचो.

व्यायामाआधीचे मील

ग्रीन टी आणि ड्रायफ्रुट्स

व्यायामानंतरचे मील

सफरचंद, डाळिंब यासारखी फळे आणि पनीर लो कॅलरी रेसिपी

सॅलेड आणि फळे

वर्कआउट व फिटनेस सीक्रेट

शुभम म्हणतो, सुरुवातीला माझ्यासाठी या गोष्टी सोप्या

नव्हत्या. मी रोज स्वतःला पुश करत असे. मी शक्य तितके स्वच्छ आणि निरोगी खाण्याचा प्रयत्न करत असे, कारण यामुळे आपल्याला आतून चांगले आणि उत्सही वाटते.

लठ्ठपणामुळे कोणत्या समस्या आल्या

शुभम सांगतो की, लठ्ठपणामुळे माझा आत्मविश्वास कमी होऊ लागला होता. मला पॅनीक अटॅक येऊ लागले होते आणि हृदयविकाराचा झटका घेण्याची भीती सतत मनात असायची.

स्वतःला कसा मोटिवेट ठेवायचा

शुभम म्हणतो की वजन कमी करण्याच्या प्रवासात मी स्वतःला मोटिवेट ठेवण्यासाठी सतत स्लिम आणि फिट होण्याची कल्पना करत असतो. माझे वडील मला नेहमी सांगतात की माझा तुझ्यावर खूप विश्वास आहे. त्यांचे शब्द मला अधिक मेहनत करण्याची प्रेरणा देतात.

लाइफस्टाइलमध्ये काय बदल केले

तंदुरुस्त राहण्यासाठी शुभमने आपल्या जीवनशैलीत एक छोटासा बदल केला. तो म्हणजे नेहमी निरोगी आणि स्वच्छ खाण्यावर भर देणे. तुमच्या स्वतःच्या वजन कमी करण्याच्या प्रवासातून तुम्ही काय शिकलात ? या प्रश्नाबाबत शुभम सांगतो की, वजन कमी करण्याच्या प्रवासात मी शिकलो की, स्वतःवरचा विश्वास कधीही कमी होऊ देऊ नका. संयम आणि विश्वास ठेवा कारण काहीतरी चांगले घडण्यासाठी नेहमीच थोडा वेळ लागतो.

टीप : वर सांगितलेला अनुभव हा तुमच्यासाठी सुद्धा लाभदायक असेलच असे नाही. त्यामुळे वरील टिप्स जशाच्या तशा फॉलो न करता तज्ज्ञ व जाणकारांचा सल्ला घ्या आणि तुमच्या शारीरिक स्थितीनुसार योग्य डाएट आणि वर्कआउट प्लान तयार करूनच वजन कमी करण्याचा प्रवास सुरू करा.

नृसिंह जयंती : सृष्टीच्या विनाशाचे रहस्य 'या' मंदिरात दडले ?

आधुनिक केसरी

नृसिंह अवतार हा विष्णूच्या दशावतारांपैकी चौथा अवतार असून, वैशाख शुद्ध चतुर्दशीला हिरण्यकश्यपू या राक्षसाच्या नाशासाठी देवांच्या विनंतीवरून विष्णूंनी हा अवतार घेतला, अशी मान्यता आहे. विष्णूंचा नृसिंह अवतार प्रकट झाला, म्हणून वैशाख शुद्ध चतुर्दशी ही तिथी नृसिंह जयंती म्हणून साजरी केली जाते. भक्त प्रल्हादाची निस्सीम विष्णू भक्ती आणि हिरण्यकश्यपूचा वध याची कथा सर्वश्रुतच आहे. आपल्याला सर्वांना लहानपणापासून भक्त प्रल्हाद आणि नृसिंह अवताराबाबत गोष्टीरूपात सांगितले जाते. कितीही मोठा वर मागितला असला, तरी अहंकार, मद आणि अनन्वित अत्याचार यांमुळे मृत्यू निश्चित होतो, हे या कथेवरून आपल्याला समजते. प्रामाणिकपणा, सच्चेपणा, निस्सीम भक्ती, उपासना याचे महत्त्वही या कथेवरून आपणास मिळते. ब्रह्मदेवांनी दिलेला वर हा अमरत्वाच्या जवळ जाणारा होता. मात्र, हिरण्यकश्यपूने आपल्या वर्तनातून मृत्यूचे सत्य स्वीकारले नाही. माणसाने जन्म घेतला म्हणजे त्याचा मृत्यू अटळ असतोच. नृसिंह अवतार आणि कथेचे अनेक पैलू यातून आपल्याला दिसून येतात. देशभरात नृसिंहांची मंदिरे आहेत. विविध राज्यात अद्भूत मंदिरांमध्ये काही रहस्यही दडलेली आहे. नृसिंहांच्या एका मंदिरात सृष्टीच्या विनाशाचे रहस्य असल्याचा दावा केला जातो. हे मंदिर कुठे आहे आणि यामागील नेमके रहस्य काय? जाणून घेऊया.

उत्तराखंडातील नृसिंह मंदिर

भगवान श्रीविष्णूंचा चौथा अवतार म्हणजे नृसिंह. उत्तराखंडमधील जोशीमठ येथे नृसिंहांचे मंदिर आहे. या मंदिरातील वातावरणात अद्भूततेचा अंश असल्याचे जाणवते. नृसिंहांच्या दर्शनासाठी भाविक मोठ्या प्रमाणावर येत असतात. जोशीमठाजवळ बद्रिनाथाचे मंदिर आहे. वर्षभर या मंदिरात भाविकांची ये-जा सुरू असते. बद्रिनाथ धामची यात्रा नृसिंह मंदिराच्या दर्शनाशिवाय पूर्ण होत नाही, अशी मान्यता आहे. त्यामुळे या मंदिराला नृसिंह बदरी मंदिर असेही संबोधले जाते. तसेच या मंदिराविषयी विविध मान्यता असल्याचे सांगितले जाते.

मंदिर स्थापनेविषयी मतमतांतरे

काश्मीर राज्याचा राजा ललितादित्य मुक्तापीड यांनी ८ व्या शतकात या मंदिराची उभारणी केल्याचे काहींचे मत आहे. आपल्या दिग्विजय यात्रेदरम्यान काश्मीर राजाने या उग्र रुपातील नृसिंहांची स्थापना केल्याचे सांगितले जाते. याशिवाय स्वर्गरोहिणी यात्रेदरम्यान पांडवांनी या मंदिराचे भूमिपूजन केले होते, असा एक मतप्रवाह आहे. तर काहींच्या मते, या मंदिराची स्थापना आद्य शंकराचार्यांनी केली होती. कारण नृसिंहांना ते आपले इष्ट मानत असत. त्याचप्रमाणे नृसिंहांच्या या मंदिरात आद्य शंकराचार्यांची गादी असल्याची मान्यता आहे.

नृसिंहांच्या मूर्तीचे रहस्य

काही पौराणिक कथांनुसार, नृसिंह बदरी मंदिरात स्थापन केलेल्या नृसिंहाच्या मूर्तीतील डाय्या बाजूचा हाताचा सृष्टीच्या विनाशाची संबंध असल्याचे सांगितले जाते. या मंदिरातील स्थापित मूर्तीतील डाय्या बाजूचा हात हळूहळू बारीक होत चालला आहे. ज्या दिवशी हा हात पूर्णपणे अदृश्य होईल, त्यादिवशी सृष्टीचा अंत होईल, अशी मान्यता आहे. या मंदिरातील स्थापित भगवान नृसिंहांची ही स्वयंभू मूर्ती असून, ती शाळीग्रामपासून तयार झालेली असल्याचे सांगितले जाते.

राजस्थानातील नृसिंह मंदिर

राजस्थान राज्यातही एक नृसिंहांचे मंदिर असल्याचे आढळून येते. हे मंदिर एका गुहेत आहे. संत सूरदासांनी तपश्चर्या करण्यासाठी

ही गुहा खोदली होती आणि अनेक वर्षे याच गुहेत मोठे तप केले, असे सांगितले जाते. तप पूर्ण झाल्यानंतर संत सूरदास यांनी महाराष्ट्रातील संत रामदास स्वामी आणि अन्य सहकार्यांना आमंत्रित केले होते. संत रामदास स्वामींनी येथे नृसिंहांची स्थापना केली. तेव्हापासून या गुहेत हे मंदिर असून, नित्य नियमाने पूजन केले जाते.

छत्तीसगडमधील अद्भूत मंदिर

छत्तीसगड राज्याची राजधानी असलेल्या रायपूर येथील ब्रह्मपुरी क्षेत्रात नृसिंह भगवंतांचे ११४८ वर्षे जुने मंदिर आहे. राजा

हरहरवंशी यांनी या मंदिराची स्थापना केल्याचे सांगितले जाते. काळ्या दगडापासून नृसिंहांची मूर्ती तयार करण्यात आली आहे. या मूर्तीचे वैशिष्ट्य म्हणजे कडक उन्हातही ही मूर्ती थंड असते आणि कडाक्याच्या थंडीत ही मूर्ती उष्ण राहते. या मंदिरात वर्षातून एकदा मोठ्या प्रमाणात यात्रा भरते. यात सहभागी होण्यासाठी भाविक देशाच्या कानाकोपऱ्यातून बहापुरी क्षेत्रात येतात.

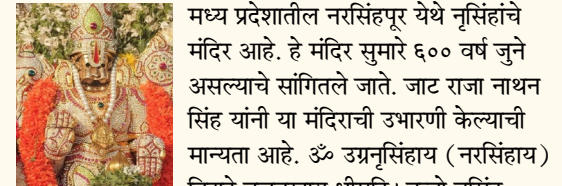
भक्त प्रल्हाद स्थापित नृसिंह

आंध्र प्रदेशातील विशाखापट्टनम येथून १६ कि.मी. अंतरावर

असणाऱ्या सिंहाचल पर्वतावर भगवान नृसिंह यांचे मंदिर आहे. या मंदिराची उभारणी स्वतः भक्त प्रल्हाद यांनी केल्याचे सांगितले जाते. या मंदिरात नृसिंह देवी लक्ष्मीसोबत स्थानापन्न झाले आहेत. ही मूर्ती कायम चंदन लेपाने सजलेली असते. केवळ अक्षय्य तृतीयेच्या दिवशी चंदनाचा लेप काढला जातो. हिरण्यकश्यपूचा वध केल्यानंतर नृसिंह अत्यंत क्रोधित झाले होते. त्यावेळी त्यांचा राग शांत करण्यासाठी चंदनाचा लेप लावण्यात आला होता, असे सांगितले जाते.

मध्य प्रदेशातील प्राचीन मंदिर

मध्य प्रदेशातील नरसिंहपूर येथे नृसिंहांचे मंदिर आहे. हे मंदिर सुमारे ६०० वर्षे जुने असल्याचे सांगितले जाते. ज्ञात राजा नाथन सिंह यांनी या मंदिराची उभारणी केल्याची मान्यता आहे. ॐ उग्रनृसिंहाय (नरसिंहाय) विद्महे वन्नखाय धीमहि। तन्नो नृसिंहः (नरसिंह) प्रचोदयात ।। हा मंत्र नृसिंह गायत्री मंत्र म्हणून ओळखला जातो. या मंत्राच्या जपाने मोठा फायदा असल्याचे सांगितले जाते. हिरण्यकश्यपूचा वध केल्यावर काही केल्या नृसिंहांचा क्रोध शांत होत नव्हता. अखेर महादेव शिवशंकरांच्या आवाहनांनंतर नृसिंह शांत झाले, असे सांगितले जाते.

एका क्रूर दैत्याचा अंत

आधुनिक केसरी

नृसिंह अवतार हा विष्णूच्या दशावतारांपैकी चौथा अवतार असून, वैशाख शुद्ध चतुर्दशीला हिरण्यकश्यपू या राक्षसाच्या नाशासाठी देवांच्या विनंतीवरून विष्णूंनी हा अवतार घेतला, अशी मान्यता आहे. विष्णूंचा नृसिंह अवतार प्रकट झाला, म्हणून वैशाख शुद्ध चतुर्दशी ही तिथी नृसिंह जयंती म्हणून साजरी केली जाते. भक्त प्रल्हादाची निस्सीम विष्णू भक्ती आणि हिरण्यकश्यपूचा वध याची कथा सर्वश्रुतच आहे.

हिरण्यकश्यपूने ब्रह्मदेवांकडून वर मागतांना म्हटले होते की "तुम्ही उत्पन्न केलेल्या भूतांपासून मला मृत्यू प्राप्त होऊ नये. तसेच घरात अथवा बाहेर, दिवसा अथवा रात्री, ना शस्त्राने ना अस्त्राने, भूमीवर अथवा आकाशात, प्राण्यांकडून, मनुष्यांकडून, देवांकडून, दानवांकडून, मृग, महानाग, यांपासून मला मृत्यू प्राप्त होऊ नये. तसेच तुमच्याप्रमाणे मला देखील कीर्ती प्राप्त व्हावी व सर्व जीवांचा अधिपती असे पद प्राप्त व्हावे, युद्धात माझा कोणी प्रतिपक्षी नसावा, व न संपणारे ऐश्वर्य मला प्राप्त व्हावे."

या वराचा मान राखत भगवान विष्णूंनी नर-सिंह म्हणजेच शंभर मनुष्यांचे व मुख सिंहाचे असे रूप धारण केले. हिरण्यकशिपूला नृसिंहाने न दिवसा, न रात्री तर संध्याकाळी (सूर्यास्ताच्या वेळी); न घरात न बाहेर, तर घराच्या दरवाज्यात उबऱ्यावर मृत्यू दिला. ना शस्त्र ना अस्त्र, तर आपल्या नखांनी नरसिंहांनी हिरण्यकशिपूचे पोटात फाडले. भूमीवर नाही आणि आकाशातही नाही, तर आपल्या मांडीवर झोपवून हिरण्यकशिपूचा वध केला. असे हे नरसिंहांनी ब्रह्मदेवांचे वचन सत्य केले आणि जनकल्याणासाठी एका क्रूर दैत्याचा अंतही केला.

कितीही मोठा वर मागितला असला, तरी अहंकार, मद आणि अनन्वित अत्याचार यांमुळे मृत्यू निश्चित होतो, हे या कथेवरून आपल्याला समजते. प्रामाणिकपणा, सच्चेपणा, निस्सीम भक्ती, उपासना याचे महत्त्वही या कथेवरून आपणास मिळते. ब्रह्मदेवांनी दिलेला वर हा अमरत्वाच्या जवळ जाणारा होता. मात्र, हिरण्यकश्यपूने आपल्या वर्तनातून मृत्यूचे सत्य स्वीकारले नाही. माणसाने जन्म घेतला म्हणजे त्याचा मृत्यू अटळ असतोच. सध्याच्या परिस्थितीचा विचार केला तर करोना महामारीने असंख्य मृत्यू झाले. या महामारीवर उपचार सुरू असले तरी एका क्षणाच्या मृत्यूच्याच भितीमुळे हसणं विसरून सर्व दुःख मिरवू लागले. मरण अटळ असतं हे सर्वच विसरून गेले.

प्रत्येक जण आपल्या मरणाचं किंवा आपल्या आप्तेष्टांच्या मरणाचं सत्य स्विकारलं जात नसल्यावर एकमेकांवर दूषण देऊ लागले. हिंसा तर इतकी वाढत चालली आहे की आपण या पृथ्वीवर काही दिवसांचे पाहूणे आहोत एक ना एक दिवस प्रत्येकाला इथून जावं लागतं ही भावना विसरून अहंकाराची भावना मनात पेरली जाते आहे. परंतु किती दिवस दूसाऱ्यांच्या दूखावर मीठ चोळणार आहोत आजच्या नृसिंह अवताराची कथा पुन्हा प्रत्येकाने वाचा आणि सत्याचा स्विकार करा. जगा आणि जगू द्या, कधी कुणाला कोणत्या वेळेला मरण येईल हे कोणालाच माहित नाही आहे. त्यामुळे आरोग्याची काळजी घ्या आणि हसत खेळत या आयुष्याला जपा.

नृसिंह मंदिरे : एक शोध

आधुनिक केसरी

विष्णूचे वर्णन ऋग्वेदापासून मिळते आहे. त्या वेळी इंद्रादी देवतांपैकी ती एक देवता मानली जाई, तिचे माहात्म्य लक्षणीय असले तरी तुलनेनी इतरांपेक्षा ती सामान्यच मानली जाई. कालांतराने तिचे महत्त्व वाढत गेले आणि अंतिमतः सृष्टीच्या पालनकर्त्याचा मान तिला मिळाला. या कर्तृत्वविशेषाला अनुसरूनच तिला युगायुगात प्रगट व्हावे लागले. जेव्हा जेव्हा दुष्टशक्ती बळावत असते, तेव्हा तेव्हा सृष्टीसाठी बळ देण्यास्तव श्रीविष्णूला पृथ्वीवर उतरावे लागत असे. या उतरण्यालाच अवतार म्हणायचे. रामायणकाळी असलेल्या केवळ पाच अवतारांची संख्या वाढत जाऊन ती ३९ पर्यंत पोहोचली. याचाच अर्थ असा घ्यावा लागतो की दुष्टशक्ती वरचेवर फोफावतच गेल्या. येथे एक बाब लक्षात घ्यायला हवी की, एकाच कारणामुळे श्रीविष्णूने अवतार घेतले असे नसून अनेक कारणांच्या निराकरणासाठी त्याला अवतार घ्यावे लागले. मत्स्यावताराच्या कारणापेक्षा कूर्मावतार घेण्याचे कारण वेगळे होते. असेच अन्य अवतारांबद्दलही म्हणता येईल. मात्र सगळ्याच अवतारासंबंधात एकच अनुस्यूत गोष्ट होती ती म्हणजे पृथ्वीचे रक्षण, याला कलीचा अवतार अपवाद समजावा.

या अवतार संकल्पनेबद्दलही मतमतांतरे असल्याचे दिसते. कोणी यातून उत्क्रांती पाहिली तर कोणी अन्य विचार मांडले. पुराणातून यांच्यासंबंधी आलेल्या कथा काही संकेताकडे निर्देश करणाऱ्या आहेत. त्यापैकी काहींचा उलगाडा करून घ्यावा लागतो, त्यांच्यात वेगळ्याच अर्थ अनुस्यूत असतो. या अवतारासंबंधी एक मत असेही आहे की वराह, संकर्षण इत्यादी देवता इस्वीच्या ४थ्या-५व्या शतकांच्या आधीही होत्या. पैकी वराहाची अवतारात गणना झाली ती नंतरच्या काळात. दुसरे असे, की अवतारांच्या महत्त्वानुसार त्यांना मान्यता दिली गेलेली दिसते, कारण काही अवतार तत्कालिक तर काही अंशावतार असतात. पैकी नृसिंहही पहिल्या प्रकारचे तर वराह, वामन, परशुराम हे दुसऱ्या प्रकारात मोडतात. राम-कृष्ण हे पूर्णावतार म्हणून मान्यता पावलेले आहेत. पूजनीय म्हणून मान्यता लाभलेल्या या अवतारातही तरतमभाव असल्याचे यावरून दिसते. नृसिंह अवताराची पुराणात कथा येते त्याप्रमाणे विष्णुभक्त प्रल्हादाच्या रक्षणासाठी नृसिंह अवतार झाला असे मानले जाते. मात्र चिकित्सक दृष्टीने पाहता असे दिसते की, आंध्रात असलेल्या प्रबळ अशा चंचू या वन्यजमातीला अभिजन व्यवस्थेत सामावून घेण्याच्या प्रयत्नांचे ते द्योतक आहे. चंचू जमातीचे सिंह हे दैवत होते. (टोटेम) नृसिंहाची पहिली प्रतिमा सिंहाच्याच रूपात आढळते. आंध्र प्रदेशातील कोंडामोतू या ठिकाणी सापडलेल्या शिल्पपटात पाच खांद्यावर शंख-चक्र कोरलेले आहेत. भरीतभर म्हणून सिंहाच्या छातीवर श्रीवत्सही दाखविलेले आहे. नृसिंह प्रकट झाला तो स्तंभातून. बावन्न वीरांच्या बहुधा सगळ्या उपलब्ध

याद्यातून नृसिंहाचे नाव आढळते. हे वीर काष्ठरूपात असत. म्हणजेच नृसिंह स्तंभ रूपात होता. त्याचा अर्थ असा की वीर रूपात तो होता आणि प्रल्हादामुळे अवतारात त्याची गणना होऊ लागली. वर सांगितल्याप्रमाणे अवतारांची संख्या वाढतच गेली. शेवटी दहा अवतार लोकप्रिय ठरले. यापैकी मत्स्य व कूर्म हे जलचर, वराह आणि नृसिंह हे वनचर, तर वामन नि परशुराम हे दोन वाढण आणि राम व कृष्ण हे दोन क्षत्रिय असे हे आठ अवतार मान्यता पावले. प्रस्तुतचा ग्रंथ अष्टपुत्रे यांच्या लिखाणाच्या दर्जाचा परिचय करून देणारा आहे. संशोधनपद्धतीचा सराव नसतानाही पूरक वाचनीय ग्रंथांचा अभ्यास करून लिहिण्याचा लेखिकेचा प्रयत्न कौतुकास्पद आहे. हे करताना काही ठिकाणी नेमकेपण कमी पडले आहे असे दिसते. त्याचे कारण लेखिकेने इतकी माहिती गोळा केली आहे की त्यातील काय द्यावे नि केवढे द्यावे, यासंबंधीचा तिच्या मनात गोंधळ उडालेला दिसतो. पण हे साहजिक आहे, स्वाभाविकही आहे. मंदिरस्थापत्य आणि मूर्तिशास्त्र हे दोन्ही विषय एकापरीने शास्त्रीय आहेत. मंदिरात जाऊन देवतामूर्तीचे दर्शन घेणाऱ्या भक्तांना या वास्तूकडे चिकित्सकपणे पाहणे जमणार नाही म्हणून जितकी शक्य आहे तेवढी माहिती देण्याचा लेखिकेचा प्रयत्न आहे हे स्पष्टपणे जाणवते. मूर्तिकलेची परिभाषा, मूर्तीचे प्रकार, आयुधे, लोखणे, हस्तमुद्रा, आसनस्थिती यासंबंधीची सविस्तर माहितीही लेखिकेने अभ्यासपूर्वक दिली आहे. याशिवाय जिज्ञासूच्या उपयोगी पडावे म्हणून तत्संबंधीच्या ग्रंथांचीही यादी सोबत दिलेली आहे.

ओबीसी राजकीय आरक्षण : न्यायालय आणि सरकार

आधुनिक केसरी

(मागील अंकावर)

हा निकाल 3 मार्च 2020 रोजी देण्यात आला. ज्यावेळी 73 वी व 74 वी घटना दुरुस्ती राज्यामध्ये लागू केल्या जात होती त्या वेळेसच महाराष्ट्र शासनाने 50% च्या मर्यादेचे उल्लंघन करायला नाही पाहिजे होते. कृष्णमूर्ती केसचा निकाल आल्यानंतरही केंद्र व राज्य सरकारने कोर्टाच्या आदेशाकडे पूर्णपणे दुर्लक्ष केले. या केसची सुनावणी चालू असताना 16 वेळेस राज्य सरकारला आपले म्हणणे मांडण्याची संधी देण्यात आली होती. किसनराव गवळी केस चा निकाल आल्यानंतर 3 मार्च 2021 ला राज्यशासनाने मागासवर्गीय आयोगाच्या अध्यक्ष पदाची नेमणूक केली. इतर सदस्यांची नेमणूक तब्बल तीन महिन्यांनी म्हणजे 29 जुलै 2021 रोजी केली. या आयोगाने 435 कोटी ची मागणी केली असताना शासनाने फक्त 50 कोटी रुपये दिले. दरम्यानच्या काळात केंद्र सरकार कडे असलेल्या एम्पिरिकल डेटा ची मागणी राज्य सरकारकडून वारंवार करण्यात आली. परंतु सदरील डेटा मध्ये असंख्य चुका असल्याने केंद्राने हा डेटा राज्य सरकारला देण्यास नकार दिला. दरम्यानच्या काळात अल्प कालावधीमध्ये मागासवर्गीय आयोगाने ओबीसीचा एम्पिरिकल डेटा जमा करून कोर्टामध्ये सादर केला. परंतु हा डेटा न्यायालयीन चौकशीच्या आधारावर टिकला नाही. सुप्रीम कोर्टाने 3 मार्च 2022 रोजी निकाल दिला. त्यामध्ये असे म्हटले की सदरील डेटामध्ये लोकल बाँडी निहाय राजकीय प्रतिनिधित्व व राजकीय मागासलेपण सिद्ध होत नाही. परत एकदा सुप्रीम कोर्टाने शासनाला समर्पित आयोग नेमून एम्पिरिकल डेटा जमा करण्याचे आदेश दिले. यामध्ये सुप्रीम कोर्टाने राज्य निवडणूक आयोगाला आदेश दिले की ज्या ठिकाणच्या पंचायत राज मधील संस्थांची मुदत संपलेली आहे त्या ठिकाणी तात्काळ निवडणुका घेण्यात याव्यात. राज्य सरकारने 13 मार्च 2022 रोजी राज्य निवडणूक आयोगाचे निवडणुका घेण्याचे तसेच पंचायत राज मधील वार्ड स्ट्रक्चर ठरवण्याचे अधिकार विधिमंडळात कायदा पास करून स्वतःकडे घेतले. याही कायद्याला सुप्रीम कोर्टामध्ये राहुल रमेश वाघ यांच्यामार्फत आव्हान देण्यात आले. या याचिकेचा निकाल 4 मे

2022 रोजी देण्यात आला. या निकालामध्ये सुप्रीम कोर्टाने निवडणूक आयोगाला दोन आठवड्यात निवडणुकांचा कार्यक्रम जाहीर करण्याचे आदेश दिले. तसेच ओबीसी आरक्षणबाबत ट्रिपल टेस्ट पूर्ण करण्याचे आदेश शासनाला दिले. तसेच कलम 243(E) आणि 243(U) नुसार ज्या या संस्थांची मुदत संपलेली आहे त्यांच्या निवडणुका थांबवता येणार नाही असे म्हटले. त्यामुळे आता मुंबई पुणे ठाणे पिंपरी-चिंचवड नाशिक नागपूर औरंगाबाद येथील महानगरपालिका 24 जिल्हा परिषदा व अश्या एकूण 2448 स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या निवडणुका येण्याची तयारी निवडणुका आयोगाने दर्शवली आहे. या निवडणुका आता ट्रिपल टेस्ट पूर्ण झाली नसल्याने ओबीसी आरक्षणा शिवाय होणार आहेत. देशाच्या लोकसंख्येत 50 टक्के पेक्षा अधिक असणाऱ्या ओबीसी समूहाला आपल्या राजकीय प्रतिनिधित्वसाठी मुकावे लागणार आहे. या संदर्भात राज्य शासनाने फेरविचार याचिका दाखल केली आहे. परंतु सुप्रीम कोर्टाने या अगोदर च्या निकालात ट्रिपल टेस्ट पूर्ण केल्याशिवाय ओबीसी आरक्षण देता येणार नाही असे आदेश दिले आहेत. त्यामुळे फेर विचार याचिकेतून ओबीसी आरक्षण मिळेल असे वाटत नाही. 11 मार्च 2022 च्या अधिसूचनेद्वारे महाराष्ट्र शासनाने नव्याने समर्पित आयोगाची स्थापना केली आहे. या आयोगाचे अध्यक्ष श्री जयंत कुमार बाँडिया माजी मुख्य सचिव (महाराष्ट्र राज्य) हे आहे. या आयोगाने मागासवर्गीयांचे एकूण लोकसंख्येतील व स्थानिक स्वराज्य संस्थानिहाय अनुभवंसिद्ध समकालीन माहिती जमा करण्याचे काम सुरू केले आहे. या ही आयोगाने UDISE ,SARAL व तत्सम प्रणालीद्वारे मिळवलेल्या माहितीतून ज्याप्रमाणे याआधीच्या मागासवर्गीय आयोगाने अंतरिम अहवाल बनवला व तो फेटाळण्यात आला तशीच माहिती जमा करण्याचे काम सुरू केले आहे. सदरील समर्पित आयोगाचे अध्यक्ष आणि सदस्य यांचा दुय्यम स्वताच्या आधारे अहवाल तयार करण्याचा अड्डाहास दिसत आहे. मुंबई पालिका क्षेत्रातील शैक्षणिक विभागातील अधिकारी पोर्टलचा डेटा सादर करण्यासाठी UDISE(UNITED DISTRICT

प्रा. डॉ. वसंत हारकर
संपर्क क्र. 9404528221

INFORMATION SYSTEM FOR EDUCATION) व SARAL(SYSTEMATIC ADMINISTRATION REFORM FOR ACHIEVING LEARNING) चा डेटा घेण्यात आला. ही कार्यप्रणाली अनेक बाबतीत सद्देप आहे .या प्रकारच्या दुय्यम माहिती स्रोतांमध्ये शाळाबाह्य ओबीसी ,भटके विमुक्त या विद्यार्थ्यांचा डेटा जमा होणार नाही. तसेच आयोगाने अंदाजे 1कोटी 60 लाख विद्यार्थ्यांचा सॅम्पल सड्डे करण्याचे ठरवले आहे .महाराष्ट्राच्या लोकसंख्येच्या तुलनेत हा सॅम्पल साईज खूप कमी आहे. राज्यात अंदाजे 30 टक्के इंग्रजी माध्यमाच्या शाळा आहेत. त्यांच्याकडून सदर चा डाटा जमा केला जात नाही किंवा केला तरी जातीची नोंद करण्याची सक्ती या शाळांमध्ये नसते. या माहितीच्या संदर्भानुसार मुंबईसारख्या शहरांमध्ये 6 टक्के ओबीसी आहेत असे दिसून येते. वास्तविक पाहता देशाच्या कानाकोपऱ्यातून अशा शहरांमध्ये गोरगरीब व मजुरी करणाऱ्या ओबीसीचे स्थलांतर मोठ्या प्रमाणात झालेले आहे. या माहितीच्या आधारामध्ये 30 ते 40 टक्के चूका आहेत .कारण पालघर जिल्ह्यामध्ये 0 टक्के ओबीसी चे प्रमाण दाखवलेले आहे. यावरून आयोगाच्या सर्वेक्षणाच्या विश्वासाहतेवर प्रश्नचिन्ह निर्माण होते. दुय्यम प्रकारच्या सोर्स च्या आधारे समर्पित आयोगाने माहिती जमा करू नये यासाठी महाराष्ट्रातील समस्त ओबीसी वर्गाच्या संघटना तीव्र विरोध करत आहे. न्यायालयीन प्रक्रिया च्या काळात अनेक नगरपंचायत निवडणुका ओबीसी आरक्षणशिवाय पार पडल्या.त्यानंतर ओबीसींना अनेक आंदोलने करावी लागली. तेंव्हा कुठे सरकारने काही प्रमाणात राज्य मागासवर्ग आयोगाला निधी दिला. यातही एक वर्ष वाया गेले. याईघाईने आयोगाने तयार केलेला डेटा सर्वोच्च न्यायालयाला स्वीकारण्याची विनंती केली. मात्र तो डेटा अपुर्ण व सद्देप असल्यामुळे न्यायालयाने फेटाळला. आता महानगरपालिका, नगर परिषद, जिल्हा परिषद निवडणुकीची कार्यवाही सुरू झाल्यानंतर निवडणुका पुढे ढकलण्यासाठी प्रभाग रचनेचे अधिकार स्वतःकडे घेणारा कायदा राज्य सरकारने पारित केला व राज्य मागासवर्ग आयोगाच्या समर्पित आयोगाचा दर्जा काढून

घेण्यात आला.तसेच आयोगाकडील निधी काढून घेतला. त्यामुळे एम्पिरिकल डेटा गोळा करण्याचे काम बंद पडले. त्यानंतर राज्य सरकारने नवीन बाँटीया समिती तयार केली, या समितीचे कामकाज सुरू आहे. सर्वोच्च न्यायालयात न्यायालयाला अनुभवजन्य माहिती आधारे तुलनात्मक प्रभाग निहाय, स्थानिक स्वराज्य संस्था निहाय ओबीसींची आकडेवारी असलेला डेटा अपेक्षित आहे, मात्र बाँटीया समिती असा डेटा गोळा न करता थारुमातूर माहिती संकलित करण्याचे काम करित आहे.प्रत्यक्ष घरोघरी जाऊन माहिती संकलित करणे अपेक्षित असताना लोकांकडून निवेदने, सुचना मागवणे सुरू आहे .उंटावरून शेळ्या हाकण्याचा गंभीर प्रकार समितीमार्फत राज्य सरकारच्या सूचनेनुसार सुरू आहे. यावरून राज्य सरकारला ओबीसीचे आरक्षण कायमस्वरूपी संपवायचे आहे काय अशी शंका निर्माण होण्यास वाव आहे. अशाप्रकारे ओबीसींची दिशाभूल सुरू असून राज्य सरकार ओबीसींची फसवणूक करित आहे तर केंद्र सरकार ओबीसींची जनगणना करित नसल्याने ठोस आकडेवारी उपलब्ध होत नाही. मात्र गरीब सवर्ण समाजासाठी 48 तासात कायदा पारित करणारे केंद्र सरकार ओबीसींसाठी मात्र तोंडावर बोट आणि हाताची घडी घालून गप बसलय.नुकताच निवडणूक आयोगाने निवडणूक कार्यक्रम जाहीर केल्याने 2048 स्थानिक स्वराज्य संस्थांमधील निवडणूका ओबीसी आरक्षणशिवाय होत आहे. नजीकच्या भविष्यामध्ये अनेक ठिकाणच्या स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या निवडणुका मुदत संपल्याने होतील. केंद्र शासनाने राष्ट्रपतीच्या संमतीने ऑर्डिनन्स आणून ओबीसींना आरक्षण देता येईल. दरम्यानच्या काळात न्यायाने नेमलेल्या समर्पित आयोगाकडून डेटा ही जमा होईल व ओबीसीचे राजकीय आरक्षण पुनर्स्थापित करता येईल.लोकल बाँडी निहाय ओबीसी लोकसंख्या व राजकीय प्रतिनिधित्व आपल्या कडील बिल्लो सारख्या व्यवस्थेतून तीन महिन्यात जमा होऊ शकते .परंतु यासाठी लागणाऱ्या प्रचंड राजकीय इच्छाशक्तीचा अभाव असल्याने या दोन्ही सरकारांकडून ओबीसींची फसवणूक होतय अशी तीव्र भावना ओबीसी समूहात निर्माण झाली आहे. (लेखक ओबीसी आरक्षणाचे अभ्यासक असून चळवळीतील सक्रिय कार्यकर्ते आहेत व भारतीय पिछडा(ओबीसी) शोषित संघटन नई दिल्ली चे औरंगाबाद चे महासचिव आहेत)

विहीर धसली : माय-लेक रात्रभर ढिगाऱ्याखाली

आधुनिक केसरी

आकाश सोनवणे
धुळे :तालुक्यातील मोरशेवडीत काल सायंकाळी अत्यंत दुर्दैवी घटना घडली आहे. विहीर खचल्याने माय आणि लेक ढिगाऱ्याखाली दबले गेले आहेत. तर एक बचावला आहे. या घटनेनंतर गावात एकच खळबळ उडाली. घटनेची माहिती मिळताच तालुका पोलिसांनी घटनास्थळी धाव घेत बचावकार्य सुरू केले . चार पोकलेंडच्या सहाय्याने दोघांचा जिव वाचविण्यासाठी शर्थीचे प्रयत्न दुपारी उशिरापर्यंत सुरू होते सुनिता भिका पवार (वय ३९) , शाम भिका पवार (वय १० रा . मुळ डोंगरी पोस्ट साकुरा ता . नांदगाव) अशी माय - लेकाची नावे आहेत .

तर भिका छगन पवार (वय ४०) हे बालंबाल बचावले आहेत. हे पवार कुटुंब विहीरी खोदण्याचे काम करतात . नुकतेच त्यांनी मोरशेवडी गाव शिवारात विहीर खोदण्याचे काम हाती घेतले होते. काल देखील ते दिवसभर विहीर खोदण्याचे काम करीत होते. सायंकाळी असतांना अचानक विहीर धसली . त्यामुळे तिथे खाली कोसळले. सुदैवाने भिका छगन पवार हे बचावले. मात्र माय लेक मातीच्या ढिगाऱ्याखाली दबले गेले . ही बाब लक्षात येतात ग्रामस्थ मदतीसाठी धावून आले. तर घटनेची माहिती कळताच तालुका पोलिस ठाण्याचे पोलिस निरीक्षक दत्तात्रय शिंदे यांनी पथकासह घटनास्थळी धाव घेतली. पाहणी करून तत्काळ माती

हटविण्यासाठी पोकलेंड मागविण्यात आले. काम सुरू असतांना पोकलेंड बंद पडले. त्यात विहीर ढासळलेली असल्यामुळे खाली उतरणेही शकत नव्हते. त्यानंतर सकाळी पुन्हा एक पोकलेंड मागविण्यात आले . तसेच पोलिस कर्मचारी अग्नीशामक वाहने , पोकलेंडच्या सहाय्याने बचावकार्य सुरू करण्यात आले. यावेळी ग्रामस्थांनी मोठी गर्दी केली आहे. विहीरी खालील भागात भुसभुशीत असल्यामुळे माती जास्त असल्यामुळे पोलिसांनी आणखी दोन पोकलेंड मागविले आहेत. दुपारी उशिरापर्यंत माती बाजुला करण्याचे काम सुरू होते. तर पवार कुटुंबियांना अश्रू अनावर करणे कठीण झाले होते. पोलिसांसह ग्रामस्थांकडून त्यांना धोर दिला जाता होता.

चौथे नॉर्थ ईस्ट अनसंग हिरोज रेड कार्पेट सोशल पुरस्कार विजेत्यांच्या सन्मानार्थ राजभवन मुंबई येथे राज्यपाल भगतसिंह कोश्यारी यांनी स्वागत समारंभाचे आयोजन केले. यावेळी राज्यपालांनी ८ उत्तर पूर्व राज्यांमधून आलेल्या विविध प्रतिनिधींशी संवाद साधला. पुरस्कार समितीच्या संस्थापिका रिबेका चांगकीजासेमा, ज्युलिका महता, अभिनेत्री जसविंदर गार्डनर तसेच उत्तर पूर्व राज्यांचे शुभचिंतक उपस्थित होते.

DON'T NEGLECT YOUR HEALTH
HEALTH IS WEALTH

A TRUSTED SUPAR MARKET IN CITY

MAHAVIR

GHAR SANSAR

- WHOLESALE & RETAIL
- KIRANA, DRY FRUITS, SPICES
- CROCKERY, HOME APPLIANCES
- HOME CLEANING MATERIAL, STEEL & ALUMINIUM
- PLASTIC ITEMS & MANY MORE

SUMIT
7620111118

RAMESH JAIN (CROCKERY)
9860481142
7620111117

WHATSAPP ORDER & ANY ORDER
9850017181

DELIVERY STATUS
9021395308
9657398232

WHOLESALE ENQUIRY
7620111118
9527111185

www.mahavirbestprice.com

sumitparakh73@gmail.com

S.p. Road, Chelipura, Shahgunj, Aurangabad
Plot No. A25, Opp MIDC Police Station MIDC Chikalhana, Aurangabad

SP ॐ
SP Entertainer
Singers Pride | Heart to Heart Music

@ Musical Events @ Stage Shows
@ Party / Functiones
Track Showes + LED Wall

Marathi - Hindi old & new Songs
Ghuzales, Bhajans / Natya Geet
Singing Classes on Karaoke Track
You Can Start your Own Business

S.P. Deshpande
Shant Prabha 120, TilakNagar,
Aurangabad, 9730527669

क्रीडा भारतीचा भारत प्रदक्षिणेद्वारे राष्ट्रवंदना उपक्रम

आधुनिक केसरी न्यूज

पुणे : क्रीडा भारतीच्या वतीने स्वराज्य ७५ निमित्ताने संपूर्ण देशभर भारतमातेची अभिनव अर्चना असणारी राष्ट्राची प्रदक्षिणा एकाच दिवशी एकाच वेळी २२ मे रोजी आयोजित केली आहे. एकाच दिवशी एकाच वेळेस संपूर्ण देशात सुमारे 225 ठिकाणी युवकांची दुचाकी रॅली होणार आहे. त्यात उत्सुकतेपणे तरुणाईचा सहभाग असणार आहे. अशी माहिती क्रीडा भारतीचे राष्ट्रीय महामंत्री राज चौधरी यांनी दिली.

येत्या 22 मे 2022 रोजी सकाळी 8 वाजून ५६ मिनिटांनी संपूर्ण देशभर हा उपक्रम एकाच वेळी सुरु होणार आहे. एकूण 3 तास हा उपक्रम असून एकाच दिवशी एकाच वेळेस संपूर्ण देशात सुमारे 225 ठिकाणी युवकांच्या दुचाकी रॅलीचा प्रारंभ होईल. प्रत्येक ग्रुपमध्ये कमीत कमी 75 युवक-युवती सहभागी असतील. प्रत्येक ग्रुप 75 कि.मी.चे अंतर दुचाकी वरून पूर्ण करत एक अखंड शृंखला बनणार आहे. दुचाकी रॅलीच्या सर्वात पुढे भारत मातेची प्रतिमा आणि राष्ट्रध्वज तसेच आपापल्या भागातील क्रांतिकारकांच्या चरित्राचा चित्ररथ असणार आहेत. एकूण सुमारे 15 हजार युवक युवती यात सहभागी होणार असून ते सुमारे एकूण 18 हजार किमी अंतर पार करतील. पश्चिम महाराष्ट्रात 3 मार्ग आहेत. प्रांतातील प्रारंभ स्थाने 1. (बेळगाव मार्ग) कोल्हापूर कराड सातारा कापूरहोळ पुणे निगडी (लोणावळा मार्ग खोपोली कोकण प्रांत) 2. (कलावणी मार्ग) अक्कलकोट, सोलापूर, बारशी (बीड कडे देवगिरी प्रांत), 3. (धुळे कडून) मालेगाव, चांदवड, पिंपळगाव,

नाशिक, त्र्यंबकेश्वर पश्चिम महाराष्ट्र प्रांतात या उपक्रमाचे प्रमुख क्रीडा भारतीचे प्रांत सह मंत्री न्यानेश्वर म्याकल आणि सहाय्यक हरीश अनगोळकर आहेत. उद्घाटन आणि समारोप सर्व ठिकाणी एकाच वेळी होणार आहे.

दुचाकीचालक क्रीडा भारतीच्या पारंपरिक गणवेशात असतील. संपूर्ण देशभर स्थानिक क्रीडा संघटना व प्रशिक्षण संस्थांच्या सहभागासह स्थानिक खेळाडू, प्रशिक्षक, साहित्य विक्रेते, क्रीडाप्रेमी

नागरिक सुद्धा दुचाकी घेऊन रॅलीत सहभागी होतील. निर्धारित दिशेने वाहतूक नियम पाळत संपूर्ण शिस्तीने रॅलीचा 75 KM चा प्रवास असेल.

सांघिक स्वरूपात, एकाच दिवशी, एकाच वेळेस संपूर्ण राष्ट्राची प्रदक्षिणा करण्याचा अनुभव यानिमित्ताने युवकांना मिळेल. युवा कार्यकर्त्यांची टीम आणि त्यांच्यात नवा विश्वास निर्माण करणारा साहसी व शिस्तबद्ध उपक्रम राबवताना संपूर्ण देशात क्रीडा विषयक वातावरण असेल ज्यात जाज्वल्य देशाभिमान आणि केवळ 3 तासांत पूर्ण देशातील जास्तीत जास्त गाव व शहरांपर्यंत खेळाच्या माध्यमातून राष्ट्राबद्दलचे प्रबोधन होईल. जास्तीत जास्त नागरिकांनी खेळाकडे आकर्षित व्हावे. आनंदासाठी खेळ या संकल्पनेद्वारे राष्ट्रनिर्माण व्हावे या उद्देशाने ही अभिनव संकल्पना राबविण्यात येत आहे.

22 मे या दिवशी एक नवा इतिहास यानिमित्ताने रचण्यात येणार आहे. संपूर्ण देश याचा साक्षीदार ठरेल. कोणतीही स्पर्धा न घेता खेळांचा प्रचार, क्रीडा भारतीचे संस्कार आणि राष्ट्रवंदनाची भावना व्यक्त करण्याचा हा सोहळा आहे. असेही राज चौधरी म्हणाले. स्वातंत्र्याचा अमृत मोहोत्सव एक अत्यंत विशेष वर्ष आहे. भारताच्या स्वातंत्र्याच्या 75 वर्षांच्या प्रवासात सार्थकतेची जाणीवही आहे आणि अनेकानेक आशा-अपेक्षांसह भारताच्या उज्वल भविष्याचा विश्वासही आहे.

भारताच्या क्रीडा जगतात यावर्षी कोरोना असतानाही अनेक शुभसंकेत मिळाले आहेत. खेलरत्न पुरस्काराचे नाव बदलणे, त्याच सोबत ऑलिंपिक व पॅरालिंपिक देशासाठी आतापर्यंतची

विक्रमी पदके, ट्रॅक आणि फील्डचे पहिले सुवर्णपदक. संपूर्ण सरकारी यंत्रणा तसेच भारताच्या जनतेकडून ऑलिंपिकसाठी अभूतपूर्व सहकार्य. मा. पंतप्रधानांनी केलेले खास प्रयत्न यांचा फार मोठा प्रभाव भारताच्या क्रीडा क्षेत्रास स्पष्ट दिसत आहे. या पार्श्वभूमीवर कोरोना असतानाही क्रीडा भारतीने व्यापक संपर्कासोबतच संपूर्ण देशात जिल्हा संमेलनांचे आयोजन डिसेंबरमध्ये केले. संमेलनांनंतर लगेच चार संस्थांसोबत 75 कोटी सूर्यनमस्कार उपक्रम संपूर्ण देशात करण्यात आला.

स्वातंत्र्याच्या सुवर्ण महोत्सवात क्रीडा भारती आणखी अधिक योगदान करे देऊ शकते? प्रत्येक पिढीच्या स्वतःच्या इतिहासाच्या काही कथा असतात. असा इतिहास ज्याचे ते स्वतः साक्षीदार असतात, जो घडताना ते स्वतः पाहतात आणि जो घडविण्यातच त्यांचे स्वतःचे योगदान आहे. क्रीडा- भारतीच्या कार्यातही सुरुवातीलाच अल्ट्रा रिले मॅरिथॉन करून क्रीडा इतिहासात आपली नोंद केली होती. त्या शर्यतीच्या कथा आजही कार्यकर्त्यांना प्रेरणा देत असतात. सायकल यात्रा, क्रीडा साहित्य संमेलन, दुर्गारोहण, आपले राष्ट्रीय अधिवेशन असे अनेक वैशिष्ट्यपूर्ण कार्यक्रम आपण सर्व कार्यकर्त्यांनी मिळून केले आहेत. असाच एक विशेष उपक्रम आजच्या युवकांना स्वातंत्र्याच्या या सुवर्ण महोत्सवात आपली स्वतःची एक कथा असावी ज्यात साहस असेल, उत्साह असेल, गती असेल, शिस्त असेल, आनंदाचा प्रवास असेल आणि संपूर्ण देश एकसाथ असेल, या दृष्टीने भारतमातेची अभिनव अर्चना होत आहे. अधिक माहितीसाठी संपर्क विजय पुरंदरे, मो. 9890922712 यांच्याशी संपर्क साधावा.

भूमी मुक्ती मोर्चा संघटनेच्या मागण्यांबाबत उच्चस्तरीय बैठक

आधुनिक केसरी न्यूज

नागपूर : भूमिहीन अतिक्रमित जमीन धारकांच्या राज्य व जिल्हा प्रशासन कडील प्रलंबित मागण्या साठी महाराष्ट्र प्रदेश काँग्रेस कमिटीच्या अनुसूचित जाती विभागाचे प्रदेश संयोजक व भूमी मुक्ती मोर्चा महाराष्ट्रचे संस्थापक अध्यक्ष भाई प्रदीप अंभोरे यांना राज्याचे ऊर्जामंत्री डॉ. नितीन राऊत यांनी उदयनगर उद्दी येथील भव्य भूमि मुक्ती परिषदेत दिलेल्या आश्वासना वरून भूमिहीनांचा प्रश्नावर संबंधित महसूल व वन विभागाच्या वरिष्ठ मंत्री आणि अधिकारी समवेत चर्चा करून भूमि मुक्ती मोर्चा संघटनेच्या जमीन कायम पट्टे, महसूल जमीन पट्टे बाबत सर्वोच्च न्यायालय निर्णयावर शासनाने न्यायालयात दाद मागावी, भूमिहीन कर्जमुक्ती बेघारना जागेवर घरकुल उद्दीचे उदयनगर नामकरण, जीगाव प्रकल्प नामकरण आणि प्रकल्पग्रस्त अतिक्रमण धारकांना जमीन मोबदला, पुनर्वसन बुलडाणा जिल्हा सह राज्यातील जिल्हा वनहक्क समित्या कडे प्रलंबित वनजमीन दावे दाराना यावर्षी जमीन पेरणीस ट्रॅक्टर द्वारे पेरणी सह मशागत अनुमती द्यावी व वनविभाग अवाजवी हस्तक्षेप थांबवावा. आदी प्रमुख मागण्या पूर्तता करण्याचे दिलेल्या आश्वासन वरून उच्चतर वरिष्ठ अधिकारी समवेत बैठक ऊर्जामंत्री यांचे प्रमुख उपस्थितीत संपन्न झाली.

राज्यातील बहुजन भूमिहीनांच्या आर्थिक उत्थानासाठी राज्य शासनाच्या वन व महसूल विभागाने जमीन दावेदारांना त्यांनी अतिक्रमण करून करीत असलेल्या शेतीचे पट्टे देण्यासाठी शासन निर्णय व धोरणात बदल करावा,शेतकऱ्या प्रमाणे भूमिहीनां ची 100 टक्के कर्जमुक्ती बेघारना अतिक्रमण जागेवर घरे व इतर सामाजिक न्याय द्यावा अशा मागणी शासना कडे निवेदन द्वारे भाई प्रदीप अंभोरे यांनी केली होती. यावर शासन स्तर महसूल, व वनविभाग मुख्य सचिव तथा आयुक्त, जिल्हाधिकारी यांची मंत्रालय ऊर्जा विभाग कक्षात 10 मे 2022 ला डॉ.नितीन राऊत यांनी बैठक बोलावून उपस्थित असलेल्या महसूल व वन विभागाच्या अधिकाऱ्यांनी योग्य ती कारवाई करण्याचे निर्देश दिले. आपला उदरनिर्वाह करण्यासाठी भूमिहीनांनी

मायक्रो फायनान्स संस्थेकडून व महिला बचत गटाकडून घेतलेले कर्ज शेतकऱ्यांच्या धर्तीवर माफ करण्याची मागणी यावेळी भाई अंभोरे यांनी केली.संघटनेचे निवेदनावर बैठकीत चर्चा करण्यात आली.वरिष्ठ अधिकाऱ्यांना व कार्यवाहीचे निर्देश देण्यात आले. प्रसंगी संघटनेच्या वतीने मा.ना. मुख्यमंत्री, मा.ना. महसूल मंत्री यांना ऊर्जामंत्री नितीन राऊत हस्ते निवेदन सादर करण्यात आले या बैठकीत संघटनेचे प्रदेशाध्यक्ष भीमराव खरात लक्ष्मण ठोसरे बुलडाणा जिल्हाध्यक्ष रमेश गाडेकर भूमि मुक्ती मोर्चाचे अध्यक्ष भाई अनिस पठाण, महाराष्ट्र बहुजन सेनेचे संस्थापक अध्यक्ष राजाराम बल्लाळ, महिला आघाडीच्या अध्यक्षा सारिका नटराज जाधव, उद्दी ग्राम पंचायतचे उपसरपंच गणेश जगताप, तालुकाध्यक्ष प्रदीप माने उपस्थित होते.

राज्यपालांकडून पसायदान ओव्या ऐकून ज्येष्ठ नागरिकांना सुखद धक्का

आधुनिक केसरी न्यूज

मुंबई : 'चला कल्पतरूंचे आरव। चेतना चिंतामणीचे भाव। बोलते जे अर्णव। पीयूषांचे'...राज्यपाल भगतसिंह कोश्यारी यांच्या तोंडून उत्स्फूर्तपणे निघालेल्या पसायदानातील ओव्या ऐकून ज्येष्ठ नागरिकांना सुखद धक्का बसला. 'विसावा' ज्येष्ठ नागरिक संघ या संस्थेच्या ४० सदस्यांनी अलीकडेच राज्यपाल भगतसिंह कोश्यारी यांची राजभवन येथे सदिच्छा भेट घेतली, त्यावेळी झालेल्या अनौपचारिक गप्पांच्या वेळी राज्यपालांनी त्यांना तोंडपाठ असलेल्या ओव्या सहजतेने म्हणून दाखवल्या. भगवद गीतेतील काही श्लोक वारंवार उद्धृत केले जातात त्यामुळे ते लोकांच्या परिचयाचे झाले आहेत. त्याचप्रमाणे ज्ञानेश्वरी, मनाचे श्लोक, संत

तुकारामांचे अर्भग आदी संत साहित्यातील निवडक श्लोक देखील व्यवहारात वापरून रूढ केले पाहिजे जेणेकरून ते नव्या पिढीपर्यंत पोहोचतील अशी अपेक्षा राज्यपालांनी यावेळी व्यक्त केली. ज्येष्ठ नागरिक संघाच्या समाजोपयोगी उपक्रमांचे राज्यपालांनी यावेळी कौतुक केले. संस्थेचे प्रतिनिधी गणेश आंबर्डेकर यांनी संस्थेतर्फे केल्या जात असलेल्या विविध सेवाकार्याची तसेच आठवडी उपक्रमांची राज्यपालांना यावेळी माहिती दिली. यावेळी संस्थेचे अध्यक्ष सुनील बांदेकर, सुरेंद्र देवस्थळी, सुलोचना बापट, उर्मिला पारंजपे, सचिव राजीव पाठारे तसेच इतर सदस्य उपस्थित होते. राज्यपालांसोबत झालेल्या भेटीनंतर उपस्थितांनी राजभवनात ऐतिहासिक वारसा लाभलेल्या वास्तू, देवी मंदिर तसेच भुयाराला भेट दिली.

प्रहारच्या आंदोलनाला यश

आधुनिक केसरी न्यूज

कन्नड : मनेगाव फाटा ते नासीक हददीतील रस्त्याची अत्यंत दुर्दैवी अवस्था होती म्हणून प्रहार जनशक्ती पक्ष कन्नड तालुका अध्यक्ष अनिल गांगुडे, प्रहार जनशक्ती पक्ष वैजापूर तालुका अध्यक्ष ज्ञानेश्वर घोडके, नांदगाव तालुका अध्यक्ष सदिप सुर्यवंशी व प्रहार

शेतकरी संघटना यांनी एकत्र येऊन मनेगाव फाटा ते नाशिक हद्दी पर्यंत तात्काळ रस्त्याचे डांबरीकरण काम व्हावे या साठी आमरण उपोषण केले होते या मागणीला यश आले असून सार्वजनिक बांधकाम विभागाने लेखी पत्र देऊन मनेगाव फाटा रस्त्याला रस्त्याचे तात्काळ काम सुरु करण्यात येणार आहे.

आधुनिक ग्रंथालयातून तालुक्यातील अधिकारी, उद्योजक, वैज्ञानिक निर्माण व्हावेत : मानसिंग पवार

सहकार महर्षी बाळासाहेब पवार सार्वजनिक वाचनालयाचे विस्तारीकरण

आधुनिक केसरी न्यूज

सहकारमहर्षी बाळासाहेब पवार यांच्या नावाने २००५ रोजी स्थापन झालेल्या सार्वजनिक ग्रंथालयाचे आधुनिकीकरण अवघ्या कमी कालावधीत पूर्ण झाले आहे. या ग्रंथालयाला राज्य शासनाचा सर्वोत्कृष्ट ग्रंथालयाच्या श्रेणीतील डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर पुरस्काराने गौरविण्यात आले आहे. या ग्रंथालयाच्या माध्यमातून नव्या पिढीतील अधिकारी, उद्योजक आणि वैज्ञानिक निर्माण व्हावे, अशी अपेक्षा ग्रंथालयाचे अध्यक्ष मानसिंग पवार यांनी शुक्रवारी (दि. 13) कन्नड येथे आयोजित पत्रकार परिषदेत केली. पवार म्हणाले की, आजवर या ग्रंथालयात केवळ पुस्तके वाचायला मिळायची. आता आधुनिकीकरणाची कास धरत ग्रंथालयाचा विस्तार करण्यात आला. नऊ हजार चौरस फुट

प्रोजेक्टर आणि साउंड सिस्टीमसह उपक्रम हॉल निर्माण करण्यात आला आहे. याठिकाणी ३०० व्यक्तींच्या आसन क्षमतेसह मोफत वृत्तपत्र वाचनाची सोय, दररोज योगासने प्रशिक्षण, आठवड्यातून एक वेळा विविध विषयावर व पुस्तकावर चर्चासत्र आणि

सांस्कृतिक कार्यक्रम आयोजित केले जातील. पहिल्या मजल्यावर स्पर्धा परीक्षा, संदर्भ ग्रंथ, कादंबऱ्या, बाल साहित्य, धार्मिक, सामाजिक, राजकीय, औद्योगिक आणि शैक्षणिक आदि क्षेत्रातील मराठी, हिंदी आणि इंग्रजी भाषेतील ७५०० पुस्तकांच्या संग्रहासह सुसज्ज असे ग्रंथालय असेल. त्याशेजारी ११ अद्यावत संगणक, इंटरनेट सुविधेसह डिजिटल ग्रंथालय निर्माण करण्यात आले आहे. ५० आसन क्षमता असलेली वातानुकूलित व सुसज्ज अभ्यासिका, २५ आसन क्षमतेसह प्रोजेक्टर आणि साउंड सिस्टीम असलेली वर्कशॉप रूम इथे आहे. या इमारतीत नैसर्गिक उजेड आणि खेळती हवा राहिल याची काळजी घेण्यात आली आहे. प्रत्येक मजल्यावर पिण्याचे पाणी आणि स्वतंत्र स्वच्छतागृहाची व्यवस्था करण्यात आली आहे, असेही ते म्हणाले.

होल्डिंग हॅन्ड्स

बहुउद्देशीय संस्था, औरंगाबाद

समाजाच्या हितासाठी एकमेकांचा हात धरून मानवी साखळी बनवूया.

संस्थेचे उद्देश

माणसे जोडणे | आरोग्य | शिक्षण | पर्यावरण | सांस्कृतिक महिला लघु उद्योग आणि रोजगार | सामाजिक बांधिलकी असलेले सर्व उपक्रम

सुरेश मिरसीकर
संस्थापक/अध्यक्ष

रविंद्र बनकर
उपाध्यक्ष

अपर्णा मेहता
सचिव

अधिक माहितीसाठी : 7020577693 | holdinghands092@gmail.com

रेणुकादास (राजू) वैद्य यांच्या मागणीला यश !

आधुनिक केसरी न्यूज

औरंगाबाद : विधानसभा पूर्व संघटक तथा औरंगाबाद महानगरपालिकेचे माजी स्थायी समिती सभापती रेणुकादास (राजू) वैद्य यांनी शहराच्या पाणी पट्टीचा प्रश्न उद्योगमंत्री तथा औरंगाबादचे पालकमंत्री सुभाषजी देसाई यांची भेट घेऊन पाणी पट्टी ५०% कमी करून सोडवल्याबद्दल शहरवासीयांनी राजुभाऊ वैद्य यांची भेट घेऊन आभार मानले. यावेळी डॉ. राजेंद्रसिंग परदेशी, किसनराव गवळी, मसूम जमादार, नारायण गुणेवार, धनराज बागुल, शरद कुलकर्णी, विश्वनाथ दांडगे, अण्णासाहेब झिरपे, राजू चव्हाण, रामदास गायके, बापू कावळे, अजय गटाने, प्रशांत

दिघोळे, बाबासाहेब झगडे, राम केकान, अखिल शेख, दीपक संभेराव, सिद्धार्थ वडमारे, पराग कोयाळकर, प्रकाश धुर्वे, योगेश नलावडे, प्रवीण सरोवर, संभाजी जाधव, गणेश जैस्वाल, बट्टी कचकुरे, पियुष कोयाळकर, शुभम साळवे, बाळासाहेब वाळुंज, रामेश्वर मांकापे, शेणराव कोरडे, भास्कर चेमटे, अमोल देशमुख, किशोर जाधव, बाबासाहेब तुपे, राज नीळ, गणेश गायकवाड, काकाजी घुघे, सचिन ढगे, प्रज्ञा देशपांडे, सविता खट्टर, सारिका कुलकर्णी, निर्मला पाठक, लता वाघचौरे, सुनीता औताडे, व्यापारी संघटनेतर्फे जयंत देवळानकर, अनंत जैस्वाल, चंदनभाऊ राजपूत, संजय शेटी, संजय जैन, उमेश सावळे, ठोंबरे आप्पा व अन्य व्यापारी तसेच नागरिक उपस्थित होते.

आम आदमी पार्टी नागपूर महानगरपालिका निवडणुकीत सर्व जागा लढवणार

आधुनिक केसरी न्यूज

नागपूर : आम आदमी पार्टी, नागपूरचा देशपांडे सभागृहात भव्य पक्षप्रवेश व कार्यकर्ता मिळावा पार पडला. यावेळी महाराष्ट्र प्रभारी दिपक सांगला, राज्य संयोजक रंगा राचुरे, राज्य संघटन मंत्री विजय कुंभार, राज्य सचिव धनंजय शिंदे, विदर्भ संयोजक देवेंद्र वानखेडे, राज्य कोषाध्यक्ष जगजीत सिंग, विदर्भ संघटन मंत्री नितीन गवळी, विदर्भ सचिव अविनाश श्रीराव यांच्या उपस्थितीत पक्षप्रवेश व कार्यकर्ता मेळावा झाला. यावेळी प्रामुख्याने राज्य आयटी प्रमुख अशोक मिश्रा राष्ट्रीय परिषद सदस्य, अमरीश सावरकर, नागपूर संयोजिका कविता सिंगल, नागपूर संघटन मंत्री शंकर इंगोले, नागपूर सचिव भूषण ढाकूलकर, नागपूर उपाध्यक्ष डॉ जाफरी व राकेश उराडे, अॅडव्होकेट भोयर नागपूर ग्रामीण संघटन मंत्री प्रताप गोस्वामी, नागपूर ग्रामीण सचिव ईश्वर गजभिषे, युवा राज्य समिती सदस्य कृतल आकरे प्रामुख्याने उपस्थित होते. आम आदमी पार्टी येणाऱ्या महानगरपालिके

च्या निवडणुका पूर्ण ताकतीने लढणार आहे. येणाऱ्या महानगरपालिका निवडणुकीत आम आदमी पार्टी सगळ्या जागांवर लढणार आहे. आम आदमी पार्टी शिक्षण, आरोग्य, पाणी व भ्रष्टाचार हे मुद्दे प्रामुख्याने घेऊन येणाऱ्या महानगरपालिका निवडणुकीत लोकांपर्यंत जाणार आहे. दिल्ली सरकारचे मॉडेलसमोर ठेवून महानगरपालिकेच्या धोरणांची रचना आम आदमी पार्टी करणार. आम आदमी पार्टीचे ध्येय लोकांच्या मूलभूत सेवांना

विश्वस्तरीय पद्धतीने वितरित करणे आहे. आम आदमी पार्टी नागपूर हे दिल्लीच्या राज्य सरकारसारखे महानगरपालिकेचे मॉडेल नागपूरमध्ये तयार करेल. यावेळी आम आदमी पार्टी नागपूरमध्ये प्रामुख्याने माजी बीएसपी शहर अध्यक्ष विनोद पाटील यांच्या नेतृत्वात बीएसपी व बीआरएसपी मधील नागपूर शहर व ग्रामीण मधील अनेक पदाधिकारी व प्रमुख कार्यकर्त्यांनी आपमध्ये पक्ष प्रवेश घेतला. श्याम बोकडे यांच्या नेतृत्वात शहरातील

150 कार्यकर्त्यांनी आप मध्ये पक्ष प्रवेश घेतला. सामाजिक कार्यकर्ते विकी पेटकर यांच्या नेतृत्वात 50 कार्यकर्त्यांनी प्रवेश घेतला. माझी काटोल सभापती श्री सुनील वडस्कर व वंचित आघाडी जिल्हा सरचिटणीस किशोर घरत यांनी आप ग्रामीण नागपूरमध्ये पक्ष प्रवेश घेतला. याव्यतिरिक्त नागपूर शहरातील व नागपूर ग्रामीण मधील विभिन्न पक्ष व संघटना तील अनेक कार्यकर्त्यांनी आप मध्ये प्रवेश घेतला.

शुभम पंडितचा सतरा वर्षीय स्पर्धेत प्रथम क्रमांक

आधुनिक केसरी न्यूज

औरंगाबाद : विभागाचा नामांकित खेळाडू शुभम पंडित याने गुजरात येथे आमंत्रित व्हॉलीबॉल स्पर्धेमध्ये प्रथम क्रमांक प्राप्त केल्यामुळे त्याचे संभाजीनगर स्पोर्ट्स फाऊंडेशनतर्फे व सर्व व्ही. एल.सी. व्हॉलीबॉल अकॅडमीचे सर्व खेळाडू प्रशिक्षक लोकेश ठाकरे अध्यक्ष संभाजीनगर स्पोर्ट्स फाऊंडेशन अभिषेक गणोरकर, सचिव संभाजीनगर स्पोर्ट्स फाऊंडेशन तसेच कोषाध्यक्ष सचिन अत्रि, यश मगरे, प्रमोद जेथे, सागर गायकवाड, प्रशांत म्हस्के, आदित्य पाटील, अनिकेत शेते, वेदांत हावळे, शरद राठोड, घोडके, अदिती बागुल, अंकिता तुपे ऋतुजा मोटक मधुरा ठाकुर आदींनी अभिनंदन केले.

विहिरीत बुडून बापलेकाचा मृत्यू

आधुनिक केसरी न्यूज

बीड : परळी शहरातील बरकतनगर भागात शेख सादिक आणि शेख रफिक या बापलेकाचा दादाहरी वडगाव येथील विहिरीत बुडून मृत्यू झाला आहे. शुक्रवारी शेख सादिक हे दादाहरी वडगाव येथे गेले असता पाणी पिण्यासाठी विहिरीजवळ गेले. मात्र पाणी काढत असताना त्यांचा तोल गेला आणि ते पडले, वडील बुडत असल्याचे लक्षात आल्यानंतर त्यांना

वाचविण्यासाठी गेलेला त्यांचा मुलगा शेख रफिक याने त्यांना वाचविण्याचा प्रयत्न केला. मात्र या घटनेत हे दोघेही बापलेक बुडून त्यांचा दुर्दैवी मृत्यू झाला. हे दोघे बुडत असल्याचे लक्षात आल्यानंतर दुसरा मुलगा शेख साजिद हा विहिरीत उतरला. मात्र तोदेखील बुडायला लागल्याने त्याच्या आईने दोरी टाकून त्याला वाचवले. मात्र पती सादिक आणि मुलगा रफिक या दोघांना वाचविण्यात त्यांना अपयश आले. घटनेची माहिती मिळताच परळी ग्रामीण पोलिसांनी या ठिकाणी धाव घेतली.

काही गुप्त गोष्टी कुणाला सांगता येत नाहीत

(रविवारी मोफत तपासणी)

नस कमजोरी, शिघ्रपतन, शुक्रजंतू कमी, वांझपणा असल्यास भेटा..!

(33 वर्षात 1 लाख 60 हजार रूग्णांना मार्गदर्शन व उपचार केल्याचा अनुभवासह 150 पुरस्कारानी सन्मानित)

डॉ. शेख ए.एच.

नवजीवन आयुर्वेदिक डिस्पेन्सरी

सेंट्रल बसस्टॅंड समोर, हॉटेल मिर्झा जवळ, औरंगाबाद.
फोन : (0240) 2350042, मो. : 9021111549 www.drshaikhah.in

॥ श्री दत्तगुरु सु प्रसन्न ॥

गौरी लक्ष्मी

वस्त्र भांडार व रेडिमेड होलसेल भावात रिटेल विक्री

50% OFF

शुटींग, शर्टिंग
साड्या
टॉप, फ्रॉक
फॅन्सी, मेन्स वेअर
किड्स वेअर

साई मंदिर रोड, भक्तनिवासच्या समोर, पाथरी
मो. 9764-618-618 / 8329491616